

RE:DISCOVERY
MIDSEASON

IULIA-IRINA AIONESI
PIETER AUGUSTIJN
MONIKA BALU
IRENE DE BOER
PAULA BIEMANS
KLASKE BOOTSMA

JOHANNES BOSGRA
NYNKE BRANDSMA
MARTINA DAL BROLLO
GITTE BRUGMAN
KOOS BUIST
CAROLINA BURANDT

— ACCEPT THE COOKIES
WASTELAND KOLDERVEEN

ANTHEA BUSH
LOLA DIAZ CANTONI
KAMILĚ ČESNAVIČIŪTĖ
DINNIS VAN DIJKEN
STIENEKE DIJKSTRA
INGEBORG ENTROP

BIG SLEEP

LINDE EX
SILVIA FLEDDERUS
AALT VAN DE GLIND

GATHERING DUST
GROWING UP IN PUBLIC

— THE WOMB

LAURA ZWANEVELD
JOYCE ZWERVER

DENISLAV GOLEMANOV
KLAAS HENDRIK HANTSCHÉL
LOES HEEBINK
WANDER KARS
JORIEN KETELAAR
MINA KIM
ARJAN KRUIDHOF
KIKI KRUISDIJK
JILDAU NIJBOER
SIMON NIKS
MARC PAULUSMA
SAMANTHA PELLARINI
ANNA-LUCIA RIJFF

STUDIOGESPREKKEN
PUSH/PULL/PRESENT
DE GRENS VAN DE

NATASCHA RODENBURG
ESTHER SCHLEBOS
HENRIKE SCHOLTEN

ROMY JOYA KULDIP SINGH
MARNIX SIXMA
GEJAN STOL

EEMSDelta

WHAT IF
MIDSEASON

ANNE VAN STORMBROEK
LISETTE VAN STRAATEN
JOVANA STULIC
AEBELE TRIJSBURG
ELENI TSOMPANIDOU
VANINA TSVETKOVA

IRENE URRUTIA
AMBER VEEL
MARSJA VAN DER VEN
DRIES VERBEKE
CELINE WIERDA
JOCHÉM VAN DEN WIJNGAARD
MARTHIJN DE WIND
ANNA-FLEURI WOLTERS
KLAUDIJA YLAITE
THIJS ZIJLSTRA

— HO-RI-ZON

GROWING UP IN PUBLIC

— FRAMEWORK
COLLECTIVE

ARTIST
IN
SPACE

INDEX

P. 6 INTRODUCTIE

ARTIST IN SPACE: EEN BIJZONDERE CONSTELLATIE

P. 9 PROJECTEN

MIDSEASON 1 - ACCEPT THE COOKIES

WASTELAND KOLDERVEEN

BIG SLEEP

GATHERING DUST

GROWING UP IN PUBLIC 1 - THE WOMB

STUDIOGESPREKKEN PUBLIEKE RUIMTE

RE:DISCOVERY

PUSH/PULL/PRESENT

DE GRENS VAN EEMSDELTA

WHAT IF

MASTERCLASSES

MIDSEASON 2 - HO-RI-ZON

GROWING UP IN PUBLIC 2 - FRAMEWORK

COLLECTIVE

P. 64 TEKST MARIKE HOEKSTRA

EVALUATIE ARTIST IN SPACE

P. 75 TALENTEN

Iulia-Irina Aionesi, Pieter Augustijn, Monika Balu, Irene de Boer, Paula Biemans, Klaske Bootsma, Johannes Bosgra, Nynke Brandsma, Martina Dal Brollo, Gitte Brugman, Koos Buist, Carolina Burandt, Anthea Bush, Lola Diaz Cantoni, Kamilė Česnavičiūtė, Dinnis van Dijken, Ingeborg Entrop, Linde Ex, Silvia Fledderus, Aalt van de Glind, Denislav Golemanov, Klaas Hendrik Hantschel, Loes Heebink, Wander Kars, Jorien Ketelaar, Arjan Kruidhof, Mina Kim, Kiki Kruisdijk, Jildau Nijboer, Simon Niks, Marc Paulusma, Samantha Pellarini, Anna-Lucia Rijff, Natascha Rodenburg, Esther Schlebos, Henrike Scholten, Romy Joya Kuldip Singh, Marnix Sixma, Gejan Stol, Anne van Stormbroek, Lisette van Straaten, Jovana Stulic, Aebele Trijsburg, Eleni Tsompanidou, Vanina Tsvetkova, Irene Urrutia, Amber Veel, Marsja van der Ven, Dries Verbeke, Celine Wierda, Jochem van den Wijngaard, Marthijn de Wind, Anna-Fleuri Wolters, Klaudija Ylaite, Laura Zwaneveld, Joyce Zwerver

P. 106 TEKST GUNDA SCHAAPVELD

DE NOORDELIJKE ARTISTIEKE BIOTOOP

P. 113 INSTELLINGEN

Academie Minerva, Bierumer School, CBK Emmen, KiK, Kunsthuis SYB, Kunstpunt Groningen, Media Art Friesland, Noorderlicht, NP3, Het resort, SIGN, VHDG

ARTIST IN SPACE: EEN BIJZONDERE CONSTELLATIE

Artist in Space. Kunstenaar in Ruimte. Welke ruimte? Welke kunstenaar?
De titel van dit omvangrijke Noordenaars-project is een knipoog naar allerlei sci-fi verhalen. Artist in Space is op de toekomst gericht, schuwt geen uitdaging of innovatie, maar gaat vooral over noordelijke presentatie-instellingen die op een bijzondere manier met talentvolle kunstenaars en elkaar werken. De afgelopen tweeëneenhalf jaar kregen de kunstpodia in Drenthe, Groningen en Friesland de kans om hun eigen artistieke ruimte, landschap, steden en ook hun socio-culturele omgeving, inclusief het grote publiek, bijzonder intensief te verkennen.

Platform Noordenaars wordt gevormd door twaalf nogal verschillende kunstpodia - van extreem experimenteel en artistiek radicaal op het Groningse platteland, tot Academie Minerva, centra voor beeldende kunst in Drenthe en Groningen en een stevig aandeel middelgrote stichtingen. Alle dragen met een geheel eigen visie en stijl bij aan een levendig makers- en presentatieklimaat in Noord-Nederland. Deze Noordenaars ontvingen begin 2019 een substantieel budget van We the North, het samenwerkingsverband van noordelijke overheden, om geheel vrij te investeren in talentontwikkeling. Voor een gemiddeld niet al te dichtbevolkte en minder rasant ontwikkelende regio dan bijvoorbeeld de Randstad of urbane centra vlak over de grenzen van Nederland, is *braindrain* en het vertrekken van jonge, ambitieuze mensen van alle beroepen een blijvende zorg. Op het gebied van beeldende kunst zijn er weliswaar Academie Minerva en de stad Groningen zelf die enig appeal hebben voor aanstormende professionele makers; daarbuiten wordt het noorden verder vooral opgezocht door kunstenaars voorbij het midden van hun loopbaan, die gaan genieten van de vruchten van een succesvol leven. Dat draagt maar in beperkte mate bij aan constante vernieuwing, uitdaging, provocatie en het ontstaan van informele ruimtes voor kunst en makers.

Des te verheugder waren alle Noordenaars toen in het voorjaar van 2019 groen licht werd gegeven voor allerlei projecten voor talentontwikkeling, door iedere instelling geheel naar eigen inzien in te vullen. Men zou elkaar gaan steunen, ideeën uitwisselen, maar niet elkaars vlees gaan keuren. Iedere Noordenaar opereert immers in een zeer specifieke niche, waarin die zelf het meest thuis is. Dus welwillend commentaar: graag. De eigen koers moeten uitleggen, rechtvaardigen, in een keurslijf gieten totdat alle ruimte voor spontaniteit en 'nader inzien' is verdwenen: dat deze ene keer liever niet.

Beleidsmakers willen altijd maar al te graag dat alle kunstbudgetten te passen en rechtvaardigen zijn binnen maatschappelijk gestelde kaders en ontwikkeldoelen. Begrijpelijk vanuit hun standpunt, maar voor kunst is een goede portie autonomie belangrijk, zonder dat zou kunst voorbijgaan aan maatschappelijke thema's.

Naast volledige autonomie van de deelnemende instellingen waren er twee andere, zeer gewenste facetten waarin Artist in Space als katalysator zou moeten fungeren: samenwerking en opdrachtgeverschap. Dat laatste kwam vooral van het Mondriaan Fonds, dat op de reeds rijdende trein sprong met het verzoek om binnen het project tot goed geformuleerde en deskundig begeleide opdrachten voor kunstenaars te komen. En die samenwerking kwam er, tal van Noordenaars partijen werkten, vooral bilateraal, constructief en geïnspireerd samen.

In geanimeerde discussies tussen vertegenwoordigers van de Noordenaars en We the North werden deze principes besproken, bedongen en bevochten. Onze grote dank aan de financiers voor het loslaten en vertrouwen en de immer constructieve steun in het vinden van nieuwe mogelijkheden. Niet onvermeld mag blijven dat Artist in Space substantieel mede ontwikkeld werd door de culturele steuninstellingen K&C (Drenthe) en Keunswurk (Friesland). Zij hebben fundamenteel bijgedragen aan de conceptvorming en lobby voor dit bijzondere project. Keunswurk trad op als rustige penvoerder en administrator waar het diverse Noordenaars-gezelschap zich blind op kon verlaten. K&C was altijd ter plaatse wanneer nieuwe ideeën en projectontwikkeling gevraagd waren.

Al deze verschillende spelers – uitvoerders, ondersteuners, financiers – hebben voor Artist in Space constructief, vol plezier en in alle vrijheid samengewerkt. Het resultaat mag er zijn: tal van projecten (vanaf P. 9) en deelnemende kunstenaars die in verschillende stadia van hun loopbanen aan hun kunstenaarschap hebben gevijld. Ze raakten daarbij vele actuele onderwerpen die doorgaans aan het begin staan van gunning van budgetten: de actuele politiek-maatschappelijke situatie, duurzaamheid, diversiteit, inclusie, de leegloop van het platteland, veranderingen van het noordelijke (industrie)landschap en veel meer. Daarbij verhielden de kunstenaars zich niet alleen tot de Noordenaars als uitnodigende partijen en opdrachtgevers, maar ook tot de stedelijke of plattelandsomgeving, collega-kunstenaars en het publiek.

Dit alles, in combinatie met een breed spectrum aan concreet educatief aanbod, van individuele coaching tot online masterclasses, maakt dat Artist in Space tot veel nieuwe inzichten heeft geleid, tot positieve reacties van betrokkenen en tot nieuwe projecten, al dan niet als samenwerking tussen Noordenaars-partijen. Het genereerde nationale aandacht voor talenten uit het Noorden en experiment, ook op het niveau van projectontwikkeling en -organisatie. Maar vooral vertrouwen, waardering en heel veel ruimte voor kunstenaars.

PRO
ZEN
INC

Muziekkoepel Sterrebos, Groningen
Marnix Sixma
Kamilė Česnavičiūtė
Denislav Golemanov
Eleni Tsompanidou
Esther de Graaf, Alban Karsten, Kitty
Maria, Tom Kemp, Willem de Haan, Mylan
Hoezen, Vanessa van 't Hoogt, Anna-Rosja
Haveman, Josje Hatfink, Niels Bekkema,
Brenda Tempelaar en Liza Voetman.

LOCATIE
TALENTEN

COACHES

11/10/2019 - 10/11/2019

Tijdens *MIDSEASON 1* werden jonge kunstenaars - newly-grads van Academie Minerva - geselecteerd om deel te nemen aan een postacademisch traject van Het resort. De deelnemende kunstenaars werden gecoacht door leden van SYB Circles. Gedurende vier weken werkten ze aan een tentoonstelling en gingen ze op field-trips met professionals, die de verschillende richtingen vertegenwoordigen die kunstenaars nodig hebben om hun carrière op te bouwen; tekst, beeld, inrichting en inhoud. Zo werden de deelnemers voorbereid op een beroepspraktijk als beeldend kunstenaar en leerden ze de keuzes maken die passen bij hun ambities.

v.l.n.r. Marnix Sixma, Vanessa van 't Hoogt, Denislav Golemanov, Kamilė Česnavičiūtė en Eleni Tsompanidou onderweg naar Kunsthuis SYB

Met dit project wil Het resort de kennis uit haar netwerk doorgeven aan de volgende generatie net afgestudeerde kunstenaars. Zij houden hier, naast een expositie, een tekst over hun werk, beeldmateriaal voor hun portfolio en contacten met beeldend kunstenaars en andere professionals uit het werkveld aan over.

In de eerste week moesten de kunstenaars hun werk presenteren en verdedigen tijdens de zogenaemde nulmeting. “Niemand komt zo graag tot de kern van zijn werk als de kunstenaar zelf”, zegt Marnix Sixma. “Dus was er voor ons geen enkele reden om de kaarten aan de borst te houden. Zo werd de nulmeting de ideale manier om elkaar te leren kennen. Geen geklets. Geen onzin. Gewoon een handdruk en alles vertellen wat je over jezelf weet.”

De tweede week werd er gewerkt aan de artist statements. “Tijdens deze workshop schreven we teksten voor elkaar en reflecteerden we diepgaand op elkaars werk en teksten”, aldus Kamilė Česnavičiūtė. “Door elkaar urenlang te bevragen en beantwoorden ontdekten we allemaal iets nieuws aan ons werk, en aan de manieren om het in geschreven vorm te presenteren.

Week drie: ambities worden uitgesproken en de kunstenaars bekijken elkaars websites en andere onlinepresentaties. “De cursus over online aanwezigheid was in de vorm van een fictieve ‘autopsie’ van onze website,” vertelt Denislav Golemanov. “We bespraken de inhoud, de verwachtingen van de bezoeker en daarmee de gebreken. Ook vonden we enkele onbedoelde verbanden tussen artistieke praktijk en websitestructuur.”

De laatste week voor de eindpresentatie werd er gefocust op de dubbelrol van kunstenaar en curator; hoe cureer je een groepsshow terwijl je ook nieuw eigen werk maakt en toont? Eleni Tsompanidou: “We praatten over de vorm en de bedoeling van de werken, waarbij nieuwe verbanden aan het licht kwamen. Na dat intense gesprek maakten we een wandeling naar de tentoonstellingslocatie in het Sterrebos, naar de muziekkoepeel. Aan het eind voelden we ons zelfverzekerd over de laatste stappen.”

AVGAVV (Afdeling Voor Gecontroleerde Geleidelijke Aanpassing en Vergeten), Denislav Golemanov

Artist talk tijdens opening van de expositie *Accept the Cookies*. Moderatie door SYB CIRCLES leden: Vanessa van 't Hoogt en Anna-Rosja Haveman.

Kamilė Česnavičiūtė tijdens fieldtrip naar Rotterdam onder begeleiding van Mylan Hoezen en Willem de Haan.

KiK Kolderveen
Simon Niks (28/10 – 9/12 2019)
Klaske Bootsma (6/1 – 16/2 2020)
Andrea Stultiens, Judith Boessen en
Frank Koolen

LOCATIE
TALENTEN
COACHES

28/10/2019 - 16/02/2020

WASSTELAND KOLDERVEEN

Dit project onderzocht verveling als vruchtbare grond voor inspiratie en zelfreflectie: veertien noordelijke kunstenaars werden gevraagd een motivatiebrief te schrijven voor een verblijf van zes tot acht weken in de KiK-residentie Kolderveen. “Dat het onderwerp in deze voortrazende tijd leeft en urgent is onder jonge kunstenaars is duidelijk af te lezen uit de positieve reacties die we kregen. Er is een grote behoefte aan een ruimte waar nog niks vastligt, aldus SIGN en KiK.

Krijt, Simon Niks

Krijt, Simon Niks

Er werd juist niet gezocht naar spectaculaire projectplannen, maar naar kunstenaars die even zonder ideeën zaten, om eens te ontkomen aan de ratrace van de inspiratiedwang, die weinig ruimte biedt aan nadenken over nieuw werk. Uiteindelijk werd er voor twee kandidaten gekozen in plaats van één: Simon Niks en Klaske Bootsma. Bij hen was de persoonlijke visie op het thema het duidelijkst.

Simon woonde en werkte zes weken lang in de verlaten melkfabriek in het Drentse Kolderveen om zijn artistieke vuur te herontdekken vanuit de opdracht 'Omarm de verveling en zie wat ervan komt'. Simon deed wat alle kinderen doen als ze niets om handen hebben: net zolang spelen totdat ze vergeten zijn waarom ze zich ook alweer verveelden – een principe dat haaks staat op wat kunstopleidingen uitdragen – en kwam zo tot prachtig nieuw werk.

Klaske Bootsma (Foto: Sjoerd Knol)

Artist talk finissage 14-12 2019 met Simon Niks

Klaske Bootsma (Foto: Sjoerd Knol)

Klaske ging begin 2020 met dezelfde opdracht aan het werk in de fabriek. Hoe gebruik je verveling als methode, vroeg ze zich af. Geen onbekend thema voor Klaske: op haar eindexamenexpositie in 2018 bij Minerva liet ze bewust niets zien, op een tweedehands lamp na. De kennelijke frustratie van 'het moeten maken van kunst' voelt voor haar onecht. Haar verblijf bij KiK heeft veel en interessant materiaal opgeleverd.

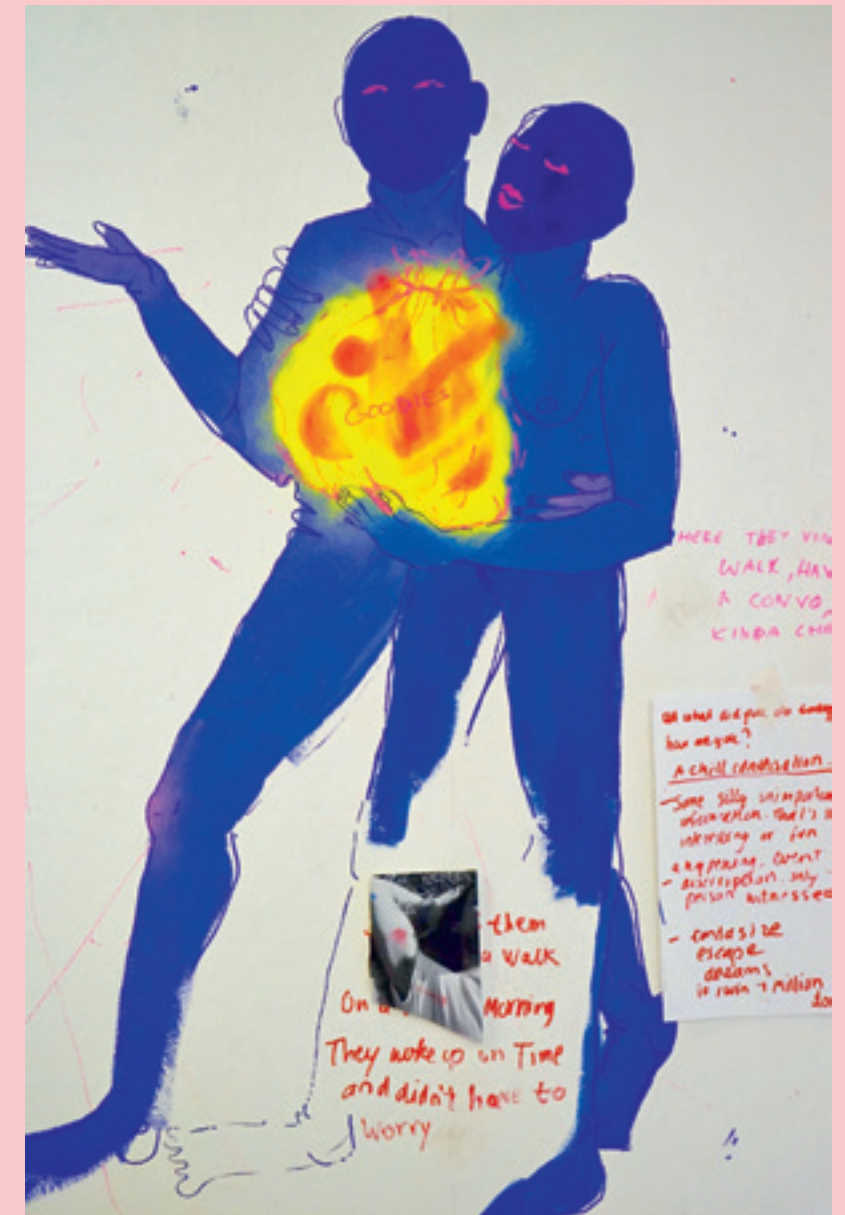
BIG SLEEP

Wasteland Kolderveen van SIGN en KiK was een project over verveling als voedingsbron als bron van zelfreflectie en inspiratie voor de kunstenaar, een nadere beschouwing van het kunstenaarschap. Kunstenaars Klaske Bootsma en Simon Niks verbleven respectievelijk eind 2019 en begin 2020 zes weken in de oude melkfabriek in Kolderveen. Meer informatie op bladzijde 14.

Wasteland Kolderveen ging uit van het kunstenaarschap zelf, een project in een beschermde omgeving, met zelfreflectie en coaching in een residentie-atelier situatie. Met het vervolgtraject werd een volgende stap gemaakt in de ontwikkeling van de kunstenaars. Klaske Bootsma, die tijdens haar residentie al stappen nam om te gaan tekenen, schilderen en groot te werken, werd voor *Big Sleep* in contact gebracht met de pas afgestudeerde jonge schilder Kamilė Česnavičiūtė. Beide Groninger kunstenaars werd gevraagd om op de muren en het raam van SIGN een eigen wereld te scheppen, bij voorkeur in de vorm van grote monumentale samengestelde werkstukken, collages, muurschilderingen en tekeningen, reliëfs, banners, affiche-achtige tekstuele uitingen en alle mogelijke combinaties hiervan. Het thema was menselijke interactie: contacten, ontmoetingen, social (non) distance, menigten, individu versus groep.

Kamilė Česnavičiūtė ontwikkelt haar werk vanuit compositorische aandachtspunten en tijdens *Big Sleep* zette ze ingebeelde scènes - altijd met een menselijke figuur - op de muren van SIGN. Zo toonde ze grote menselijke look-a-likes die losgezongen van alles, al dwalend door een stad, park of winkelcentrum, plotseling in slaap vallen. Terwijl slapen een vreedzame daad is, zag het er toch allemaal verkeerd uit. De ongemakkelijke lichamen vertegenwoordigen de vreemde chaos die er tijdens de coronatijd is.

De wereld lijkt in huidige situatie langzamer te draaien dan normaal, maar het gevoel van vrede dat dit in andere omstandigheden had kunnen geven, bezorgde Klaske Bootsma juist een rusteloos en ongemakkelijk gevoel. Voor *Big Sleep* zette ze haar drang om te experimenteren met verschillende materialen en media voort, met foto's van thuissituaties, schilderijen, teksten, stoffen en voorwerpen uit haar dagelijkse leven.

Muurschilderingen, Kamilė Česnavičiūtė en Klaske Bootsma

Samen kwamen Kamilė en Klaske tot muurconstellaties van tekeningen, graffiti en schilderwerk: van monumentaal tot klein, rechtstreeks op de muur, op lappen stof of op meterslang papier, gecombineerd met tekstuele uitingen, video en allerlei combinaties hiervan. Aan het eind van de werkperiode werd het een en ander als een installatie geschikt. Voor beide kunstenaar was het nieuw om zo groot op de wanden te creëren en ook om samen te werken.

**LOCATIES
TALENTEN** Pension Almonde, Rotterdam, NL
Simon Niks
Vanina Svetkova

**PRESENTATIE
COACHES** 6/2/2020 - 9/2/2020 (NFPAP, Art Rotterdam)
SIGN en Charleen Adriaensse (WORM)

VERVOLG OP Wasteland Kolderveen

Mede mogelijk gemaakt door een mentoring- en opdrachsubsidie van Mondriaan Fonds

GATHERING DUST

23/01/2020 – 05/02/2020

Wasteland Kolderveen van SIGN en KiK was een project over verveling als voedingsbron voor zelfreflectie en inspiratie voor de kunstenaar, een nadere beschouwing van het kunstenaarschap. Klaske Bootsma en Simon Niks verbleven respectievelijk eind 2019 en begin 2020 zes weken in de oude melkfabriek in Kolderveen. Meer informatie op bladzijde 14. *Wasteland Kolderveen* ging uit van het kunstenaarschap zelf, een project in een beschermde omgeving, met zelfreflectie en coaching in een residentie-atelier situatie. Met het vervolgtraject werd een volgende stap gemaakt in de ontwikkeling van de kunstenaars.

SIGN wilde Simon Niks, na zijn contemplatieve project *Simon verveelt zich* in KiK, een vervolg bieden in de vorm van een residentie bij Pension Almonde in Rotterdam. Dit initiatief biedt een tijdelijk thuis aan buurtinitiatieven, stadsnomaden en kunstenaars in de voormalige sociale woningen in de Almondestraat. De gerichte opdracht voor Simon was het maken van site-specifiek werk, een logisch vervolg op *Wasteland*, zeker met het oog op N.F.P.A.P. (Not For Profit Art Party), een groep gelijkgestemden waaronder SIGN, die in Pension Almonde neerstreken tijdens ART Rotterdam. De plek bleek een dynamische, levendige straat met veelkleurige bewoners en de stimulerende aanwezigheid van allerlei restaurantjes, initiatieven en andere residerende kunstenaars.

Installatie *Gathering Dust*, Simon Niks i.s.m. Vanina Svetkova

Simon Niks onderzoekt in zijn werk het grensvlak tussen het zichtbare en het onopgemerkte. Een belangrijk thema is de relatie tussen het publiek, het werk en de ruimte. Simon veranderde een voormalige woonkamer aan de Almondestraat 221 in een soort van archeologische vindplaats. De kamer werd ‘gescand’ door muren, plafond, deuren te schuren, in een poging een dun laagje sporen te verwijderen die door vorige bewoners werden achtergelaten. Simon wilde daarmee als het ware de

sporen van de tijd onthullen. Samen met kunstenaar Vanina Svetkova ontwikkelde hij dit verder tot de installatie *Gathering Dust*, waarbij het stof een kwetsbare laag op de vloer vormde. Ook werden de deuren van de kamer uit hun sponningen gehaald en platgelegd op pallets om zo een loopbrug te vormen die de bezoekers door de kamer leidde. Ook werden kleine gaten in de muren verder uitgeschuurd en uitgehold en elementen van de kamer door licht geaccentueerd.

Westerkerk, Leeuwarden
Stieneke Dijkstra, Wander Kars en
Thijs Zijlstra
Robert Seidel (mediakunstenaar, Berlijn),
Adri Schokker (mediakunstenaar, Groningen),
Klaas Hendrik Hantschel (mediakunstenaar
Groningen), Allegra Solitue (curator Berlijn/
Italië) en Romy Joya Kuldip Singh (MAF)

LOCATIE
TALENTEN
COACHES

01/07/2019 - 30/11/2019

GROWING UP IN PUBLIC — THE WOMB

Media Art Friesland (MAF) biedt met het gepersonaliseerde coaching-programma *Growing up in Public* mediakunstenaren uit de regio de kans om in een rustig tempo werk op locatie te ontwikkelen. Belangrijke aspecten hierbij zijn coaching door internationale kunstenaars en curatoren en directe feedback van het publiek.

THE WOMB, 2019, Stieneke Dijkstra, Wanders Kars & Thijs Zijlstra

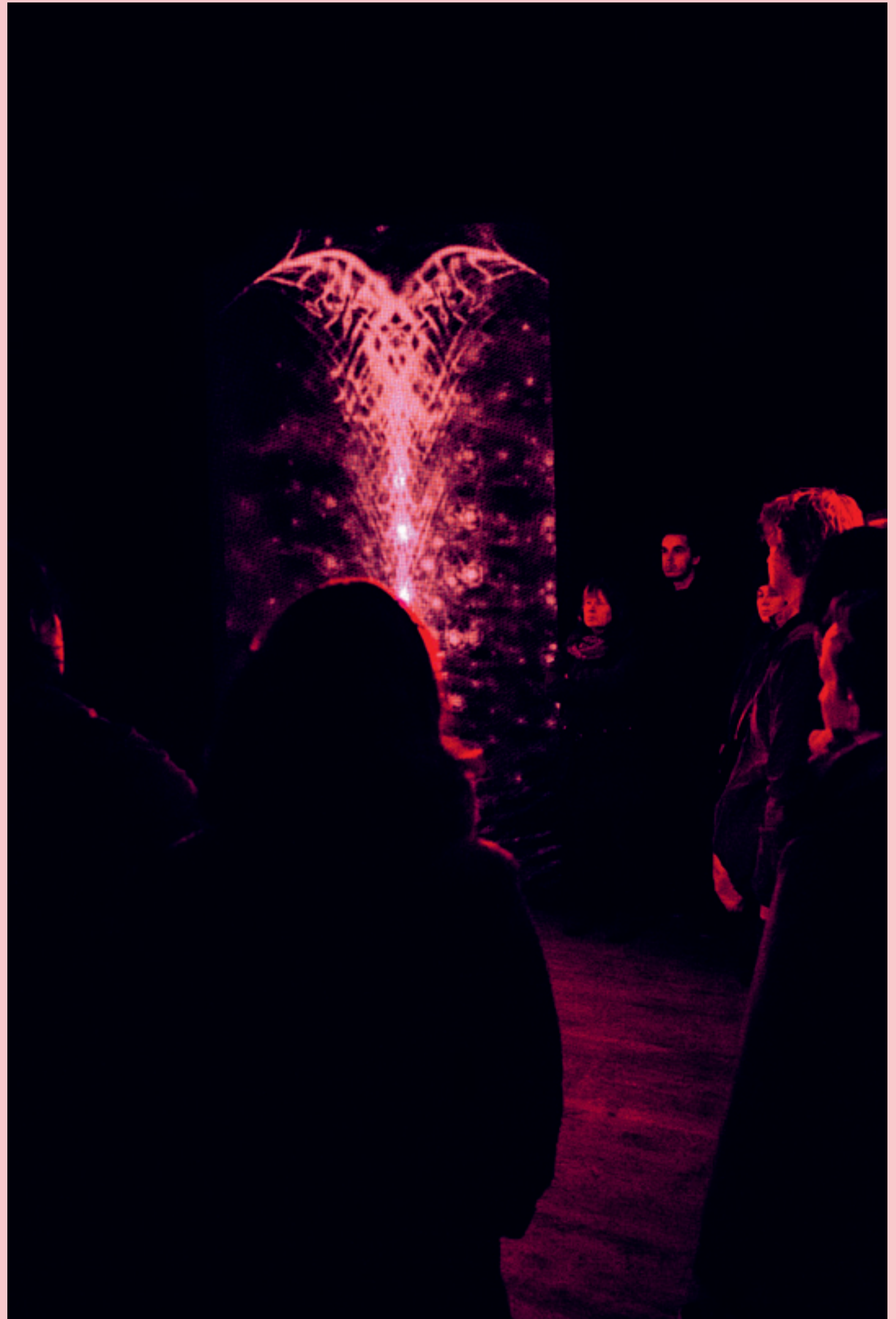
Uit de open call kwam het jonge Leeuwarder gelegenheidstrio Stieneke Dijkstra & friends als meest veelbelovende naar voren. Het drietal werkte vier maanden samen, dat gebeurde deels op een zichtlocatie in de binnenstad van Leeuwarden – zodat proces en resultaten direct zichtbaar werden.

De kunstenaars werden gecoacht door Romy Joya Kuldip Singh van MAF en kunstenaars uit het (inter)nationale netwerk van de organisatie. Het eindresultaat werd gepresenteerd op *LUNA 2019* en gezien door duizenden bezoekers.

THE WOMB, 2019, Stieneke Dijkstra, Wanders Kars & Thijs Zijlstra

Stieneke Dijkstra is visueel kunstenaar en een ervaren VJ in de meer commerciële housescene en ze studeerde Communicatie en Mediadesign aan de Noordelijke Hogeschool (NHL). Wander Kars is afgestudeerd als geluidskunstenaar/componist aan de Minerva Academie voor Popcultuur. Thijs Zijlstra is IT-expert en studeert op dit moment nog aan de NHL. Hun reactieve audiovisuele installatie *The Womb* gaat over de illusies van het leven. Komen we steeds dichterbij de waarheid of is het een eeuwige zoektocht?

THE WOMB, 2019, Stieneke Dijkstra, Wanders Kars & Thijs Zijlstra

studio's van kunstenaars en masters
Anna-Lucia Rijff, Dries Verbeke, Joyce Zwerver,
Lisette van Straaten, Marc Paulusma, Marthijn
de Wind, Arjan Kruidhof, Koos Buist, Johannes
Bosgra, Marsja van der Ven, Kiki Kruisdijk en
Silvia Fledderus
Anne Wenzel, Erick de Lyon, Frank Havermans,
Jeroen Doorenweerd, Loes Heebink en Silvia B

LOCATIE
TALENTEN

COACHES

01/07/2019 - 30/11/2019

GESPREKKE PUBLIET STUDIO RUIMTE

Kunstpunt Groningen (voorheen CBK) nodigde zes landelijk werkende, ervaren kunstenaars uit om kunstenaars uit de regio Groningen te bezoeken in hun atelier, met hen in gesprek te gaan en te reflecteren op hun werk, zonder dat daar een prijs, kunstopdracht of tentoonstelling aan vastzat. De nadruk van de Studiogesprekken lag op het artistiek-inhoudelijke vlak, maar er werd ook gesproken over uitvoeringsaspecten, werkprocessen en financiële aspecten van het werken in een opdrachtsituatie.

Studio Kiki Kruisdijk

De zes masters die werden uitgenodigd zijn (inter)nationaal werkzame kunstenaars die één of meerdere kunstwerken in Groningen hebben gerealiseerd en veel ervaring hebben met het werken in opdracht en in de openbare ruimte: Anne Wenzel, Erick de Lyon, Frank Havermans, Jeroen Doorenweerd, Loes Heebink en Silvia B. Ieder van hen sprak meermalen met twee kunstenaars uit Groningen en omgeving.

De gesprekken vonden plaats in de studio van de deelnemende kunstenaar en in de studio van de master of een relevante locatie. De twaalf geselecteerde andere kunstenaars kregen twee dagdelen om met een master naar keuze te praten. Door de bijdrage van Artist in Space konden de masterkunstenaars een professioneel honorarium ontvangen.

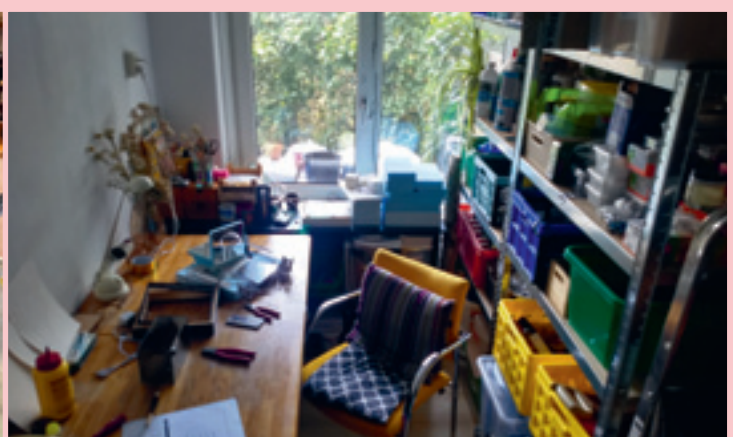
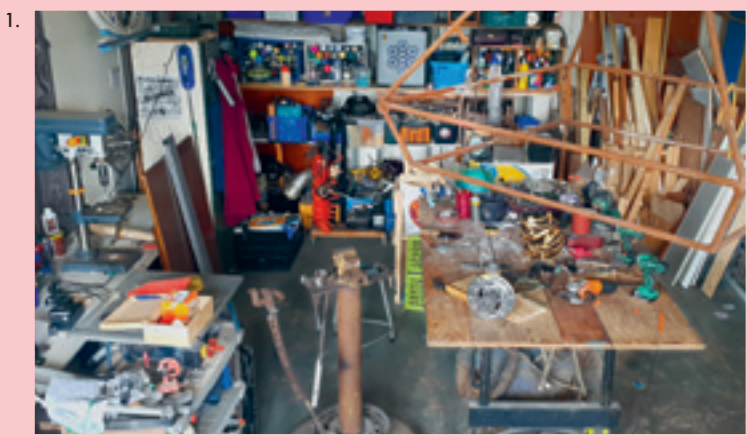
Anna-Lucia Rijff en Dries Verbeke spraken met Anne Wenzel: “Het sparren met iemand met zoveel ervaring relativeert enorm. Het gaf mij ontzettend veel energie. Soms realiseer je je te weinig hoe belangrijk dit soort contacten zijn”, aldus Anne-Lucia. “Ja, en niet enkel vanwege het andere perspectief dat het biedt op je eigen werk en hoe dat beter kan, maar ook op de zakelijke kant.” (Dries)

Marc Paulusma ging in gesprek met Frank Havermans: “De gesprekken helpen heel goed om een bepaald vraagstuk dat juist op dat moment speelt goed door te kunnen nemen.”

Koos Buist ontmoette Jeroen Doorenweerd: “Doordat wij onszelf voor elkaar openstelden ontstond er een goede dynamiek die die van leerling-meester oversteeg. Ik kijk hier met dankbaarheid op terug.”

Marsja van der Ven en Loes Heebink hadden een fijne ontmoeting: “Het was voor mij erg verhelderend en inspirerend. Ik heb dingen op een rijtje gekregen voor mezelf, maar ook gehoord hoe je zaken op een andere manier aan kan pakken.”

Kiki Kruisdijk sprak met Silvia B.: “Ik heb een goede klik met Silvia B. en heb heel veel aan onze gesprekken gehad. Ook na dit traject zullen wij nog contact blijven houden omtrent de ontwikkeling van mijn sculptuur. Maar ook als ik andere vragen heb, kan ik bij haar terecht.”

- 1. Werkplaats Dries Verbeke
- 2. Studio Marc Paulusma
- 3. Koos Buist op locatie tijdens residentie van De MIR op het Suikerterrein (Foto Anouk Mastenbroek)
- 4. Atelier Joyce Zwerver
- 5. Werkplaats Arjan Kruidhof
- 6. Werkplek Anna-Lucia Rijff
- 7. Werkplek Silvia Fledderus
- 8. Tijdelijke werkplek Lisette van Straaten bij kunstruimte Galerie Block C
- 9. Atelier Marthijn de Wind
- 10. Atelier Marsja van der Ven

NP3 | RE:Search:Gallery, Groningen en online
Irene de Boer
Mina Kim
Ruud Akse (NP3 en FMI), Hannes Arvid Andersson (NP3), Marc Bijl (kunstenaar), Elisabetta Cuccaro (Rijksuniversiteit Groningen), Dragan Glamović (NP3), Belinda Hak (Academie Minerva/FMI), Nathalie Hartjes (MAMA, Rotterdam), Vanessa van 't Hoogt (Rijksuniversiteit Groningen), Zwaan Ipema (NP3), Melchior Jaspers (Kunstadviseur Rijksbouwmeester), Sue-an van der Zijpp (Groninger Museum) en Rob van de Werdt (P////AKT, Amsterdam)

NP3 x ACADEMIE MINERVA/FRANK MOHR INSTITUTE (FMI)

RE:DISCOVERY

Het doel van *RE:Discovery* was om twee recent afgestudeerde kunstenaars van het Frank Mohr Institute (FMI) de kans te geven om hun artistieke onderzoek verder te ontwikkelen, zichtbaarder te maken en in een internationale context te plaatsen. Na een Open Call onder FMI-alumni van 2016 tot 2019 werden kunstenaars Irene de Boer en Mina Kim geselecteerd.

Zij kregen een werkbudget en gingen aan de slag met professionele ondersteuning van NP3, Academie Minerva/Frank Mohr Institute en externe experts. Door de intensieve begeleiding van de coaches konden ze stappen maken in hun werk die anders niet mogelijk waren geweest. Irene de Boer en Mina Kim werden bovendien uitgedaagd om na de intensieve residency in de NP3 | RE:Search:Gallery, hun onderzoek aan het publiek te presenteren.

The Pit, sulfur suel (doen opzwellen) en Aerosol Air, 2020, mixed media installation (Foto: Irene de Boer)

Irene de Boer, 2020, mixed media installation (Foto: NP3 | Jan Tengbergen)

Irene de Boer (FMI Painting, afgestudeerd 2018) experimenteerde onder meer met kunstmatig kweeklicht, dat de kracht heeft om organismen te beïnvloeden. Door *RE:Discovery* 'herontdekte' ze haar praktijk en rekte ze de grenzen van haar schilderkunst op. Doordat ze de kans kreeg om in haar werkruimte te wonen, ontstond een totaal-installatie die constant aan verandering onderhevig was, ook tijdens de presentatie aan het publiek.

Irene de Boer, 2020, mixed media installation (Foto: NP3 | Jan Tengbergen)

Cloud Island research field trip, zomer 2020 (Foto's: Mina Kim)

Mina Kim (FMI MADtech, afgestudeerd 2019) onderzoekt de milieueffecten en de levenscyclus van onze digitale technologie-omgeving. Zo ontstond het project *Cloud Island*. Mina ging onder meer naar de Eemshaven om datacentra en de exploitatie van digitale technologie te onderzoeken en organiseerde een online 'data cleansing workshop', bedoeld voor een opgeruimde geest én een harde schijf. Bekijk het project hier online: <https://off-technology.website/cloudisland/>

Het Wilde Weten, Rotterdam, NL
Leipzig International Art Programme, Leipzig, DE
AADK Centro Negra, Murcia, ES
Loes Heebink
Esther Schlebos
Gejan Stol
27/3/2021 - 11/7/2021
Paolo Cano en Elena Azzedin (AADK)
Maud van den Beuken en Jeroen Jongeleen (Het Wilde Weten)
Maix Mayer, Joachim Blank en Maria Schumacher (LIA)

LOCATIES
TALENTEN
PRESENTATIE
COACHES

12/2020 – 02/2021

PUSHPULLPRESENT

Push/Pull/Present wil een nieuwe impuls geven aan het Drentse kunstklimaat en selecteerde na een open call drie Drentse beeldende kunstenaars voor (inter)nationale residenties. Loes Heebink, Esther Schlebos en Gejan Stol werden door CBK Emmen en Stichting Kunst & Cultuur, met steun van Keunstwurk, gestimuleerd om zich artistiek verder te ontwikkelen door een maand door te brengen in een gastatelier in een stedelijke omgeving.

Naast onderdak kregen de kunstenaars reis- en verblijfkosten en werden door de organisatie in het gastland coaching en culturele ontmoetingen opgezet, waardoor de professionele kunstenaars (inter)nationale contacten opdeden en nieuwe markten konden verkennen. Het werk dat op locatie werd gemaakt werd geëxposeerd in CBK Emmen. De kunstenaars gebruikten de eerste periode van de tentoonstelling, tijdens de lockdown, als *extended residency*. Ze reflecteerden op de kunstwerken en kwamen zo tot nieuwe inzichten en werken. De opgedane kennis en ervaringen werden met andere kunstenaars gedeeld via *artist talks*.

Gezamenlijke installatie van de drie kunstenaars

Esther Schlebos bracht een maand door in het AADK Centro Negra in Murcia, Spanje. “Ik kreeg de kans om kleuren en texturen van stenen en rotsformaties te kunnen bestuderen in warm licht en ervaren hoe mensen in een berglandschap leven. Ik leerde welk effect deze bergen hebben op hun dagelijks leven en op het werk van andere beeldende- en geluidskunstenaars.”

Kleurproeven van Esther Schlebos

Loes Heebink resideerde bij LIA in de Spinnerei in Leipzig, Duitsland. “Deze residency kwam op het juiste moment in de ontwikkeling van mijn werk. Ik kwam binnen in de Spinnerei met een hoofd vol ideeën en een koffer vol schetsen, wat gaandeweg door de gesprekken met coaches, collega-kunstenaars en eigen analyses teruggebracht werd tot de meest essentiële beelden.”

Video-installatie Loes Heebink

Studio van Gejan Stol bij Het Wilde Weten

Gejan Stol was te gast bij Het Wilde Weten in Rotterdam. “Een maand lang wonen en werken in een stedelijke omgeving, zonder afleiding, het was geweldig: de hoogtes en spiegelingen van de wolkenkrabbers waren ongekend, de wind, de lucht en het water intens. Iedere dag ben ik op de fiets gestapt op zoek naar de stapelingen en de hoogtes van de stad. Zo kon ik in alle rust onderzoek doen en me laten opslokken door mijn eigen beeldende proces.”

STICHTING KUNST & CULTUUR (K&C) I.S.M. KEUNSTWURK
Met het talentontwikkelingsprogramma *Push/Pull/Present* hebben CBK Emmen en K&C een nieuwe impuls gegeven aan het Drentse kunstklimaat. Het programma moedigde kunstenaars aan hun beroepspraktijk verder te ontwikkelen. Het coachingstraject tijdens de residenties bood deelnemers de mogelijkheid om inhoudelijk meer verdieping te vinden. *Push/Pull/Present* is een project van CBK Emmen en K&C en onderdeel van Artist in Space.

Bierumer School
Ingeborg Entrop
Klaas Hendrik Hantschel
Carolina Burandt
26/03/2021 (online)

LOCATIE
TALENTEN
FINISSAGE

18/07/2020 – 26/03/2021

EEMSDDELTA VAN DE GRENSEN

De Eemsdelta, met onder andere Loppersum, Appingedam, Delfzijl en Bierum, is een land van verdronken dorpen, windturbines en industrie, rechtlijnig getrokken akkers, een netwerk van maren en de rivier Eems, uitlopend in de Waddenzee. De Oost-Groningse Bierumer School organiseerde een vier maanden durende proeftuin zonder grenzen onder de titel *De Grens van Eemsdelta*.

Dirty Grounds Radio, Klaas Hendrik Hantschel

Bierumer School

Drie kunstenaars werden uitgedaagd te verblijven in de Bierumer School om de Eemsdelta aan den lijve te ervaren en daar te reageren op het begrip ‘grens’, om het als metafoor van nieuwe inhoud te voorzien. Kunstenaars Ingeborg Entrop, Klaas Hendrik Hantschel en Carolina Burandt maakten nieuwe interdisciplinaire werken.

Carolina Burandt

Carolina Burandt maakte de interactieve multimedia-installatie *Parks Parks Parks*, waarmee ze probeerde een versie van de werkelijkheid vast te leggen die is bevrijd van de chronologie van de tijd. Het werk onderzoekt onwerkelijke plaatsen, zogenaamde non-plaatsen. Burandt scheidt met computer-, video- en audioapparatuur een virtueel en auditief landschap.

Klaas Hendrik Hantschel bouwde een meerdimensionale geluidssculptuur in de vorm van een utopische radioshow, getiteld *Dirty Grounds Radio*. De inhoud werd gevormd door Klaas en de andere deelnemers aan de expositie. Hij koos voor de radioshow als structuur omdat het inmiddels oude media is in een nieuwe mediawereld. Deze grens interesseert hem en was al het middelpunt van eerder werk van hem.

Klaas Hendrik Hantschel

Ingeborg Entrop concentreerde zich op (de echo's van) grenswezens die de omgeving van Bierum bezielen of hebben beziend. Haar werk was een installatie van een geluidswerk en animatie, beïnvloed door tijd, omgeving, publiek en bijdrages van de overige deelnemers. De reeks geluidscomposities werd samengesteld uit boven- en ondergrondse veldopnames uit de omgeving van Bierum.

Still uit animatie, Ingeborg Entrop

LOCATIE
TALENTEN
Noorderlicht Studio, Groningen
Linde Ex
Aebele Trijsburg

PRESENTATIE
31/10/2020 - 5/04/2021

Mede mogelijk gemaakt door Mondriaan Fonds

03/2020 – 04/2021

WHAT IF

Begin 2020 riepen SIGN en Noorderlicht vanuit een gemeenschappelijke belangstelling voor de ontwikkeling van het noordelijk landschap het onderzoeksproject *What if - de toekomst van het noordelijk landschap* in het leven. Uit een Open Call werden Linde Ex en Aebele Trijsburg geselecteerd, die de opdracht kregen mogelijke scenario's voor de toekomst van dat landschap te ontwikkelen.

Video still, Aebele Trijsburg

Installatie *What if* (Foto: Hanne van der Velde)

Het oorspronkelijke idee was om de twee kunstenaars ieder vanuit hun eigen discipline het thema te laten aanvliegen en zo tot een gezamenlijke eindpresentatie te komen. Maar gaandeweg het project sloegen ze twee onafhankelijke richtingen in. De resultaten – een mix van fotografie, video, een twintig meter lang schilderij, een slibbak, archeologie, een 'making of'-ruimte en een briefwisseling van Linde en Aebele – bleken in de uiteindelijke tentoonstelling in Noorderlicht Studio toch opvallend goed samen te vallen.

Werk van Aebele Trijsburg (Foto: Aebele Trijsburg)

Linde Ex ging uit van een toekomstscenario waarin de dijken verdwenen zijn en mensen gaan leven met de getijden, met als hoofdvraag: wat als we de maat van het kleine (bodem)leven even vanzelfsprekend vinden als de menselijke? Linde plaatste maquettes van een radiale terp langs de vloedlijn van Friesland en Groningen. De observaties van de maquettes leidden tot het creëren van een futuristisch scenario en nieuwe werken.

Aebele Trijsburg richtte zich op de menselijke invloed op de vorming van het landschap. De oorzaak van zeespiegelstijging ligt in de eerste plaats bij de mens zelf, die het land door bebouwing in een soort badkuip heeft doen veranderen. Om op de lange duur te investeren in slimme oplossingen is een omslag in ons denken nodig. Met zijn multidisciplinaire werk voor *What If* wil Aebele de kijker hiervan bewustmaken.

Linde Ex verwijdert een van haar maquettes, Noordpolderzijl (Foto: Marc Knip)

Werk van Linde Ex (Foto: Hanne van der Velde)

77 deelnemers
Zwaan Ipema, Luuk Wilmering, Dorine
Scheurs, Zoé Déjean, Janwillem Schrofer,
Ankie Boomstra, Frederiek Bennema en
Eline Levering.

DEELNEMERS
MASTERS

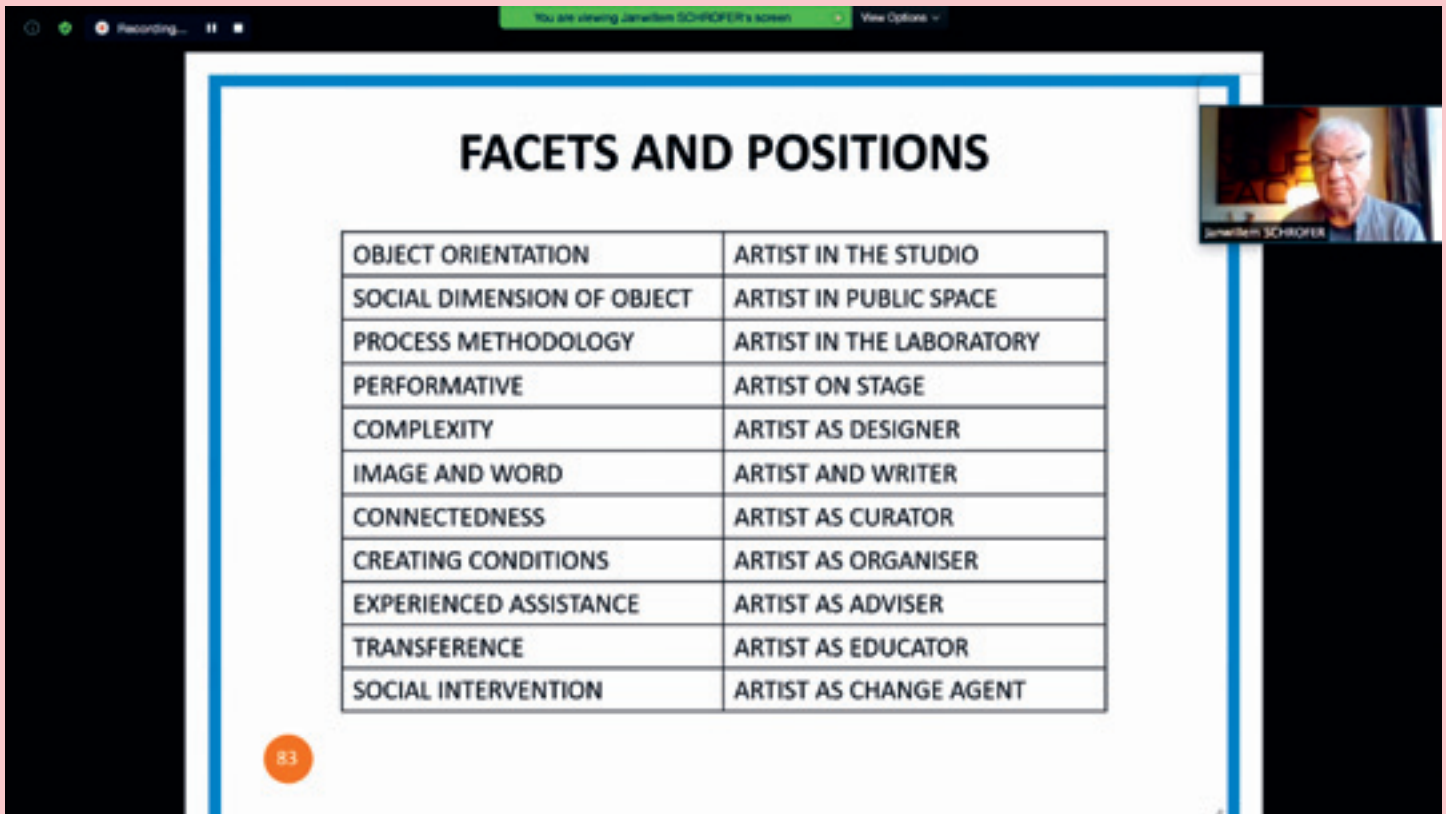
04/06/2020 – 24/06/2020
08/10/2020 – 29/10/2020

MASTERCLASSES

VHDG bood in 2020 een reeks online *Masterclasses* aan voor zowel beginnende als gevorderde kunstenaars en professionals, werkzaam in de beeldende kunst en culturele sector. Ervaren professionals uit een bepaald vakgebied werden uitgenodigd om hun expertise te delen.

Masterclass door Luuk Wilmering, 11 juni 2020.

Masterclass door Janwillem Schrofer, 8 oktober 2020.

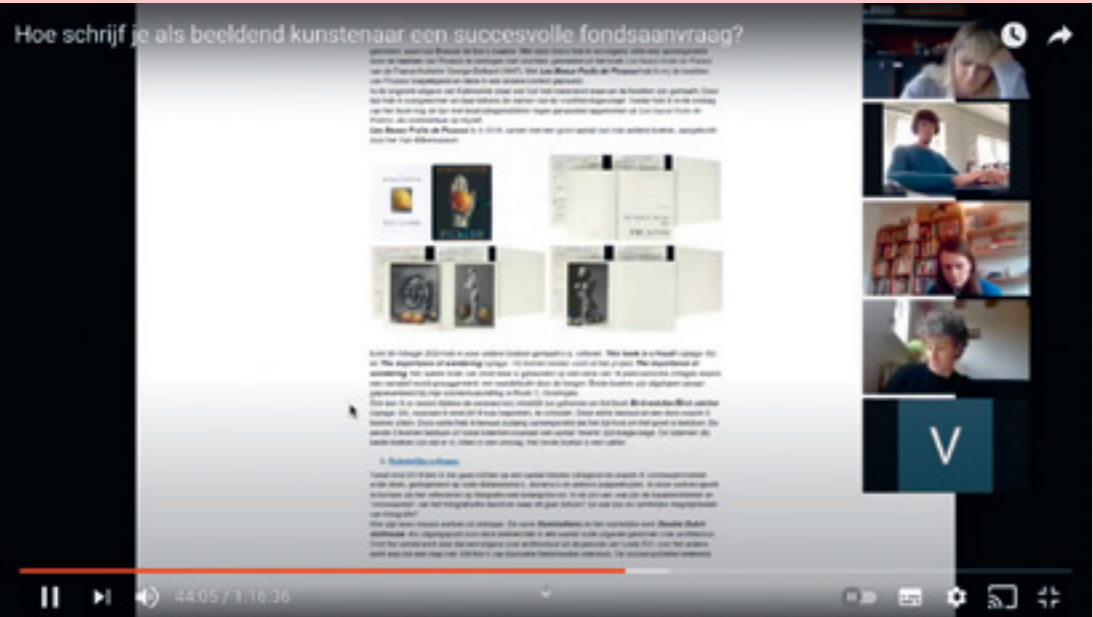
Tijdens de *Masterclasses* werd gewerkt aan de professionele vaardigheden van de deelnemers zoals pr en social media, het inrichten van je administratie en het schrijven van een succesvolle fondsaanvraag. Ook werden er artistiek-inhoudelijke masterclasses gegeven, over het herdefiniëren en verder ontwikkelen van je artistieke praktijk, het omgaan met opdrachten in de openbare ruimte en het werken vanuit een maatschappelijk-geëngageerde kunstpraktijk.

Masterclass door Luuk Wilmering, 11 juni 2020

Masterclass door Zoé Déjean, 24 juni 2020.

Masterclass door Luuk Wilmering, 11 juni 2020

LOCATIE TALENTEN	Diverse locaties, Tschumipaviljoen Jochem van den Wijngaard Klaudija Ylaite
PRESENTATIE COACHES	Vanina Tsvetkova Anna-Fleuri Wolters 6/11/2020 – 15/11/2020 Josje Hattink, Anika Mariam Ahmed, Ellen de Haan, Willem de Haan, Esther de Graaf, Nadia Benchaga, Eef Veldkamp, Tom Kemp, Alban Karsten, Josine Sibum Siderius, Kitty Maria

Mede mogelijk gemaakt door Gemeente Groningen Tijdelijke regeling
culturele instellingen

MIDSEASON HOIRIZON

23/09/2020 – 15/11/2020

Tijdens *MIDSEASON* 2 werden jonge kunstenaars - newly-grads van Academie Minerva - geselecteerd om deel te nemen aan een postacademisch traject van Het resort. De deelnemende kunstenaars werden gecoacht door leden van SYB Circles. Gedurende vier weken werkten ze aan een tentoonstelling en gingen ze op field-trips met professionals, die de verschillende richtingen vertegenwoordigen die kunstenaars nodig hebben om hun carrière op te bouwen; tekst, beeld, inrichting en inhoud. Zo werden de deelnemers voorbereid op een beroepspraktijk als beeldend kunstenaar en leerden ze de keuzes maken die passen bij hun ambities.

Met dit project wil Het resort de kennis uit haar netwerk doorgeven aan de volgende generatie net afgestudeerde kunstenaars. Zij houden hier, naast een expositie, een tekst over hun werk, beeldmateriaal voor hun portfolio en contacten met beeldend kunstenaars en andere professionals uit het werkveld aan over. Uit de open call werden Jochem van den Wijngaard en Klaudija Ylaite geselecteerd. Zij kozen Vanina Tsvetkova als derde kunstenaar. Anna-Fleuri Wolters was de ontwerper.

Testifying the promise of an Urban Legend, Jochem van den Wijngaard (foto: Jochem van den Wijngaard)

In situ Censor Censorship, Vanina Tsvetkova (foto: Nathalie Schram)

Jochem van den Wijngaard verliet zijn studio, ging op expeditie en zocht in de Friescheveenseplas naar een vondst die hem bij zijn zoektocht zou leiden. Tot hij beseftte dat hij juist iets achter moet laten en wat mystiek aan het gebied moest toevoegen. In het Tschumipaviljoen maakte Jochem een sculptuur waarin hij iets probeerde prijs te geven over zijn performance en de (plek van de) schat die hij in het meer achterliet.

Het werk van Klaudija Ylaite was onder het Tschumipaviljoen te vinden en herdenkt de nacht dat ze daar sliep. Ze wilde deze plek eigenlijk inrichten als hotel voor zwervers, maar dit plan werd afgewezen vanwege de mogelijke overlast voor de buurtbewoners. Uiteindelijk heeft zij er zelf een nacht illegaal geslapen en alles vastgelegd.

Vanina Tsvetkova maakte de video *Censor censorship*, die was te zien op een videomuur bij het Tschumipaviljoen. Deze Obscura-stand is ontworpen om de censuur te 'censureren' aan de hand van anonieme bekentenissen van Groningers. Het werk is een herdefiniëring van de openbare ruimte in zijn diepste fundament; het onvervreemdbare eigendom van de burger.

De expositie van de drie kunstenaars werd opgezet als een soort tour, waarbij de uitingen van vormgever Anna-Fleuri Wolters een leidende rol speelden. Ze begon met het ontwerpen van kranten, advertenties, posters en kaarten. Ze ontwierp onder meer het Tour-informatiecentrum in het Tschumipaviljoen, waar bezoekers een kaart konden ophalen om langs de expositie te trekken.

Performance Obscura Booth, Vanina Tsvetkova (foto: Nathalie Schram)

In situ Letters to my friend Eden, Klaudija Ylaite (foto: Nathalie Schram)

LOCATIE
TALENTEN
PRESENTATIE
COACHES

OBE, Leeuwarden
Jildau Nijboer
30/09/2021 – 02/10/2021 (LUNA)
Adri Schokker (mediakunstenaar Groningen),
Allegra Solitue (curator Berlijn/Italië)

Mede mogelijk gemaakt door partner Tresoor/OBE, eigen bijdrage MAF

1/10/2020 – 31/10/2020

GROWING UP IN PUBLIC FRAMEWORK

Media Art Friesland (MAF) biedt met het gepersonaliseerde coaching-programma *Growing up in Public* mediakunstenaars uit de regio de kans om in een rustig tempo werk op locatie te ontwikkelen. Belangrijke aspecten hierbij zijn coaching door internationale kunstenaars en curators en directe feedback van het publiek.

Voor de tweede editie werd opkomend noordelijk kunstenaar Jildau Nijboer geselecteerd, die aan het werk ging in het publieke gebouw OBE op het Oldehoofsterkerkhof in Leeuwarden. Dit glazen gebouw op het drukke plein maakte haar werkproces zichtbaar en toegankelijk voor het passerende publiek. In haar werkproces stond samenwerking met Leeuwarders voorop. Jildau werd gecoacht door MAF-curator Irene Urrutia. Het resultaat werd gepresenteerd tijdens LUNA 2021.

FRAMEWORK, 2020-2021, Jildau Nijboer (Foto: David Vroom)

FRAMEWORK, 2020-2021, Jildau Nijboer (Foto: David Vroom)

We kijken allemaal toe, merkte Jildau Nieboer in haar project *FRAMEWORK* op, maar wat zien we eigenlijk? Wat trekt onze aandacht? Op locatie verzamelde ze afbeeldingen en objecten van het lokale publiek, die ze herinterpreteerde met video, fotografie, objecten en licht. Zo ontstond ter plekke een gelaagde cartografie van Leeuwarden en haar bewoners.

FRAMEWORK, 2020-2021, Jildau Nijboer (Foto: David Vroom)

FRAMEWORK, 2020-2021, Jildau Nijboer (Foto: David Vroom)

online
Aalt van de Glind, Aebele Trijsburg, Amber
Veel, Anne van Stormbroek, Anthea Bush,
Celine Wierda, Dinnis van Dijken, Eleni
Tsompanidou, Gitte Brugman, Henrike
Scholten, Iulia-Irina Aionesi, Jovana Stulic,
Kamilė Česnavičiūtė, Klaudija Ylaite, Koos
Buist, Laura Zwaneveld, Marc Paulusma,
Marnix Sixma, Martina Dal Brollo, Monika
Balu, Natascha Rodenburg, Nynke
Brandsma, Paula Biemans, Pieter Augustijn
en Samantha Pellarini.

LOCATIE
TALENTEN

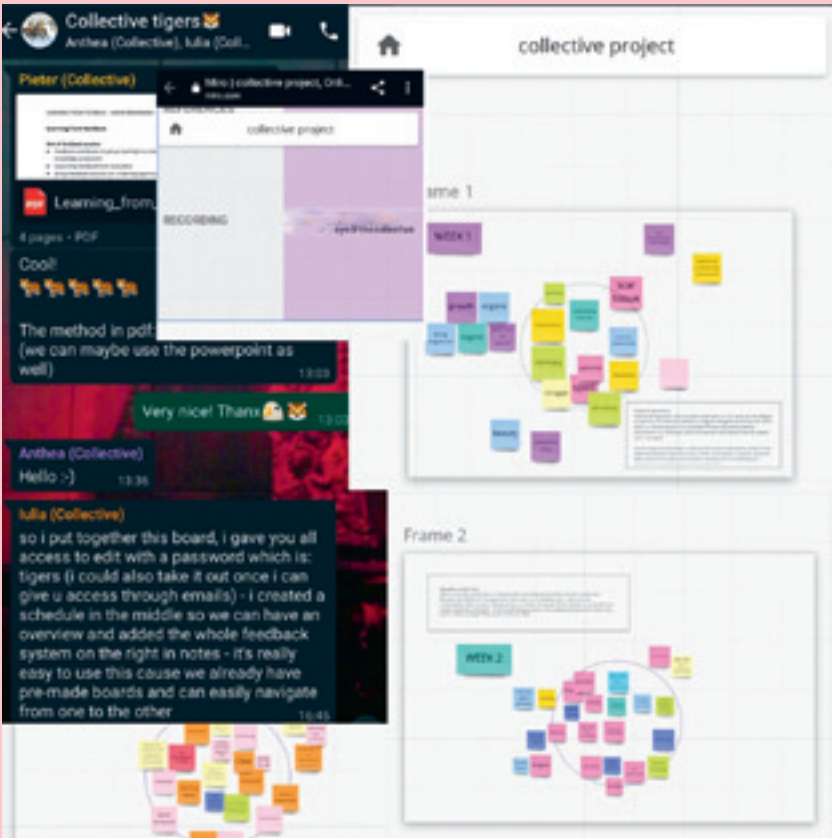
06/04/2021 - 18/06/2021

COLLECTIVE

Kunstinitiatief VHDG en Kunsthuis SYB organiseerden in 2021 *COLLECTIVE*, voor kunstenaars die al een paar jaar aan het werk waren en behoefte hadden aan een *good old* werkbespreking, het uitwisselen van ideeën en het uitbreiden van hun netwerk.

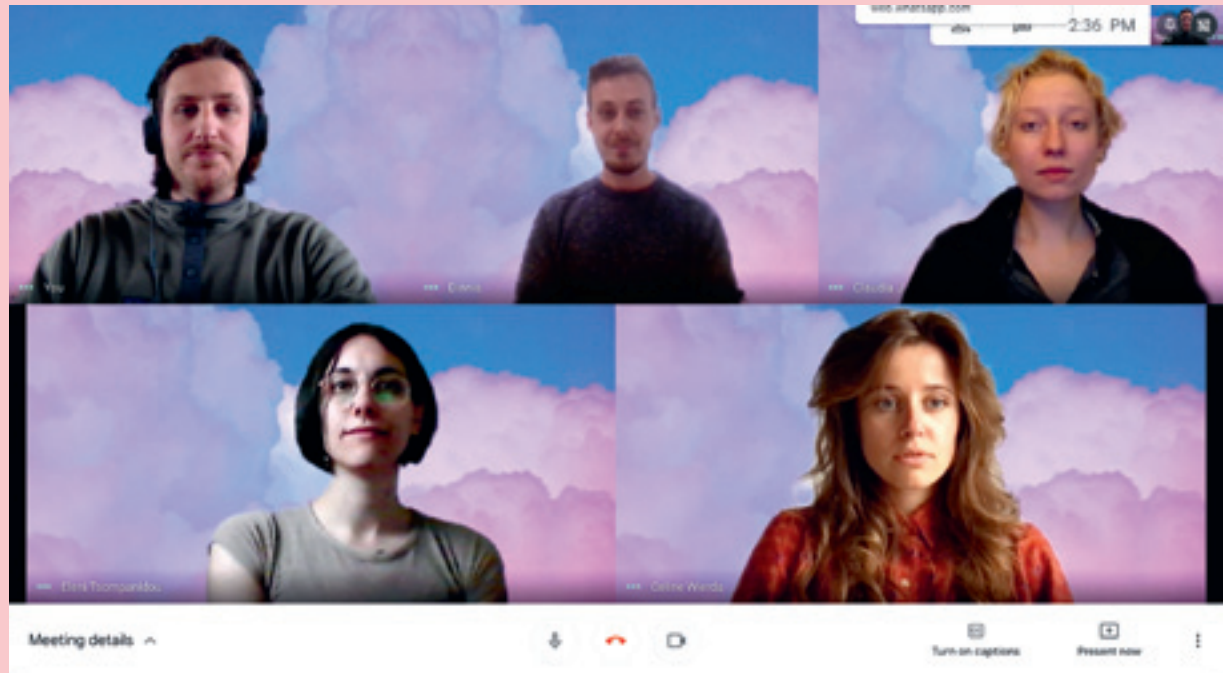
Een kleine groep kunstenaars ontmoette elkaar tijdens een serie online bijeenkomsten, waarin ze met behulp van de Das Arts-feedbackmethode doelgericht naar nieuwe perspectieven op hun werk en beroepspraktijk zochten. Tijdens iedere wekelijkse sessie deelde één lid van het tijdelijke collectief een eigen werk, om het te bespreken in de groep. Aan elke groep werd ook een kunstcriticus

of schrijver gekoppeld, die deelnam aan de besprekingen en aan het einde van de reeks een essay schreef over de sessies en het werk van de deelnemers. Deze essays zijn gebundeld in een publicatie. Na de sessies is door de deelnemers een gezamenlijk, informeel platform opgezet, zodat ze met elkaar in contact kunnen blijven en feedbacksessies kunnen blijven organiseren.

Digitaal werkblad van een COLLECTIVE-werkgroep.

De talenten die aan COLLECTIVE deelnamen zijn Aalt van de Glind, Aebele Trijsburg, Amber Veel, Anne van Stormbroek, Anthea Bush, Celine Wierda, Dinnis van Dijken, Eleni Tsompanidou, Gitte Brugman, Henrike Scholten, Iulia-Irina Aionesi, Jovana Stulic, Kamilė Česnavičiūtė, Klaudija Ylaite, Koos Buist, Laura Zwaneveld, Marc Paulusma, Marnix Sixma, Martina Dal Brollo, Monika Balu, Natascha Rodenburg, Nynke Brandsma, Paula Biemans, Pieter Augustijn en Samantha Pellarini.

COLLECTIVE-werkgroep met (v.l.n.r.) Aalt van de Glind, Dinnis van Dijken, Klaudija Ylaite, Eleni Tsompanidou en Celine Wierda.

COLLECTIVE-werkgroep met (v.l.n.r.) Henrike Scholten, Koos Buist, Monika Balu, Marnix Sixma en Aebele Trijsburg.

Boeken ter inspiratie bij de werkbespreking.

Amber Veel over haar ervaring: “Het is geweldig om diepgaand contact te hebben met andere noordelijke kunstenaars en samen, door middel van constructieve feedback, ons werk naar een hoger niveau te tillen.”

EVALUATIE ARTIST IN SPACE

Onder de noemer Artist in Space heeft het samenwerkingsplatform Noordenaars in de periode november 2019 - april 2021 tien verschillende trajecten mogelijk gemaakt in het kader van een proeftuin voor talentontwikkeling voor beeldend kunstenaars in de drie Noordelijke provincies. Met de organiserende presentatie-instellingen en kunstenaars van het grootste deel van de trajecten zijn evaluatiegesprekken gevoerd over de ervaringen, de opbrengsten en struikelblokken en de aanbevelingen voor de toekomst.

Dit verslag brengt de belangrijkste bevindingen van de evaluatie in kaart. Om te beginnen wordt het experimentele talentproject kort geïntroduceerd aan de hand van de doelstellingen en de aangeboden projectstructuur. Daarna wordt aan de hand van de ervaringen van kunstenaars en instellingen een aantal onderwerpen uitgelicht. Het is interessant om te weten hoe de talenten hun deelname aan Artist in Space hebben ervaren, of en op welke manier de verwachte uitkomsten zijn gerealiseerd, welke onvoorziene ervaringen de trajecten hebben opgebracht en ook op welke manier de covid-19-pandemie van invloed is geweest op de realisatie. Wat heeft het de talenten opgebracht en wat hebben de organiserende instellingen geleerd van deelname? Op welke manier zijn de mogelijkheden voor een gezonde infrastructuur in de beeldende kunstsector in het Noorden toegenomen en hoe is daarbij gebruik gemaakt van de kansen die het Noorden in zich draagt? Tot slot worden de hoofdlijnen van de evaluatie samengebracht in een conclusie en aanbevelingen voor het platform Noordenaars.

CONTOUREN VAN DE PROEFTUIN

De meeste trajecten hebben eenmalig plaatsgevonden, twee initiatieven zijn een keer herhaald. Voor zes van de tien verschillende trajecten gingen deelnemende presentatie-instellingen van Noordenaars onderlinge samenwerkingsverbanden aan, een paar trajecten zijn door Noordenaars georganiseerd in samenwerking met een externe partner, een enkel traject alleen. In hoofdlijnen kennen de verschillende trajecten twee doelstellingen: residenties en werkperiodes aan de ene kant en deskundigheidsbevordering en ondernemerschap aan de andere kant. In het grootste deel van de trajecten komen beide doelstellingen samen. Sommige trajecten zijn expliciet gericht op recent afgestudeerde kunstenaars, andere hebben de criteria voor talenten niet aan leeftijd of datum van afstuderen verbonden, waardoor over het geheel genomen een diverse groep deelnam, van jonge afgestudeerden tot mid-career kunstenaars.

Ook in de manier van werving van kandidaten hebben de Noordenaars zelf keuzes gemaakt. Sommige kunstenaars zijn door de instellingen actief benaderd, andere trajecten hebben aanmeldingen geworven door middel van een open call, al of niet voor een afgebakende groep, waarbij aan kunstenaars werd gevraagd een voorstel voor een werkperiode in te dienen. Het aanbieden van deskundigheidsbevordering is een enkele keer volgens een vooraf bepaald aanbod verlopen, maar kwam in veel gevallen in samenwerking met en aansluitend op de behoefte van de deelnemende kunstenaars tot stand. Voor sommige trajecten speelde de openbare ruimte en interactie met het publiek een belangrijke rol, soms lag de nadruk op het artistieke onderzoeksproces, dan weer op interdisciplinariteit of samenwerking. In de meeste gevallen stond het faciliteren van een inhoudelijke en artistieke ontwikkeling van de individuele kunstenaar centraal in de doelstelling. Dat maakten de leden van Noordenaars mogelijk door een goede matching tussen kunstenaar en mentor en door kunstenaars een financiële vergoeding te bieden. Door zoveel mogelijk geld naar de kunstenaars te laten gaan, bieden Noordenaars een tegenwicht tegen de druk op kunstenaars om zich als ondernemer op te stellen. De instellingen wilden ruimte geven voor inhoudelijk ideeën, carrièremogelijkheden bieden en kunstenaars zichtbaar maken, door kunstenaars de kans te geven zich te presenteren. Daarmee beogen Noordenaars op een laagdrempelige manier een ander perspectief op de kunstwereld te bieden.

Voor de evaluatie voerde ik gesprekken met 24 van de deelnemende kunstenaars en ontving ik schriftelijke feedback van nog eens elf deelnemers. Ik begon alle gesprekken met een open vraag naar hun ervaringen, maar vroeg de kunstenaars ook wat deelname aan het traject hen in concrete zin heeft opgeleverd. Bij de gesprekken waren meestal ook leden van Noordenaars aanwezig, zodat ik ook kon vragen naar de ervaringen en inzichten van de deelnemende presentatie-instellingen. Alle trajecten kregen een plaats op de website van Artist in Space en in deze publicatie. Wat betreft de geplande presentaties is er veel anders gelopen dan van tevoren bedacht. Er zijn door de covid-19-pandemie veel trajecten vertraagd en evenementen met publiek zijn afgelast. Afgezien van de trajecten die vóór de pandemie waren afgerond, moesten de meesten hun toevlucht nemen tot online presentatievormen of hebben de Noordenaars en kunstenaars de eindpresentatie uitgesteld tot een moment waarop hopelijk weer meer publiek aanwezig mag zijn. Op het moment van schrijven van dit verslag is dat nog niet mogelijk. Overige consequenties van de coronamaatregelen voor Artist in Space licht ik apart toe.

KANSEN EN DOELEN INSTELLING

Bij de open vraag naar de ervaringen komen overwegend positieve reacties naar voren. Kunstenaars hebben het traject als een kans ervaren, en als vorm van erkenning: “Ik had nog nooit zo’n grote installatie helemaal van begin tot einde mogen ontwikkelen” (Stieneke Dijkstra, deelnemer project Growing up in Public/Media Art Friesland). Kunstenaars probeerden nieuwe manieren van werken uit, konden experimenteren, disciplines overstijgen en samenwerken met andere kunstenaars en tentoonstellingsmakers. Het vooruitzicht van een expositie of presentatie stimuleerde hen. Deelnemers roemen de gelijkwaardigheid in de relatie met de presentatie-instellingen en de coaches en vertellen dat het tijdelijk wegnemen van zorgen om bestaansmiddelen hen de ruimte gaf voor ontwikkeling.

Voor de Noordenaars was het belangrijk om kunstenaars de ruimte en de middelen te gunnen om iets nieuws te maken en buiten de eigen kaders te werken als een vorm van speelruimte. Door een intensief traject te organiseren en kunstenaars voor hun geïnvesteerde tijd te betalen werden in korte tijd processen in gang gezet waarvan de instelling veel kon leren over bijvoorbeeld samenwerkingen tussen kunstenaars. Het bundelen van de krachten maakte het aanbod rijker, wat bijvoorbeeld doorwerkte in de kwaliteit van de aan Artist in Space verbonden coaches en masters: “Updating the knowledge by contacting the very best people in the field” (Lola Diaz Cantoni, organisatie *Masterclasses/VHDG*). De aanpak van de diverse Noordenaars liep uiteen, maar de verschillende functies in het netwerk vulden elkaar aan. De trajecten waren in de eerste plaats gericht op makers en de leden van Noordenaars hebben daarom met succes geprobeerd aan te sluiten bij de behoeftes van de doelgroep. Een nauw contact met oud-academiestudenten, of met de opleidingen zelf, was daarbij een belangrijke voedingsbodem. Omgekeerd werkte het ook, de opleiding kreeg door te participeren ook inzicht in de positie en leerbehoeftes van hun oud-studenten, wat door kan werken in het curriculum van bijvoorbeeld een masterprogramma.

MEERWAARDE SAMENWERKING

Voor de leden van Noordenaars heeft de onderlinge samenwerking veel opgeleverd. Instellingen kregen meer inzicht in en waardering voor de werkwijze van de andere organisatie(s) en door de nauwe samenwerking met de kunstenaar kregen de leden een breder perspectief op bijvoorbeeld werken in het landschap of op fotografie als medium. De Noordenaars zijn door de intensieve samenwerking ook beter gaan zien wat er wel en wat niet kan en kregen meer oog voor de waarde van initiatieven die kunstenaars nemen, zoals het werken aan een tentoonstelling in CBK Emmen als vorm van residency. Ook stimuleerde Artist in Space het ontstaan van samenwerkingsverbanden met externe partners, zoals tussen de Bierumer School en de plaatselijke HEMA, om werk daar te presenteren.

Ook voor kunstenaars was samenwerken in deze context interessant. Het heeft meerwaarde om samen te werken met een goede tentoonstellingsmaker: “Ik heb veel geleerd over de organisaties, hoe die werken, maar het was ook een warm bad dat er zoveel aandacht is voor het proces en al het werk dat daarin zit.” (Linde Ex, deelnemer *What if/Noorderlicht* en SIGN). Noordenaars zien veel waarde in samenwerking voor de kunstenaars, niet alleen tussen kunstenaars onderling maar ook tussen de instellingen: “Door samenwerking leer je twee organisaties tegelijkertijd kennen. Dat draagt bij aan talentontwikkeling” (Karina Bakx, organisatie *MIDSEASON/Het resort*).

MENTORING EN COACHING

Voor het artistieke proces en de uitvoering van het werk werden de kunstenaars in verschillende mate gefaciliteerd met werkruimte, budget, technische ondersteuning, PR, presentatiemogelijkheden en coaching. De coaching en mentoring tijdens de trajecten sloot in de meeste gevallen nauw aan op de individuele behoeftes: “I really feel like it’s appropriately designed for people who just graduated” (Kamilė Česnavičiūtė, deelnemer *MIDSEASON-1/Het Resort* meets SYB Circles). Vanuit die coaching ontstonden voor beide partijen waardevolle werkrelaties. Aan de ene kant voelden de kunstenaars zich gesteund door de beschikbaarheid van middelen, tijd en professionele ondersteuning, aan de andere kant hadden ze veel waardering voor en leerden ze

veel van de eigen verantwoordelijkheid die ze kregen van de instellingen. Daarbij probeerden de Noordenaars zoveel mogelijk maatwerk te bieden bij het proces, door een goede match te zoeken tussen talent en mentor/coach. Het op persoonlijke basis leren kennen van mensen in de kunstwereld is belangrijk want “voor jonge kunstenaars geeft dit ook een ander perspectief op de mensen waarmee je in de kunstwereld te maken hebt” (Belinda Hak, organisatie *RE:discovery/Minerva Academie*).

RESIDENCY

De werkperiodes hebben artistieke ontwikkelingen in gang gezet. Dat is zowel door het ontdekken van nieuwe mogelijkheden, het werken in de publieke ruimte, het doen van artistiek onderzoek en door het toegenomen zelfvertrouwen door deelname: “De twijfel over of dit bij mij past speelt nu geen rol meer” (Klaske Bootsma, deelnemer *Wasteland Kolderveen/KiK* en SIGN) en dat heeft het kunstenaarschap verrijkt: “Not necessarily changed, more enriched. I can prepare myself better for things. I have a clearer perspective” (Kamilė Česnavičiūtė, deelnemer *MIDSEASON 1/Het resort* meets SYB Circles). Een omgevingsverandering geeft een boost en nodigt uit om los te laten: “In die zes weken voelde het een beetje alsof ik de hele academie opnieuw heb gedaan” (Klaske Bootsma, deelnemer *Wasteland Kolderveen/KiK* en SIGN). Sommige trajecten boden de kans om aan een korte full-time residency deel te nemen: “Ik was elke dag met het werk bezig, niet onderbroken” (Gejan Stol, deelnemer *Push/Pull/Present/Kunst&Cultuur* en CBK Emmen), maar ook de kunstenaars die over een langer lopende periode meer op afstand door de instelling werden begeleid hebben in de meeste gevallen ruimte en tijd ervaren die ze normaal gesproken niet hebben.

REGIO

Het is een belangrijke doelstelling voor het platform Noordenaars om de krachten te bundelen. Door gezamenlijk op te trekken kan beter zichtbaar worden gemaakt aan de gemeenschap wat er mogelijk is. Ook timing is daarbij belangrijk: “Wanneer we in het Noorden allemaal tegelijk als kleine instellingen met hetzelfde bezig zijn, geeft dat een soort energie” (Belinda Hak, organisatie

RE:discovery/Academie Minerva). Een wisselwerking tussen regio's (noord, zuid en west) werkt versterkend. Het zelfvertrouwen van de kunstwereld in het Noorden neemt toe door belangstelling uit het hele land. Daarbij is ook aandacht voor de inhoud van het werk, dat vaak samenvalt met de plek en met de doelstelling van de in het Noorden opererende instelling. Dat heeft geen consequenties voor de kwaliteit: "Het loont dus heel erg om wel in het Noorden te zoeken naar kunstenaars, en om mensen te ondersteunen, zodat ze meer binding met de regio houden" (Margriet van Weenen, organisatie *What if*/Noorderlicht). Margriet ziet meer mogelijkheden voor kwalitatief hoogwaardige tentoonstellingen met lokaal geselecteerde kunstenaars.

Door alle aanmeldingen en motivatiebrieven nam het inzicht over het professionele veld bij de instellingen toe en is er dus ook meer zicht op de behoeftes. Er zijn ook verschillen binnen de regio, iets wat door de aanmeldingen bevestigd wordt. In de provincie Drenthe zijn de mogelijkheden zeer beperkt, terwijl er veel kwaliteit is. Er zijn weliswaar weinig jonge kunstenaars in Drenthe, er is een andere groep kunstenaars actief, maar er is wel veel behoefte aan presentatieplekken in deze provincie. "De mogelijkheden in Drenthe zijn beperkt, daarom wilde ik kunstenaars uit hun omgeving halen en naar buiten brengen" (Hellen Abma, organisatie *Push/Pull/Present*/Kunst&Cultuur).

Er is bij de kunstenaars meer waardering ontstaan voor de mogelijkheden in het Noorden, als een hechte gemeenschap met ruimte voor experiment, maar kunstenaars voelen zich ook zekerder om de grenzen van de regio te overschrijden. Deelname aan Artist in Space gaf kunstenaars een gevoel van verbondenheid met andere kunstenaars in de regio. Jildau Nijboer (deelnemer *Growing up in Public*/Media Art Friesland) kent bijvoorbeeld veel jonge kunstenaars die aan een van de andere trajecten deelnamen: "Het voelt als een support voor jonge kunstenaars. Het lijkt wel of wij samen een soort speciale klas vormen". De kans om een traject in de eigen omgeving te kunnen doen, wordt gewaardeerd. De kunstenaars leerden ook de instellingen van Noordenaars beter kennen, met name de instelling(en) waar ze zelf mee samenwerkten.

CONCRETE OPBRENGST

Wat betreft concrete opbrengsten worden verschillende dingen genoemd. Er zijn contacten ontstaan waarmee het professioneel netwerk is uitgebreid, kunstenaars hebben vaardigheden verworven op het gebied van social media, het schrijven van artist statements en trajectvoorstellen, het werken met digitale media en het aanvragen van fondsen. De ervaring van het werken met een budget heeft hun geleerd een goede kosteninschatting te maken. Kunstenaars geven aan dat zij hebben leren improviseren en dat hun zelfvertrouwen in het werken met technische middelen is toegenomen. Instellingen kregen meer ervaring met het presenteren van artistieke processen. Kunstenaars konden hun portfolio uitbreiden en hun visie op de beroepspraktijk heeft zich verder ontwikkeld. Ze hebben – meer en nieuwe – ervaring opgedaan met het presenteren van hun werk. Bij sommige kunstenaars leidde dat tot meer concrete plannen voor de toekomst, meer inzicht in de kunstwereld en kennismaking met kunststromingen buiten het eigen referentiekader. Kunstenaars noemen als opbrengst de positionering van hun kunstenaarschap en de toegenomen kennis over de werkwijze van presentatie-instellingen. De waarde van theoretische verdieping en van een

onderzoeksfase voor het beeldend werk is zichtbaarder geworden. De concrete opbrengst van de masterclasses is een schat aan gevarieerde informatie, die online nog steeds beschikbaar is. Er zijn ook mogelijkheden voor vervolgtrajecten gemeld: financiering, residenties, presentaties, werk in opdracht en een promotietraject.

VALKUILEN

Er zijn natuurlijk ook valkuilen bij het organiseren van zo'n omvangrijke proeftuin. Zo was de kwaliteit van de coaching in de residenties buiten de regio verschillend. Sommige kunstenaars hadden graag meer tijd gehad, bijvoorbeeld om zich op locatie voor te bereiden op de werkperiode. Ook werd genoemd dat de werkperiode op locatie zodanig verschilde van de normale gang van zaken van de kunstenaar, dat het nadien moeilijk was om de bijzondere ervaring mee te nemen naar andere situaties. Een artistieke onderdompeling leidt niet automatisch tot een succesvol vervolg. Daarbij is misschien meer begeleiding nodig: "Ik denk dat je jonge kunstenaars veel beter kan voorbereiden om zelfvoorzienend te zijn" (Simon Nix, deelnemer *Wasteland Kolderveen*/KiK en SIGN). Door een van de instellingen wordt achteraf ingezien dat ze liever vanaf het begin betrokken was geweest, nu stapte ze later in en waren er geen mogelijkheden meer voor samenwerking met andere Noordenaars. Daardoor speelde het traject zich wat meer in de marges af, zo ervaren de deelnemers dat althans. Ook heeft een enkele instelling ervaren dat het niet altijd eenvoudig is om in de wederzijdse verwachtingen met de kunstenaars op dezelfde lijn te zitten. Communicatie hierover wordt als belangrijk gezien.

DOELGROEP EN SELECTIE

Artist in Space kan fungeren als een kickstart voor jonge kunstenaars, maar ook de kunstenaars die al langer werkzaam zijn rapporteren dat deelname voor hen op het goede moment is gekomen. Het wordt gewaardeerd dat daarbij niet altijd een leeftijdsgrens wordt gesteld, omdat op die manier ook kunstenaars die op een latere leeftijd zijn begonnen of het kunstenaarschap weer hebben opgepakt, zich aangesproken voelen. Diversiteit van deelnemers is belangrijk, het vereist inspanning om niet alleen vanuit het standaardbeeld van de jonge mannelijke kunstenaar te denken, maar ook bijvoorbeeld een jonge moeder bij het traject te betrekken. Sommige kunstenaars werden door de instelling benaderd en waardeerden dat daarbij de last van het schrijven van een trajectplan wegviel, anderen reageerden op een oproep. Met een 'open call' worden kunstenaars bereikt die zichzelf aanmelden door het schrijven van een motivatiebrief, en in sommige gevallen een trajectvoorstel. In *MIDSEASON*, een traject van Het resort en SYB Circles, zijn de kunstenaars voor de eerste editie uitgenodigd op basis van hun examenwerk, maar de tweede keer waren alle graduation shows afgelast en is er wel een open call uitgegaan. De organisatoren kijken achteraf positief terug op deze noodgedwongen aanpassing, omdat de betrokkenheid van de kunstenaars bij het traject hierdoor groter was.

CORONA

Veel is anders gelopen dan in de trajectaanvraag beschreven, aangezien enkele maanden na het begin van Artist in Space de eerste lockdown inging en we op moment van schrijven nog steeds niet teruggekeerd zijn naar een open samenleving. In sommige gevallen is de start van een traject door de coronamaatregelen lang uitgesteld of kreeg het traject een langere looptijd, zodat kunstenaars zich gedwongen zagen ander werk aan te nemen, waardoor zij niet op dezelfde manier in een vrije ruimte hebben kunnen werken, iets wat door hen als gemis is ervaren. De trajecten (en het werk van de kunstenaars) waren meer introspectief van aard, er was minder of geen interactie met publiek dan gepland en het was voor de kunstenaars moeilijker om samen te werken. Gezamenlijke maaltijden of excursies waren niet mogelijk en er waren weinig

mogelijkheden om te netwerken op locatie. De kunstenaars in residency konden geen plaatselijke galeries bezoeken en zoals al genoemd zijn openingen en finissages uitgesteld of aangepast. Tegenbezoeken van opgedane contacten buiten de regio hebben niet plaatsgevonden. Een aantal trajecten is online gepresenteerd.

Sommige aanpassingen hebben toch positieve effecten gehad. Concreet is bijvoorbeeld de aanpassing van de Masterclasses. Doordat deze noodgedwongen online plaatsvonden, werden ze voor een veel grotere groep toegankelijk en konden ze worden opgeslagen en beschikbaar gesteld als een online kennisbank voor kunstenaars, ook buiten de regio. Ook veroorzaakte de langere looptijd van sommige trajecten, door uitstel van de presentatie, een andere, langere spanningsboog in het werken en meer tijd voor reflectie. Voor kunstenaars heeft deelname aan Artist in Space ook een ontsnapping uit de lockdown betekend en ze “voorzien in een structuur waarin kunstenaars wél in contact met elkaar komen, waardoor urgente vragen beantwoord kunnen worden” (Anne Wenzel, coach *Studiogesprekken/Kunstpunt Groningen*).

AANBEVELINGEN VAN DEELNEMERS

Afgezien van de ambities die niet verwezenlijkt zijn door de beperkingen van de covid-19-pandemie, deden zowel kunstenaars als leden van Noordenaars aanbevelingen voor een mogelijk vervolg. Sommige instellingen hebben een traject tweemaal kunnen uitvoeren en dat laat zien wat de meerwaarde is van continuering. Opgedane ervaringen, bijvoorbeeld met de selectie van deelnemers, kan dan uitgangspunt zijn voor een volgende editie. Het is dan ook belangrijk dat Artist in Space geen eenmalig traject blijft, maar bijvoorbeeld elke twee jaar kan worden herhaald. Op die manier kunnen de opgedane ervaringen ingezet worden voor een verdere ontwikkeling. Bij een herhaling kan bijvoorbeeld uitwisseling met instellingen buiten de regio worden gezocht en de actieve betrokkenheid van alle Noordenaars worden verbeterd. De hoeveelheid aanmeldingen wijst op een grote behoefte in de regio en veel mensen zijn buiten de boot gevallen.

CONCLUSIE

De talenten die deelnamen hebben veel positieve ervaringen gerapporteerd. De geboden kansen werkten stimulerend voor zowel artistieke ontwikkeling als de professionele positie van de kunstenaars. De trajecten hebben gezorgd voor erkenning van het kunstenaarschap, een toegenomen zelfvertrouwen en voorzagen in een behoefte:

“Wanneer een kunstenaar geen ruimte heeft om te creëren en een verbinding aan te gaan met andere kunstenaars en organisaties voelt dat als een zwart gat” (Vanina Tsvetkova, deelnemer *MIDSEASON-2/Het resort meets SYB Circles*).

De combinatie van heel verschillend aanbod onder één noemer - van een wekenlange residency in afzondering zonder plan tot persoonlijke coaching in studiogesprekken met een ervaren kunstenaar, van masterclasses over alle aspecten van de beroepspraktijk tot deelname aan een internationaal lichtfestival – versterkt elkaar. De afzonderlijke trajecten dragen op heel diverse manieren bij aan de talentontwikkeling binnen de beeldende kunst in het Noorden en het is juist de diversiteit

van het aanbod dat als de kracht moet worden beschouwd van Artist in Space. Doordat de leden van Noordenaars hun eigen expertise kunnen inbrengen, kan van het beste dat in de regio voorhanden is gebruik worden gemaakt.

Mentoring werd zowel ‘op maat’ als in een programma aangeboden. De inzet van ervaren en erkende kunstenaars biedt kwaliteit en het directe contact tussen talenten en ervaren kunstenaars heeft veel meerwaarde door de gelijkwaardigheid in de relatie, het uitbreiden van het netwerk en het krijgen van nieuwe inzichten. Het is belangrijk dat de ervaring van kunstenaars gedeeld wordt met talenten want: “Als je die onderlaag voedt, komen daar ook weer nieuwe dingen omhoog” (Marnix Sixma, deelnemer *Masterclasses/VHDG*).

De kracht van Artist in Space ligt in de diversiteit van het experimenteel talentprogramma. Door de verschillende samenwerkingen tussen Noordenaars ontstaan dwarsverbanden die zowel voor de deelnemende presentatie-instellingen als de talenten zeer waardevol zijn. Het werken met een uiteenlopende doelgroep, waarbinnen zowel pas afgestudeerden, jonge en wat oudere kunstenaars, autonoom werkende kunstenaars, kunstenaars die in opdracht werken en ontwerpers, zorgt voor een inclusief klimaat voor kunstenaars en een vruchtbare wisselwerking. Een duurzaam talentontwikkelingsprogramma voor het Noorden zou op deze positieve bevindingen moeten voortborduren. Een structuur waarin ruimte is voor diversiteit van deelnemers en doelstellingen, een rol voor uitwisseling en samenwerking, interactie en gelijkwaardigheid, kan de opgedane ervaringen verduurzamen. Meerwaarde kan worden gecreëerd door voort te bouwen op deze ervaringen en deze kennis te delen in een groter verband. Het positieve effect op het zelfvertrouwen is niet alleen in het niveau van de individuele kunstenaar waar te nemen, maar de ervaringen van Artist in Space leveren zowel bij talenten als bij leden van Noordenaars een grotere zelfverzekerdheid op wat betreft het beeldend kunstklimaat in de Noordelijke regio. Een herhaling van het format van de proeftuin geeft bovendien mogelijkheid om geleerde lessen in praktijk te brengen.

Voor zowel deelnemers als Noordenaars was meer uitwisseling tussen afzonderlijke trajecten gewenst geweest, iets wat nu door de omstandigheden niet mogelijk was en wat voor een vervolgtraject eigenlijk door iedereen als een aanbeveling wordt

genoemd. Hoewel deze doelstelling dus niet volledig is bereikt, geven de ervaringen wel aanleiding om te veronderstellen dat uitwisseling binnen Artist in Space een belangrijke meerwaarde is. Dan zou nog een volgende stap kunnen worden gezet in de ondersteuning van talent in de regio.

Niet op alle vragen is in deze evaluatie volledig antwoord te geven. De rol van opdrachtgeverschap kwam mede door de covid-19-pandemie minder uit de verf dan gepland en is daarom minder uitgebreid onderzocht. Wel is opgemerkt dat met name bij de *Studiogesprekken* de rol van opdrachtgeverschap een belangrijk onderwerp was in de uitwisseling tussen ervaren en minder ervaren kunstenaars, waarvan de deelnemers veel hebben geleerd. Het opdrachtgeverschap van het *LUNA Festival* (Media Art Friesland) was voor de deelnemers aan *Growing up in Public* in de eerste editie van belang als levensechte leersituatie. Opdrachtgeverschap wordt door deelnemende organisaties als belangrijk aspect van een vervolg beschouwd en zal dan ook bijzondere aandacht houden.

Interdisciplinariteit is ten dele zichtbaar geworden. Er was weliswaar veel sprake van uitwisseling van kunstpraktijken door samenwerking en interactie tussen kunstenaars en talenten en mentoren, maar daarbij zijn de verschillen tussen disciplines niet leidend geweest. Slechts in een enkel geval werd dat expliciet, door bijvoorbeeld een vormgever te betrekken bij een groep van autonoom werkend kunstenaars. De hedendaagse beeldende kunstpraktijk is van zichzelf divers en ambigu, maar voor een focus op interdisciplinariteit zou uitwisseling met praktijken buiten de grenzen van het beeldende domein kunnen worden gezocht.

TOT SLOT

De meeste gesprekken hebben niet lang na afloop van de trajecten plaatsgevonden. Zoals gezegd zijn afrondingen vaak uitgesteld, waardoor er weinig tijd is voor reflectie op een langere termijn. Het is daarom moeilijker om iets te zeggen over de duurzaamheid van de opgedane ervaringen en ik zou daarom ook aanbevelen om op een later moment nog eens met de deelnemende kunstenaars en de Noordenaars terug te kijken.

IULIA-IRINA AIONESI
Groningen, NL

Iulia-Irina Aionesi (1998, Roemenië) studeerde onlangs af aan de RUG, richting Kunsten, Cultuur en Media met als specialisatie Theaterkritiek en -analyse. Haar interesse gaat vooral uit naar hedendaagse kunstpraktijken en hun raakvlakken met ecologie, openbare ruimte en mobiliteit. Ze is specifiek geïnteresseerd in de verstrengeling van infrastructuur, lichamen, objecten, bewegingen en verhalen als agenten die in staat zijn om vertrouwde territoria te deconstrueren.

Het voelde in het noorden meteen als thuis, omdat de artistieke gemeenschap behoorlijk met elkaar verbonden is. Ongeacht het project waar ik deel van uitmaakte, er was altijd een gevoel van vertrouwdheid in plaats van competitie, zeer bemoedigend voor een opkomende professional. Ik sloot me aan bij het COLLECTIVE-project als schrijver, in de veronderstelling dat ik als waarnemer zou optreden. Tot mijn verbazing vereiste het project mijn volledige deelname en aandacht en werd ik gestimuleerd om consistent en productief feedback te geven. Ik denk dat het meest memorabele moment precies dit moment van besef was.

@iuliaionesi

PIETER AUGUSTIJN
Groningen, NL

Pieter Augustijn (1989, Nederland) studeerde beeldende kunst aan de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam. Na elf jaar verhuisde hij terug naar Groningen. Hij is actief als beeldend kunstenaar, grafisch ontwerper, docent en woonactivist. Nu probeert hij deze activiteiten te verenigen, waarbij het claimen van het publieke en het radicaliseren van bewoners centraal staan.

Het noorden biedt bij mij ruimte. Ruimte om mezelf als kunstenaar opnieuw uit te vinden, ruimte voor nieuwe samenwerkingen en projecten. Het uitzicht is er weids en horizontaal, de lijntjes kort en laagdrempelig. Ik nam deel aan een feedbackgroep van COLLECTIVE. Het meest memorabele moment was het begin van de eerste sessie, toen ik direct de focus, bereidheid en gezamenlijke verantwoordelijkheid voelde om elkaar verder te helpen.

MONIKA BALU
Buitenpost, NL

Monika Balu (1994, Litouwen) haalde in 2017 een Bachelor of Fine Arts aan Academie Minerva en drie jaar later een Master in Fotografie aan HDK-Valand in Göteborg, Zweden. Haar artistieke praktijk richt zich op de visualisatie van gehoorperceptie, de relatie tussen fotografie en geluid, en communicatie, vooral tijdens de pandemie. Ze is geïntrigeerd door interzintuiglijke ervaringen en hoe de waarneming van menselijke zintuigen kan worden opgerekt.

Ik heb nergens anders in Nederland gewoond dan in het noorden, daarom kan ik niet vergelijken. Maar ik kan wel zeggen dat er hier veel mogelijkheden zijn om te groeien, verbindingen te leggen en onze artistieke praktijken te laten zien. Ik heb me aangemeld voor COLLECTIVE. Het was erg leuk om meer kunstenaars in het noorden te leren kennen, mijn netwerk uit te breiden en te werken met de feedback-methode.

monikabalu.com

IRENE DE BOER
Amsterdam, NL

Irene de Boer (1994, Nederland) studeerde MA Schilderkunst aan het Frank Mohr Institute en werkte als gastkunstenaar aan het Otis College of Art and Design and CalArts in de Verenigde Staten. In haar werk gaat het onder meer over synthetische omgevingen, fysiologisch leed en de hiërarchieën van waarden. Door elementen uit de huidige tijd te combineren met iconografie uit het verleden en door verschillende media en materialen met elkaar te verbinden, probeert ze mogelijk nieuwe betekenissen te vinden.

In het programma van Noordenaars heb ik op grote schaal kunnen werken, heel belangrijk voor de ontwikkeling van mijn artistieke praktijk. Op deze manier kon ik mijn methoden en visies testen door een 'visueel landschap' te creëren rond meer objectgericht werk. Ik nam deel aan RE:Discovery, in dit project werkte ik toe naar een multimedia-installatie in de NP3 | RE:Search:Gallery. Het was gedenkwaardig om een zomer midden in mijn project te leven en tegelijk mijn werk opnieuw te bekijken en uit te vinden.

ireneberdine-deboer.com

PAULA BIEMANS
Bierum, NL

Beeldend kunstenaar Paula Biemans (1971, Nederland) onderzoekt het landschap en daarmee de gemeenschap om haar heen, in relatie tot patriarchaat en feminisme, onttovering en magisch denken. Haar media zijn installaties, video, geluid, tekst, performance en tekeningen. Ze werkt met alle materialen die zich aandienen: papier, ijzer, textiel, Eemsslib, Groninger klei en nog veel meer. Vanuit haar kunstenaarschap geeft ze les aan kinderen onder de naam Ateliers Bierum kunsteducatie. Ze is (mede)-oprichter van kunstenaarscollectieven als A52 Arnhem, A in Wonderland Groningen en recentelijk het WEGmuseum.

Wonen en werken in het noorden op het platteland betekent voor mij fysieke en mentale ruimte, een groot huis met ateliers en de schijn van het buiten de maatschappij leven. In het kader van Artist in Space was ik docent kunsteducatie bij De Grens van Eemsdelta (junior) van Bierumer School. Hier hebben we naast de tentoonstelling een mooie kinderexpo gemaakt. Ook neem ik deel aan COLLECTIVE, waar ik veel leer over en door de DasArts feedbackmethode.

KLASKE BOOTSMA
Groningen, NL

Klaske Bootsma (1995, Nederland) woont en werkt in Groningen en studeerde daar in 2018 als autonoom beeldend kunstenaar af aan Academie Minerva. Ze heeft een intuïtieve manier van werken, vaak resulterend in een verzameling van teksten, schilderijen, tekeningen, foto's en audio. Klaske werkt graag in series, waarbij een visuele, betekenisvolle, narratieve of persoonlijk connectie tussen de verschillende werken bepaalt of ze bij elkaar passen.

Ik heb nog nooit ergens anders dan in het noorden kunst gemaakt, dun ik kan moeilijk bepalen of deze regio meerwaarde heeft voor mij als kunstenaar of persoon. Groningen is een hele fijne, relatief rustige stad met een kunstscene die denk ik vrij toegankelijk is, dus dat geeft kunstenaars veel mogelijkheden. Ik deed mee aan Wasteland - Klaske verveelt zich van KiK en Sign. Voorafgaand aan deze residentie had ik bijna een jaar niks gemaakt, het meest memorabele was voor mij dan ook dat ik in die zes weken in Kolderveen geen seconde stil kon zitten en het enthousiasme voor mijn eigen werk weer terugvond.

JOHANNES BOSGRA
Bergum, NL

Pianist Johannes Bosgra (1979, Nederland) maakt in samenwerking met musici zoals Philip Glass gesamt-kunstwerken van beeldende kunst en klassieke muziek. Bosgra is geselecteerd als GUP New Dutch Photography Talent 2020 en zijn werk is internationaal tentoongesteld in onder meer Miami, Moskou, Parijs en Berkeley. Hedendaagse klassieke muziek is de belangrijkste inspiratiebron voor zijn werk. Bij het zien van een landschap hoort hij daar muziek bij en andersom, die hij in elkaar laat overvloeien. De muziek vertaalt hij in een geabstraheerd beeld van het landschap.

Het Friese landschap is mijn muze en mijn muze verkommert. Sinds mijn jeugd is de biodiversiteit drastisch afgenomen. Ik voel een sterke urgentie om mensen na te laten denken over dit verlies aan biodiversiteit, de klimaatverandering en de teloorgang van het landschap. Tijdens de Studiogesprekken heb ik met mijn mentor Loes Heebink een bijzondere wandeling gemaakt tussen de door mijn voorouders gekweekte bomen in Park Vijversburg. Het doel was om met een open houding, in contact met de mentale en historische context van de plek een locatie-gebonden voorstel te ontwikkelen.

NYNKE BRANDSMA
Amsterdam en Pingjum, NL

Nynke Brandsma (1986, Nederland) studeerde aan de Hogeschool voor Fotografie en de Fotoacademie in Amsterdam. Ze maakt deel uit van de &C Talent Academy en collectief The Movement. Haar werk houdt zich bezig met percepties van het thema identiteit, waarbij ze zich afvraagt hoe mensen kunnen worden aangemoedigd om minder te oordelen. Met zowel documentair als autonoom werk verkent ze haar eigen leven en dat van onderwerpen die haar aandacht trekken. Ze laat graag zien dat in een wereld waar we streven naar perfectie ook ruimte voor kwetsbaarheden, chaos en imperfectie mag zijn.

Het noorden is voor mij synoniem aan thuis; een plek van herinneringen, familie en mijn verleden. Het Friese landschap speelt daarom in veel van mijn werk een belangrijke rol. Ik participeer momenteel in het programma COLLECTIVE, waarin kunstenaars acht weken lang samen komen om werk te bespreken en te versterken. Het programma is voor mij leerzaam en stimulerend en de samenwerking met andere kunstenaars leidt tot nieuwe initiatieven.

MARTINA DAL BROLLO
Groningen, NL

Martina Dal Brallo (1990, Italië) studeerde in 2020 af met een MAF aan het Frank Mohr Institute te Groningen. Ze voltooide eerder een studie aan de Fine Art Academy van Barcelona en verbleef voor een korte werkperiode in China. Martina is een beeldend kunstenaar met een interdisciplinaire benadering. Vanuit een achtergrond in de schilderkunst experimenteert ze met performances, efemere acties en lichtinstallaties. Recent houdt ze zich veel bezig met het thema milieuvervuiling.

Groningen heeft een kleine maar rijke gemeenschap van kunstenaars en denkers. Dit open en toegankelijke netwerk geeft elk gesprek een persoonlijk tintje en draagt bij aan een hechte community op basis van gemeenschappelijke interesses. Ik ben lid geworden van COLLECTIVE. Erg leuk om ook in deze bijzondere tijd een nieuw netwerk te leren kennen. Het was interessant om een nieuwe feedbackmethode te leren en feedback te krijgen nu ik klaar was met mijn studie.

martinadalbrollo.com

GITTE BRUGMAN
Leeuwarden, NL

Gitte Brugman (1964, Nederland) studeerde geschiedenis en rolde daarna de journalistiek in, eerst als freelancer en opmaakredacteur en sinds 1996 op verschillende redacties bij de Leeuwarder Courant. Daarnaast volgde ze van 2005 tot 2008 een opleiding aan de aan Fotoacademie Amsterdam. Ze werkt als journalist, fotograaf en freelance tekstschrijver voor verschillende opdrachtgevers. Gitte exposeert geregeld met vrij werk en was artistiek leider van Kunstmaand Ameland (2017-2019 en 2021).

Het Noorden geeft mij de ruimte en rust om mezelf te zijn. Hier kan ik werken en leven met aandacht voor mijn onderwerp, op het tempo waarop ik dat wil. Ik heb deelgenomen aan COLLECTIVE. Opvallend aan dit project was dat elke deelnemer de feedbacksessies als heel waardevol heeft ervaren, als een cadeau. Persoonlijk was ik bovendien verheugd te horen dat ik mijn rol als moderator op een fijne manier heb ingevuld.

gittebrugman.nl

KOOS BUIST
Groningen, NL

Koos Buist (1984, Nederland) studeerde in 2010 af aan Academie Minerva en zoekt in zijn ruimtelijke werk en films altijd naar nieuwe perspectieven tussen natuur en cultuur. Tijdens zijn meest recente project *Grondwerk* in de MIR (een reizend atelier en zelfvoorzienende mobiele tentoonstellingsruimte) hield hij zich bezig met het landschap van zijn jeugd. Geïnspireerd door de geo-filosofie – het landschap denkt met je mee – heeft hij gepoogd zijn mentale landschap fysiek na te bouwen.

Geboren in de provincie Groningen voel ik mij als van nature verbonden met het landschap. De basis van mijn fascinaties en werk ligt aan de voet van de wierde en het platteland rond Ezinge waar ik opgroeide. Beïnvloed door de kijk van natuurliefhebbers en het taoïsme, die stellen dat je niet in het landschap staat, maar dat je het landschap bent, denk ik na over hoe het gecultiveerde land mij vormt en hoe ik land vorm kan geven. Momenteel neem ik deel aan COLLECTIVE, een feedback-platform van Kunsthuis SYB en VHDG en aan de Studiogesprekken van Kunstpunt Groningen. Ik hoop hiermee nieuwe invalshoeken voor mijn werk te vinden.

koosbuist.nl

CAROLINA BURANDT
Hamburg, DE

Carolina Burandt (1992, Duitsland) heeft een BSc in Psychologie, een Bachelor in Beeldende Kunst en won in 2018 de Klaas Dijkstra Academieprijs. Twee jaar later voltooide ze de MA Performance Studies aan de Universiteit van Hamburg en sindsdien studeert ze *Spiel & Objekt* aan de HfS Ernst Busch Berlin. Met interactieve en immersieve ruimtelijke installaties, waarin ze experimenteert met geluid en reactieve objecten, onderzoekt ze materialisme en feministische theorieën.

Na in het noorden gestudeerd te hebben, voel ik nog steeds een sterke verbinding met die tijd en de regio. Het daar en toen opgebouwde netwerk is van grote waarde geweest voor de ontwikkeling mijn werk. Samen met twee andere kunstenaars deed ik mee aan het Grens van Eemsdelta-project van de Bierumer School. De communicatie en uitwisseling van ideeën tussen de drie kunstenaars en het team van Bierumer School waren voor mij het waardevolst. Ook genoot ik van de mogelijkheid om mijn materiaal in nieuwe composities samen te brengen; zo vond ik steeds nieuwe manieren om mijn verhaal te vertellen.

carolinaburandt.de

ANTHEA BUSH
Amsterdam, NL

Anthea Bush (1974, Groot-Brittannië) voltooide haar BA in Fine Art aan de University of Newcastle upon Tyne en kwam in 1997 naar Nederland om te studeren bij De Ateliers in Amsterdam, waar ze nog steeds woont en werkt. Haar recente werk is gebaseerd op de relatie tussen de aardappel en de Europese geschiedenis, een thema dat ontstond toen ze de groente bestudeerde en zag groeien, waarbij de veelkleurige takken ongebruikelijk vormen aannamen. Ze observeerde en documenteerde dit proces gedurende vele maanden.

Ik vind het moeilijk om te beantwoorden wat het noorden voor me betekent. Als kunstenaar die opgroeide en zich identificeert met Noord-Engeland voel ik me hier thuis. Ik heb deelgenomen aan het Artist in Space-project COLLECTIVE. De ervaring van het ontvangen van feedback voelde heel anders dan ik gewend ben. Bij deze methode kun je niet reageren op de feedback. Ik merkte dat mijn brein daardoor overschakelde van de verdedigingsmodus naar echt luisteren.

antheabush.com

LOLA DIAZ CANTONI
Groningen, NL

Lola Diaz Cantoni (1993, Argentinië) kwam in 2013 naar Europa om kunstenaar te worden en studeerde in 2019 af aan Academie Minerva. In haar praktijk probeert ze nieuwe en andere manieren van begrijpen te creëren. Dat doet ze door het opnieuw bedenken en faciliteren van ruimtes voor dialoog, uitwisseling, reflectie, leren en actie, met de nadruk op hoe waardevol het is om dit gezamenlijk te doen.

Ik geloof oprecht dat alles mogelijk is in het noorden! Het gemeenschapsgevoel is erg sterk en mensen zijn bereid om elkaar te helpen en samen te werken zodra iemand het initiatief neemt. Ik faciliteerde de Masterclasses van VHDG en coördineerde het COLLECTIVE-programma. In beide projecten voelde ik dat het samenzijn, het delen van ervaringen, ambities, kennis en zorgen de sleutel waren. Het was zeer waardevol om hier deel van uit te maken.

loladiazcantoni.com

KAMILĖ ČESNAVIČIŪTĖ
Groningen, NL

Kamilė Česnavičiūtė (1996, Litouwen) kwam in 2015 naar Groningen om Fine Art & Design te studeren aan Academie Minerva. In 2019 studeerde ze af en begon haar eigen professionele atelier. Ze houdt zich voornamelijk bezig met schilderen en tekenen, zeer kleurrijk werk dat gaat over mensen, de samenleving, relaties, menselijke conditie of kleine, grappige alledaagse zaken. Kamilė participeert graag in projecten die verankerd zijn in de gemeenschap.

Ik werk graag in Noord-Nederland. De kunst- en muziekgemeenschap is klein, maar hecht en ondersteunend. De meeste kunstenaars en artistieke plekken zijn met elkaar verbonden dat helpt om persoonlijke verbindingen te leggen en elkaar te stimuleren. Ik heb deelgenomen aan het MIDSEASON-programma van Het resort & Kunsthuis SYB in 2019, Big Sleep van SIGN en KiK en COLLECTIVE van VHDG en Kunsthuis SYB in 2021. Ik heb echt genoten en veel geleerd van deze projecten, met name op het gebied van samenwerking.

kamilecesna.com

DINNIS VAN DIJKEN
Groningen, NL

Dinnis van Dijken (1990, Nederland) studeerde in 2014 af aan Academie Minerva met een Bachelor in Fine Arts. Hij behaalde vervolgens een MFA aan Konstfack in Stockholm, Zweden en is sindsdien actief als beeldend kunstenaar en kunsthistoricus. Doordat hij zowel als kunsthistoricus en als kunstenaar bezig is, is zijn praktijk heel divers, maar al zijn werk centreert zich rondom de rol van kunst binnen de maatschappij en de verantwoordelijkheid van de kunstenaar hierin.

Werken in Noord-Nederland geeft een enorme vrijheid om te experimenteren en samen te werken met een extreem diverse groep van creatievelingen met een internationale achtergrond. Er is altijd wel een podium voor jouw kunstpraktijk of project te vinden, hoe experimenteel van aard het ook is. Ik was deel van COLLECTIVE als kunsthistoricus en schrijver. Het meest memorabele was wel de bereidbaarheid en openheid waarmee mijn groep zich opstelde naar elkaar en naar de projecten die we aan elkaar presenteerden.

dinnisvandijken.com

INGEBORG ENTROP
Groningen, NL

Ingeborg Entrop (1970, Nederland) woont in Groningen en werkt bij voorkeur in het veld. Na een periode van natuurwetenschappelijk onderzoek wilde ze de wereld ook anders leren waarnemen. Vanuit die gedachte ging ze kunstopleidingen volgen. Ingeborg verwondert zich nu vanuit de kunsten. Ze luistert naar haar omgeving uit nieuwsgierigheid naar wat een ‘plek’ is en hoe die ontstaat. In haar werk brengt ze geluidsopnames en andere bevindingen samen in composities, installaties of geluidswandelingen.

Het noorden is de locatie waar ik mij momenteel bevind en dus de meest voor de hand liggende plek voor mijn plaatsgebonden luisterexpedities. Inmiddels is het noorden door al dat luisteren voor mij langzaam een ‘plek’ aan het worden. Ik was deelnemer in het Bierumer School-project De Grens van Eemdelta. Het meest verontrustende en daardoor het meest memorabele dat ik in het kader van dat project heb beluisterd, is het naargeestig zuchten van het slib in de Eems.

ingeborgentrop.nl

LINDE EX
Groningen, NL

Linde Ex (1983, Nederland) is kunstenaar en onderzoeker. Ze studeerde in 2019 af aan het Frank Mohr Institute en won datzelfde jaar het George Verberg Stipendium 2019. In 2021 begon ze aan een artistic PhD. Linde is geïnteresseerd in niet-menselijke en ecologische onderwerpen. Omdat het onderzoeksproces centraal staat, zijn de media waarmee ze werkt steeds wisselend. Haar werk omvat bijvoorbeeld video's, installaties, tekeningen, boeken en materiaalonderzoek.

Kunstenaar zijn in het noorden betekent voor mij dat ik deel kan uitmaken van een hecht netwerk aan kunstenaars en kunstinstellingen die graag willen samenwerken en uitwisselen. Ik deed samen met Aebele Trijsburg mee aan het project What If - de toekomst van het noordelijk landschap van SIGN en Noorderlicht. Door het plaatsen van maquettes aan de kust heb ik het noordelijk landschap met al zijn uitdagingen en schoonheid nog beter leren kennen.

linde-ex.nl

SILVIA FLEDDERUS
Dalerveen, NL

Silvia Fledderus (1975, Nederland) is geboren en getogen in het Drentse Valthermond. Ze studeerde aan de HEAO in Groningen vertrok daarna naar het midden van het land. Daar bleven de cultuur, rust en ruimte van het noorden aan haar trekken en veertien jaar geleden keerde ze als theoloog (Master of Arts) terug naar Zuidoost-Drenthe. Sinds 2016 schildert en schrijft ze, met lichamelijkheid en kwetsbaarheid als terugkerende thema's. Silvia is mede-eigenaar van The Bluegrass Halfway House in Dalerveen, waar ze kleinschalige muziekevenementen organiseert.

Ik hou van het huis waarin ik woon en de regio waarin ik leef. Dit is grond waarop ik tot leven kom. Ik heb meegedaan met de Studiogesprekken. Dit heeft als een katalysator gewerkt om binnenkort een boek met korte verhalen uit te geven waarin lichamelijkheid en kwetsbaarheid en de cultuur van Zuidoost-Drenthe terugkomen.

silviafledderus.nl

AALT VAN DE GLIND
Deventer, NL

Beeldend Kunstenaar Aalt van de Glind (1990, Nederland) is oprichter van Kunstenaarsinitiatief NachtExpo, zit in de programmacommissie voor Kunstenlab en is docent aan AKI ArtEZ hogeschool voor de kunsten. Hij richt zich in zijn werk op autobiografie en het alledaagse. Aalt werkt vanuit fotografie en zet zijn beeldmateriaal in als visueel dagboek, waarbinnen thema's als intimiteit, relaties en het verloop van tijd een centrale rol innemen.

Ik denk dat mensen elkaar gemakkelijker vinden buiten de Randstad. De netwerken zijn kleiner en transparanter; je bent sneller een toegevoegde waarde voor het culturele klimaat. Betaalbare huur en beschikbare ruimte zie ik ook als een groot voordeel van het noorden. Ik nam deel aan COLLECTIVE en vond dat de feedback-methode erg constructief en genereus werkte. Ik had niet verwacht dat er zo snel een groepsgevoel met prettige dynamiek zou ontstaan in een online omgeving."

aaltvandeglind.com

DENISLAV GOLEMANOV
Groningen, NL

Denislav Golemanov (1996, Bulgarije) studeerde in 2019 af aan Academie Minerva en vertelt moderne verhalen met handmatige druktechnieken, resulterend in toegankelijke installaties die iets zeggen over de positie van kunst bij het grote publiek. Hij voelt zich aangetrokken tot functionaliteit: het idee om iets op een twijfelachtige wijze op te lossen leidt tot subtiele satire over de oorsprong van het probleem. Zijn onhandige pogingen tot genegenheid door pragmatisme zijn een pleidooi om de kunstenaar te zien als een ingenieur, een arbeider, kortom als een mens die sporadisch faalt in zijn pogingen.

denislavgolemanov.com

KLAAS HENDRIK HANTSCHHEL
Groningen, NL

Klaas Hendrik Hantschel (1983, Duitsland) vertelt in zijn werk het verhaal van de symbiose van mens en machine, een liefdesrelatie tussen de psyche – voor zover we die kennen – en de wereld van algoritmische herhaling die het heeft voortgebracht. Klaas Hendriks audiovisuele collages onderzoeken en verbeelden het keerpunt van een pre- naar een post-technologische samenleving en nemen zijn publiek mee op reis door hun eigen verleden, heden en toekomst.

Ik ben opgegroeid in het noorden van Duitsland, dus ik voel veel verbinding met het tempo, het ritme en de mensen uit de streek. Het noorden geeft mij specifiek een gevoel van ruimte voor experiment. Ik deed mee aan het project De Grens van Eemsdelta van de Bierumer School. Het meest memorabele moment was voor mij de eerste week, toen ik de ideeën en mogelijkheden voelde die voor me lagen.

@sm___it

LOES HEEBINK
Kolderveen, NL

Loes Heebink (1955, Nederland) is sinds 1978 beeldend kunstenaar en woont en werkt sinds 1980 in Kolderveen, Drenthe. Kenmerkend voor haar werk zijn locatie-gerichte projecten die reageren op de mentale context van de locatie: een sociale betekenis, historie, hedendaagse verhalen, relaties tussen mensen. Met behulp van video en fotografie maakt ze installaties die de essentie van een plek op zo poëtisch mogelijke wijze zichtbaar maken voor de toeschouwer.

Werken in het noorden heeft voor- en nadelen. Enerzijds is de culturele dynamiek schaars, anderzijds geeft dit de rust en ruimte om te werken. Een bijkomend voordeel is dat de kans op zichtbaarheid in het noorden groter is dan in het westen. Ik ben voor Push/Pull/Present naar het Leipzig International Art Programme geweest en de inspirerende gesprekken met Maix Meyer en Joachim Blank hebben mij het meeste opgeleverd, ze hebben de essentie van mijn manier van werken zichtbaar gemaakt en mij vertrouwen gegeven in de kwaliteit van mijn verbeeldingskracht.

loes-heebink.nl

WANDER KARS
Leeuwarden, NL

Wander Kars (1989, Nederland) is een geluids- en muziekproducent annex artiest uit Leeuwarden. De relaties tussen natuur en technologie, nieuw en kapot, abstract en concreet bewegen hem om autonoom werk te maken. Bronmateriaal als (veld) opnames, synthesizers, online video en audio en akoestische instrumenten, die hij vaak zelf bespeelt, vormen de inspiratie, door Wander vervolgens verwerkt in beats, soundscapes en installaties.

Ik vind het heerlijk om in het noorden te werken, in de eerste plaats omdat ik hier geboren ben en het mijn thuis is. Ook voel ik me hier een beetje losgekoppeld van de massa en dat geeft me het idee dat ik minder afgeleid ben en de dingen makkelijk van een afstand kan bekijken. Ik was onderdeel van LUNA. Door mijn contact met de verschillende artiesten begon ik ook te zoeken naar wat voor kunstenaar ik zelf ben en wil zijn. Het was zo verdomd gaaf om onze uiteindelijke installatie te zien. Het eindresultaat zag er nog beter uit dan ik me had voorgesteld.

wanderkars.nl

JORIEN KETELAAR
Groningen, NL

Jorien Ketelaar (1998, Nederland) werkt in de sociale ruimte, waar ze door te maken zoekt naar manieren van verbinden en ontmoeten. Door haar werk gaat Jorien in dialoog met de mensen uit de omgeving; ze ziet kunst als een ruimte om perspectieven te delen en tot nieuwe inzichten en betekenissen te komen. Haar nieuwsgierigheid naar anderen en hun belevingswereld is hierin haar drijfveer.

Werken in het noorden geeft heel veel ruimte, tijd en vrijheid. Er is een hechte gemeenschap die elkaar verder wil helpen, wat ontzettend waardevol is. Het is een omgeving die stimuleert en open staat voor nieuwe dingen. Ik deed mee aan de Masterclasses van VHDG. De masterclass van Luuk Wilmering over het schrijven van een succesvolle fondsaanvraag heeft ervoor gezorgd dat ik nu een project aan het doen ben dat wordt ondersteund door het Mondriaan Fonds en Stichting Stokroos.

jorienketelaar.com

MINA KIM
Nederland en Zuid-Korea

Kunstenaar Mina Kim (1992, Zuid-Korea) is geïnteresseerd in restanten van digitale technologie en de relatie met de omgeving. Haar werken worden gepresenteerd in verschillende vormen, zoals installaties, audiovisuele performances, online reportages en workshops. Ze heeft een achtergrond in sociologie, interactief mediaontwerp, mens-computerinteractie en beeldende kunst.

Kim heeft haar werkproces en onderzoek van dit project via een website ontsloten, zodat ze het kan blijven ontwikkelen en haar bevindingen continue kan delen met webbezoekers. *Cloud Island* is dus nog in volle gang, ook na *RE:Discovery* gaat ze in Zuid-Korea door met het project. Vanuit Groningen en Seoul wil ze alle *Cloud Islands* met elkaar verweven.

mina-vitamina.net

ARJAN KRUIDHOF
Groningen, NL

Arjan Kruidhof (1982, Nederland) begon in het theaterlandschap van Het Nationale Toneel in Den Haag en het Noorderzon Festival in Groningen. Aanvankelijk gestart als theatertechnicus, ontwikkelde hij zich in het maken van geluid en video voor theater. De laatste jaren richt hij zich op het ontwerpen en bouwen van multidisciplinaire kunstinstallaties, waarvan de basis wordt vervaardigd van restmaterialen. Dit kunnen een decor, kunstinstallatie of resten uit een industrieel tijdperk zijn.

Groningen vormt voor mij een goeie mix van creatieve makers, betaalbare werkruimte en een gemoedelijke dynamiek. Artist in Space koppelde mij voor de Studiogesprekken aan schilder, beeldhouwer en installatiekunstenaar Jeroen Doorenweerd. Het meest memorabele uit deze sessies vond ik het moment dat ik me realiseerde en kon benoemen waarom ik de dingen maak zoals ik ze maak. Met mijn technisch geschoolde achtergrond was dit een behoorlijke openbaring, het gaf me en boost om mezelf als kunstenaar te zien en me verder te gaan ontwikkelen.

KIKI KRUISDIJK
Groningen, NL

Kiki Kruisdijk (1991, Nederland) studeerde in 2016 af aan Academie Minerva, Autonoom Beeldende Kunst en werkt sindsdien als zelfstandig kunstenaar. Ze maakt sculpturen, schilderijen en tekeningen die elk een stukje van haar innerlijke wereld weergeven. Eenvoud, kleur en tactiele uitstraling zijn de uitgangspunten van waaruit ze op een intuïtieve manier werk realiseert. Dit resulteert in een speels en onbevangen oeuvre waarin Kiki zowel de mentale als fysieke ruimte aftast.

Zowel de bruisende stad, die voor veel prikkels zorgt, als de rust in de natuur zijn belangrijke inspiratiebronnen voor mijn werk. In Groningen zijn die allebei makkelijk en snel te bereiken. Voor Artist in Space deed ik mee aan de Studiogesprekken van Kunstpunt Groningen en werd ik gekoppeld aan Silvia B. Zij maakte mij duidelijk dat een schilderij een venster is naar een opzichzelfstaande wereld en een sculptuur concurreert met de ruis van zijn omgeving.

kikikruisdijk.com

JILDAU NIJBOER
Groningen, NL

Jildau Nijboer (1994, Nederland) woont en werkt in Groningen. In 2018 studeerde zij af aan Academie Minerva, momenteel volgt ze de masteropleiding Painting aan het Frank Mohr Institute. Het waarnemen speelt een centrale rol in de totstandkoming van haar werk, dat steeds een onderzoek naar een specifiek moment van kijken toont. Jildau gebruikt verschillende materialen, media en sociaal geëngageerde praktijken om het proces van waarnemen te onderzoeken.

Ik ervaar het werken in de kunstwereld in het noorden als prettig. Veel mensen kennen elkaar en connecties zijn makkelijk gemaakt. Die korte lijntjes maken dat je snel projecten kunt opstarten en van de grond kan krijgen. Ik nam deel aan Growing up in Public 2 van Media Art Friesland. In tijden van corona hield ik een open plein-atelier in een soort vissenkomp. Deze bijzondere setting, het contact met de inwoners van Leeuwarden via briefjes, Whatsapp, mail en direct door het raam en de geweldige hoeveelheid materiaal die ik voor mijn project heb ontvangen, zijn mij het meest bijgebleven.

jildaunijboer.nl

SIMON NIKS
Groningen, NL

Simon Niks (1989, Nederland) woont sinds 2010 in Groningen, rondde in 2014 de Bachelor Beeldende Kunst op Academie Minerva af en won dat jaar tevens de Klaas Dijkstra-prijs. Als site-specifieke kunstenaar onderzoekt hij de rol van arbeid in relatie tot het fysieke en het vluchtige. Hierbij verricht hij vaak pragmatische handelingen om de ruimte waarin hij werkt te verkennen. Dit resulteert in performances, installaties, video's en land-art projecten.

Het noorden geeft me de rust en ruimte om mijn kunstenaarschap te ontwikkelen. Voor Artist in Space was ik geselecteerd voor Wasteland Kolderveen, op uitnodiging van KiK en SIGN. Ik moest mezelf zes weken lang in een oude melkfabriek zien te vervelen. Naast de vele momenten van contemplatie heb ik goede herinneringen aan de coaching-gesprekken met Andrea Stultiens en Judith Boessen.

simonniks.nl

MARC PAULUSMA
Groningen, NL

Marc Paulusma (1991, Nederland) begon met een MBO in Bouwkunde en deed daarna een Bachelor in Interieurvormgeving. Inmiddels is hij een conceptueel en ruimtelijk ontwerper. Hij ontwerpt installaties, producten en workshops en doet artistiek onderzoek. Met zijn droge en innemende gevoel voor humor en een kritische geest gaat Marc op zoek naar nieuwe verbindingen tussen mens en natuur. De projecten van zijn studio roepen een gevoel van verwondering op, bedoeld om mensen bewust te maken van de impact die ze hebben op hun omgeving.

Het noorden heeft een sterke connectie met zijn natuurlijke omgeving en dit biedt veel kansen om projecten te ontwikkelen op het gebied van duurzaamheid. Mijn werk heeft vaak een connectie met de natuur, dus dit geeft mij een sterke positie in de regio. Ik deed mee aan de Studiogesprekken van Kunstpunt Groningen en COLLECTIVE van VHDG en Kunsthuis SYB. Mijn gesprek in de studio van Frank Havermans gaf mij veel ideeën over hoe ik mezelf kan ontwikkelen en inzicht in de waarden die ik hecht aan het werken als kunstenaar.

studiomarc.org

SAMANTHA PELLARINI
Groningen, NL

Beeldend kunstenaar Samantha Pellarini (1994, Italië) studeerde in 2020 af aan Academie Minerva met haar installatie *The Non-Human Institute For Humanity*. Ze is geïnteresseerd in het versmelten van surrealisme, oude wijsheid en techno-futuristische perspectieven. Samantha streeft ernaar archetypen te componeren en weer af te breken die in overeenstemming zijn met het gevoel van identiteit en verbondenheid door vervreemding. Ze doet dat op een intuïtieve, empirische, poëtische en wetenschappelijke manier.

In het noorden hangt een gezellige sfeer van een soort onbestemde verbondenheid, deel uitmaken van de Minerva-alumni gaf me een gevoel van gemeenschap. Het noorden is niet te groot en niet te klein en biedt kunstenaars de kans zich te ontwikkelen. Als onderdeel van COLLECTIVE voelde ik me welkom in het noordelijk kunstenaarsnetwerk van het Noorden en kregen we de kans om elkaar te helpen onze werken te verbeteren en een ander perspectief te krijgen op wat wij 'de kunst van andere toffe kunstenaars' noemen.

samanthapellarini.com

ANNA-LUCIA RIJFF
Groningen, NL

Het werk van kunstenaar Anna-Lucia Rijff (1982, Nederland) omvat interactieve installaties, interventie en performance, vaak projecten die voortkomen uit haar doorlopende onderzoek naar het grijze gebied tussen 2D en 3D. De *Penrose stairs* en de trappenhuisen van M.C. Escher zijn daarbij een grote inspiratiebron. De meeste van haar installaties zijn tijdelijk van aard en worden vaak gepresenteerd in een omgeving met veel publiek, zoals de openbare ruimte (in opdracht) en festivals.

Mijn homebase is Groningen, mijn netwerk hier voelt als een solide fundament van waaruit ik kan werken en mezelf steeds kan uitdagen. De creativiteit van de mensen om me heen werkt inspirerend en motiverend. Ik ontmoette via de Studiogesprekken Anne Wenzel. We spraken over bijna alle aspecten van het kunstenaarschap. Het is heel erg fijn om zo open met een ervaren vrouwelijke kunstenaar over haar werkveld te kunnen sparren, het gaf me veel energie. Soms realiseer je je te weinig hoe belangrijk dit soort contacten zijn.

anna-luciarijff.com

NATASCHA RODENBURG
Farmsum, NL

Natascha Rodenburg (1968, Nederland) is beeldend kunstenaar en schrijfster. Na twintig jaar in Nieuw-Zeeland gewoond, gewerkt en gezeild te hebben, kwam ze in 2016 verrijkt en geïnspireerd terug naar Nederland. Haar twee- en driedimensionale werk met poëzie kan in eerste instantie bevreemdend werken, maar wie de tijd neemt ziet een uitnodiging om verloren te raken in een innerlijke wereld die simpel en eerlijk is. Een onderliggend ecologisch en/of spiritueel motief ligt vaak aan de basis van haar werk.

Door persoonlijke afwegingen ben ik december 2019 in Farmsum beland. Er is rust, ruimte en de zee, ik heb een betaalbare werkplaats en de noodzakelijke grondstoffen zijn binnen handbereik. Afstanden zijn overbrugbaar en ondanks de korte tijd dat ik in het noorden ben, plus corona, ben ik toch alweer gegroeid als kunstenaar. Ik deed mee aan de Masterclasses. Janwillem Schrofer deed me beseffen dat de gebeurtenissen tijdens mijn 20-jarige omweg rond de kunstwereld waarde heeft en vermeld mag worden. Frederiek Bennema gaf me toegang tot het mij nog onbekende socially engaged art.

natascharodenburg.com

ESTHER SCHLEBOS
Buinerveen, NL

Esther Schlebos (1967, Nederland) rondde in juli 2019 de Klassieke Academie voor Beeldende Kunst in Groningen af en ontving toen ze afstudeerde de Prix de Norvège voor haar landschappelijke schilderijen. Daarnaast volgde zij cursussen en masterclasses in onder meer Brugge en Florence. Met dik opgebrachte lagen olieverf weet Esther in haar werk de focus te leggen op de monumentale krachten die stenen en bomen in een landschap kunnen hebben. Door de perspectivische elementen die zij toevoegt, wordt de beschouwer als het ware opgenomen in haar landschappen.

Wonend en werkend in Drenthe voorziet het noordelijk landschap mij van een onuitputtelijke bron van inspiratie in de vorm van zwerfstenen, hunebedden en monumentale bomen. Ik heb deelgenomen aan Push/Pull/Present en een maand als artist-in-residence gewoond en gewerkt bij het AADK Centro Negra in Spanje. Hier heb ik kunnen werken met het warme zuidelijke licht, de specifieke kleuren van het gesteente en het karakter van de bergen in de Ricote Vallei.

estherschlebos.nl

HENRIKE SCHOLTEN
Utrecht, NL

Henrike Scholten (1989, Nederland) is beeldend kunstenaar en onderzoeker. Ze studeerde in 2011 af aan de bachelor Fine Arts van Academie Minerva en in 2020 aan de research master Arts & Cultural Studies van de RUG. De basis van haar kunstenaarspraktijk is het tekenen als belichaamd en cultuurafhankelijk proces. Niet alleen door tekeningen te maken, maar ook door te onderzoeken en onderwijs te ontwikkelen. Henrike werkt veel met historische (vroegmoderne) beeldtaal, lichamelijkeheid en abstractie.

Hoewel ik nu ergens anders werk, blijf ik terugkomen in het noorden. De uitgebreide community van kunstenaars en de relatief lage drempel voor het opzetten van projecten hebben voor mij een meerwaarde. Het project COLLECTIVE waaraan ik deelneem is nu al heel waardevol. In korte tijd heb ik een nieuwe, inhoudelijke manier van feedback geven leren kennen, en nieuw werk in wording van medekunstenaars. Zeker in tijden van corona is zo'n verbinding (op afstand) belangrijk.

henrikescholten.com

ROMY JOYA KULDIP SINGH
Groningen, NL

Romy Joya Kuldip Singh (1993, Nederland) groeide op in Friesland en wordt al van kleins af aan gedreven door nieuwsgierigheid en een voorliefde voor technologie en alles waar een stekker aan zit. Als kunstenaar maakt ze voornamelijk interactieve sculpturen en installaties. Daarnaast doet ze werk in de educatieve hoek en voor publieke evenementen op het gebied van mediakunst en technologie. Door de coronacrisis leert ze op het moment het vak van prothesemaker.

Je merkt in het noorden dat je als jonge maker gezien wordt en dat hard werken loont. We hebben hier een fijn netwerk dat investeert in talentontwikkeling en letterlijk en figuurlijk de ruimte geeft om te experimenteren en te groeien. Ik was mentor bij Growing up in Public. Het mooiste moment was toen het project helemaal opgebouwd was en de kunstenaars samen in de installatie stonden en terugkeken op het proces, trots en verrast over hun prestatie.

romy-joya.com

MARNIX SIXMA
Groningen, NL

Marnix Sixma (1991, Nederland) komt uit een Friese familie. De levendige fantasie die hij als kind had, verdrong hij bij het opgroeien. Tijdens zijn opleiding Geneeskunde begon hij die creativiteit te missen en maakte hij de switch naar Minerva. Als kunstenaar bevraagt hij zijn rol in de wereld en onderzoekt hij wat hij heeft toe te voegen. Dat weerspiegelt zich in zijn werk, dat kwetsbaar is en speelt met kwetsbaarheid: een soort spelen in doodse ernst.

Het noorden is voor mij een speeltuin, maar dan professioneel. Mensen staan hier open voor initiatieven, de lijnen zijn kort. Het is daardoor een plek die mij uitnodigt en inspireert om werk te maken. Ik heb meegedaan aan de MIDSEASON-residency in het Sterrebos! Het voelde geweldig toen de gemeente Het resort verzocht om mijn werk te verwijderen, terwijl onze expositie die middag zou openen. Ik wist toen dat het gelukt was om ons publiek te bereiken.

marnixsixma.com

GEJAN STOL
Assen, NL

Beeldend kunstenaar, performer en filmer Gejan Stol (1967, Nederland) woont en werkt in Assen. Zij studeerde in 1997 af aan de autonome richting Ruimtelijke Vormgeving en Beeldhouwen van Academie Minerva. Haar installaties worden gekenmerkt door ruimtelijk onderzoek in combinatie met bewegingen en menselijke verhoudingen.

Het noorden van het land biedt tijd en ruimte en een inspirerend landschap waarin je ver kunt 'kieken'. Ik was namens het Push/Pull/Present-project artist-in-residence bij Het Wilde Weten in Rotterdam en ontdekte daar tijdens mijn onderzoek naar de hoogtes en de stapelingen van de stad dat de uitvinding van de lift een belangrijke rol speelde bij het bouwen van wolkenkrabbers. Tijdens mijn expedities door Rotterdam merkte ik dat bijna alle foto's die ik maakte verticaal waren, in tegenstelling tot de foto's die ik thuis maak. Door deze ontdekkingen kijk ik met andere ogen naar het Drentse landschap en haar ruimtelijke ordening.

gejanstol.nl

ANNE VAN STORMBROEK
Heerenveen, NL

Anne van Stormbroek (1987, Nederland) studeerde in 2013 af aan Minerva en woont en werkt in Heerenveen. In haar werk wordt ze geïnspireerd door relaties, met zichzelf, met vrienden en geliefden, met de natuur. Via het maken van portretten en ze weer te gebruiken voor geënceneerde fotografie, combineert ze een breed scala aan technieken.

De grond waarop je opgroeit en de natuur waarin je aarding vindt, zijn belangrijk in mijn werk. Als aanvulling of tegenhanger van het menselijke gaat de natuur een relatie aan met de beelden die ik erin plaats. Ik deed mee aan het Artist in Space-project COLLECTIVE. Daar heb ik geleerd meer vertrouwen te hebben in mijn instincten en nieuwe richtingen in mijn werk te onderzoeken.

annevanstormbroek.nl

LISETTE VAN STRAATEN
Groningen, NL

Lisette van Straaten (1991, Nederland) groeide op in Apeldoorn en verhuisde naar Groningen om rechten te gaan studeren. Vier jaar later studeerde ze Fine Art aan Academie Minerva en momenteel is ze haar weg en richting aan het zoeken. Lisette maakt installaties waarbij de eigenschappen van objecten, materialen en ruimtes worden gebruikt om een analogie of gevoel neer te zetten, variërend van de maat aangevende metronomen in haar hoofd, een orkest in een autowasstraat of het gooien van een paar duizend dobbelstenen.

Het Noorden is mijn thuis geworden, met name op persoonlijk niveau. Als kunstenaar moet ik het noorden nog een beetje leren kennen, ik heb tijdens de coronacrisis niet veel gecreëerd in verband met mijn werk in de zorg. Ik heb deelgenomen aan de Studiogesprekken. Ik ben bij Erick de Lyon in Amsterdam op bezoek geweest en we hebben verschillende telefoongesprekken gehad. Het was superinteressant en ik heb veel gehad aan zijn reflectie op mijn werk.

livastra.nl

JOVANA ŠTULIĆ
Amsterdam, NL

Jovana Štulić (1989, Nederland) studeerde in 2018 als Autonoom Beeldend Kunstenaar af aan de St. Joost in Den Bosch. Ze exposeerde in binnen- en buitenland met werk dat voortkomt uit herinneringen over het opgroeien tussen twee culturen, landen en tradities, Servië en Nederland. Ze werkt voor haar installaties voornamelijk met foto's en video's uit haar persoonlijke archief en voegt daar elementen van nieuw beeldmateriaal aan toe. Jovana's werk gaat over thema's als identiteit, melancholie en heimwee.

Nieuwe indrukken, omgevingen en mensen zijn belangrijk voor een kunstenaar, het geeft impuls aan je praktijk. In het noorden voel ik veel mogelijkheden, het broeit er. Ik vind het daarom erg leuk om mijn bijdrage te leveren aan het noordelijke culturele veld. Mijn deelname aan COLLECTIVE als kunstenaar én schrijver/criticus was naast heel leuk om te doen ook heel waardevol. Werkbesprekingen met collega-kunstenaars zijn heel belangrijk voor je eigen kunstenaarschap: ze geven inzicht in je eigen werk en creëren ruimte voor nieuwe dingen.

jovanastulic.com

AEBELE TRIJSBURG
Heerenveen, NL

Aebele Trijsburg (1991, Nederland) studeerde in 2013 af aan Academie Minerva in Groningen. Sindsdien is hij werkzaam als multidisciplinair kunstenaar. Hij exposeerde onder andere bij Museum Belvédère, Dat Bolwerck en Noorderlicht Studio. Aebele maakt schilderijen, foto's en driedimensionale objecten. Zijn werk is tegelijkertijd verhalend en vreemd. Het verhalende element zet aan tot interpretatie, de surreële kant blokkeert de eenduidigheid. Zijn werk gaat over de vreemdheid in onszelf, over perspectief en over onzin.

Voor mij is het noorden een plek waar veel met weinig kan worden bereikt. De nadruk ligt minder op gebakken lucht, kapitaal of de waan van de dag. Een kunstenaar kan hier langzaam maar zeker tot wasdom komen. In het kader van What If - de toekomst van het noordelijk landschap van SIGN en Noorderlicht bezocht ik de kwelders op Schiermonnikoog. Het door de zee vervormde landschap en het snel opkomende getij maakten diepe indruk op mij. 'Zo mooi kan een overstroming dus zijn', dacht ik.

aebele.com

ELENI TSOMPANIDOU
Groningen, NL

Eleni Tsompanidou (1993, Griekenland) haalde in 2019 haar MA Beeldende Kunst & Vormgeving aan Academie Minerva. In haar werk verkent ze sociologische vraagstukken aan de hand van haar persoonlijke ervaringen en experiment. Ze laat haar publiek meedenken en participeren, zowel in groepsverband als individueel. Op deze manier onderzoekt ze onderwerpen die relevant zijn voor de menselijke natuur, niet alleen vanuit zichzelf, maar vanuit een grotere groep.

Ik ben afkomstig uit een dorp aan de noordgrens van Griekenland en voel in het noorden van Nederland een zekere vertrouwdheid. De hechtheid van de gemeenschap en de openheid van de mensen maken het realiseren van plannen en samenwerken gemakkelijk haalbaar. Ik deed mee aan het MIDSEASON-programma van Het resort en Kunsthuis SYB. Wat ik vooral onthouden heb, zijn de nieuwe ervaring van het werken op de buitenlocatie in het Sterrebos en de discussies en reizen met de andere deelnemende kunstenaars.

tsompanidoueleni.com

VANINA TSVETKOVA
Groningen, NL

Vanina Yuriy Tsvetkova (1986, Bulgarije) studeerde in 2005 af in icoon schilderen aan de National High School of Applied Arts Dimitar Dobrovich in Bulgarije, haalde haar Bachelor Fine Arts in 2014 aan Academie Minerva en studeerde in 2020 cum laude af in MADTech aan het Frank Mohr Institute. Haar werk bestaat uit het creëren van nieuwe tools, instrumenten en omgevingen. Ze vervormt input, zoals slecht functionerende onderdelen van de maatschappij, tot nieuwe en interactieve werken die zowel speels, als maatschappijkritisch zijn.

Het noorden is een heerlijke thuisbasis, met een scala aan mogelijkheden en een gemoedelijke culturele gemeenschap. De afgelopen tien jaar zijn voor mij een intensieve periode van professionele groei en studie geweest. In die tijd is het noorden mijn thuis geworden. Ik ben door Jochem en Klaudija uitgenodigd om mee te doen aan MIDSEASON 2020 en ben onderdeel van Window Shoppers 2021, hoewel conceptueel verschillend allebei projecten in de openbare ruimte. Door de coaching ben ik tot erg veel nieuw werk gekomen.

vaninatsvetkova.com

IRENE URRUTIA
Leeuwarden, NL

Irene Xochitl Urrutia (1989, Mexico/Canada) is curator en onderzoeker. Ze is medeoprichter van Galería Tu Mamá in Mexico-City, een onafhankelijke galerie voor hedendaagse kunst. Ze kwam naar Nederland om haar MA te halen aan de Universiteit Leiden. Momenteel woont en werkt ze in Leeuwarden en is ze curator voor Media Art Friesland. Haar belangrijkste focus is het jaarlijkse MAF Festival, als onderzoeker is ze vooral geïnteresseerd in posthumanisme en ecologische kunst.

Ik werk graag in het noorden. Ik geloof in decentralisatie van kunst: het zou overal zo moeten zijn en elke plek heeft iets bijzonders te bieden. In Friesland vind ik mijn inspiratie vooral in de Friezen, het landschap en de Waddenzee. Voor Artist in Space coördineerde in de 2020-editie van Growing up in Public. Terugkijkend was het heel bijzonder dat de kunstenaars ondanks de lockdown toch met het publiek konden samenwerken. Ik denk dat het project iets van de vervreemding van die tijd weergaf.

[@irexochitl](https://www.instagram.com/irexochitl)

AMBER VEEL
Sint Pancras, NL

Autonoom kunstenaar Amber Veel (1981, Nederland) studeerde in 2011 af aan de textielafdeling van de Rietveld Academie en werkt sindsdien aan opdrachten en zelfgeïnitieerde projecten. In haar Taxidermisch Laboratorium onderzoekt ze het fenomeen 'huid' vanuit een artistiek perspectief en al doende bevraagt ze 'het bestaan'. Hiervoor looit Amber leer en praktiseert ze taxidermie. Daarnaast tekent ze heel graag en verzamelt ze curiositeiten.

In het noordelijk landschap kom ik dichterbij de plaats waar mijn lichaam ophoudt en het landschap begint. Ik heb het gevoel dat ik daardoor dichterbij de kern, bij 'thuis' kom. Door de fysieke ruimte ontstaat er creatieve ruimte. Tijdens COLLECTIVE heb ik een project gepresenteerd. In de feedbacksessie kreeg ik heel waardevolle input. Dat voelde als een cadeau, als landen in vruchtbare aarde. Bijna magisch hoe krachtig het groeipotentieel is dat dit collectief mijn praktijk biedt.

amberveel.com

MARSJA VAN DER VEN
Oudebildtzijl, NL

Marsja van der Ven (1984, Nederland) studeerde in 2006 af aan de NHL, opleiding Kunst en Educatie. Ze heeft zich gespecialiseerd in culturele (educatieve) projecten en het maken van toegepaste kunst in opdracht, veelal van hergebruikt materiaal. Hiermee balanceert ze op de grens van kunst en design. Marsja's werk is divers: ze maakte al kasten van hergebruikt materiaal op maat, overdrachtsgeschenken voor LF2018, maar ook lampen en interactieve kunst.

Werken in het noorden geeft mij ruimte en vrijheid om te leven en werken zoals ik dat wil, zowel financieel als mentaal: wonen in een zelfgebouwd huis op het platteland en werken in een levendige broedplaats in de stad. Ik heb meegedaan aan de Studiogesprekken waarin ik gesproken heb met Loes Heebink. Ik ben door deze gesprekken weer steviger in mijn werk komen te staan en voor mezelf op een rijtje gekregen waar ik ook alweer mee bezig ben.

gemaaktdoormarsja.nl

DRIES VERBEKE
Groningen, NL

Dries Verbeke (1988, België) komt uit een technische familie, heeft een achtergrond in grafisch ontwerp en een passie voor innovatie. Hij werkt als autodidact kunstenaar en ontwerper, die zich richt op duurzaamheid door te werken met gevonden voorwerpen. Ook legt hij zich toe op lasersnijden, 3D-printen en is hij voortdurend op zoek naar nieuwe materialen om mee te werken.

Ik besloot acht jaar geleden om te verhuizen naar Groningen, omdat ik de mogelijkheden zag die deze stad me zou kunnen geven. Nu heb ik mijn eigen werkruimte, een heel netwerk van creatieven die mij steunen en een bruisende stad aan mijn voeten waar ik in kan groeien tot de persoon die ik wil zijn. Ik deed mee aan de Studiogesprekken die werden georganiseerd door Kunstpunt Groningen. Mijn gesprek met Anne Wenzel maakte duidelijk dat zij een echte vechter is qua ondernemen en de ander echt weet aan te moedigen. Hierin herken ik mij heel erg als autodidact.

theflowofdrieveer.nl

CÉLINE WIERDA
Leeuwarden, NL

Céline Wierda (1985, Nederland) is theatermaker en oprichter en artistiek leider van SELF Collective, een platform voor jonge makers dat sinds 2017 ruimte opeist voor opkomend talent. Momenteel werkt ze als programma-coördinator bij Explore the North. Hoewel ze zich heeft gestort op de podiumkunsten, is ze niet vies van andere disciplines. Haar werk wordt gekenmerkt door het onderzoekende karakter en het openstaan voor de inbreng van andermans hersenspinsels.

Ik zie in het noorden veel kansen, juist omdat de markt minder verzadigd is dan in de Randstad. We zijn hier aan het bouwen aan een culturele toekomst, maar veel van die bouwstenen moeten nog vormgegeven worden. In de praktijk betekent dit ook dat ik de kans krijg om mee te bouwen aan die fundering, bijvoorbeeld door middel van SELF. Momenteel maak ik deel uit van COLLECTIVE. De DasArts feedbackmethode is voor mij onwijs leerzaam. Het geeft me de mogelijkheid om me te verdiepen in andermans werk en werkwijze. Dit inspireert mij binnen mijn eigen artistieke proces.

celinewierda.nl

JOCHEM VAN DEN WIJNGAARD
Groningen, NL

Jochem van den Wijngaard (1996, Nederland) studeerde in 2020 af aan het Frank Mohr Institute, maar zag zijn eindexamenexpositie uitgesteld tot 2021. In 2019 was hij gaststudent aan het Hunter College in New York, daarvoor studeerde hij Beeldende Kunst. In zijn werk onderzoekt hij de grens tussen feit en fictie en laat hij zijn fascinatie zien voor alle mogelijke vormen van collectieve verbeelding en de relatie van het individu tot het collectief.

Ik kwam naar het noorden om beeldende kunst te studeren aan de Academie en vervolgde mijn studie bij het FMI. In al die jaren ervoer ik het relatieve isolement van het noorden als fascinerend en inspirerend. Ik maakte deel uit van MIDSEASON van Het resort en Kunsthuis SYB. Een gedenkwaardig moment was toen ik op een regenachtige, grijze herfstzondagmorgen midden in een meer in het ietwat verscholen Friescheveen een speksteen liet vallen vanuit een rubberbootje.

jochemvandenwijngaard.com

MARTHIJN DE WIND
Waterhuizen, NL

Marthijn de Wind (1991, Nederland) ziet zichzelf als ruimtelijk vormgever, kunstenaar en docent. Hij laat zich graag inspireren door de natuur, die hij gebruikt bij het uitvoeren van verschillende projecten, van vrij werk en fotografie tot aan bloemschikken. Als kunstenaar verbindt hij graag verschillende disciplines, werkend met de volgende spelregels: conceptueel, empathisch, vol beleving, flexibel, dynamisch en contextueel.

Het Noorden voelt voor mij vertrouwd, daardoor ervaar ik een prettige werksfeer. Groningen is een wat kleinere stad waardoor je eenvoudig een netwerk kunt opbouwen, elkaar snel en makkelijk op kan zoeken en zo ook snel nieuwe mensen leert kennen. In 2020 heb ik Studiogesprekken gehad met Frank Havermans. Ik heb mijzelf aangemeld, omdat ik behoefte had aan een interessant gesprek en nieuwe inspiratie. De gesprekken waren erg verfrissend en gaven me inspiratie om verder te gaan met mijn projecten.

marthijndewind.nl

ANNA-FLEURI WOLTERS
Groningen, NL

Anna-Fleuri Wolters (1997, Nederland) zoekt in haar werk naar de grenzen tussen verschillende kunstdisciplines en hoe deze zich tot elkaar verhouden. Haar artistieke uitingen variëren van zines tot sculpturen, van tekening tot muziek, van poster tot performance. Ze benadert haar praktijk als vormgever op een speelse manier en wil altijd een verhaal vertellen. Vanuit haar achtergrond in de DIY-muziekscene heeft ze meegenomen dat niet alles perfect hoeft te zijn. Integendeel, als kunstenaar houdt ze juist van een rafelrand.

Ik kom zelf uit Groningen en heb altijd het gevoel gehad dat ik alles kon uitproberen. De creatieve scene voelt veilig en vertrouwd en is bovenal erg ondersteunend. Ongezellige competitie zul je niet zo snel zien, iedereen gunt elkaar wat. Tijdens MIDSEASON kreeg ik de kans om het concept en de vormgeving te verzinnen die het proces zou vastleggen en de werken van de verschillende kunstenaars met elkaar verbond. Zoiets had ik nog niet eerder gedaan, dus het was best een uitdaging, maar ik heb er met erg veel plezier aan meegedaan.

@lilithfleurifleuri

KLAUDIJA YLAITE
Groningen, NL

Klaudija Ylaite (1997, Litouwen) studeerde in 2020 af aan Academie Minerva. Sindsdien legt ze in haar artistieke praktijk door middel van poëzie, bewegend beeld en academische research het dagelijkse leven vast van de vele kleine gemeenschappen die naast elkaar bestaan in onze samenleving. Waar voelen we ons thuis, waar hoor ik bij, en bestaat dat gevoel nog wel in de wereld waarin we leven, vraagt ze zich af.

Door in het noorden te leven, raak ik niet verstrikt in en afgeleid door de verleidingen van het grotestadsleven. Ik nam deel aan het MIDSEASON-programma van Het resort en op het moment aan het COLLECTIVE-project. Wat de meeste indruk heeft gemaakt, is dat mijn projectvoorstel door het Tschumipaviljoen werd afgekeurd, wegens mogelijke overlast voor de buurtbewoners. Uiteindelijk heb ik het idee van het creëren van een slaapplek onder het paviljoen zelf doorgezet, daar een nacht illegaal geslapen en alles vastgelegd.

kladijaylaite.com

LAURA ZWANEVELD
Anjum, NL

Laura Zwaneveld (1967, Nederland) is geboren en getogen in Rotterdam en woont en werkt sinds vijf jaar in Friesland. Ze is gefascineerd door lege, desolate landschappen, het wad en verse lava en sinds een jaar ook in de ban van de wonderlijke *murmurations* van spreeuwen. Fotografie is het vertrekpunt in haar werk, die ze integreert in verschillende technieken. Laura's werk is dromerig, verlangend, poëtisch, verstillend en soms zwaar en donker. Ze zoekt naar de kern van wat ze voelt en waarneemt. Vaak zijn dat lege plekken in een landschap, plekken waar de mens even niet is.

Ik verhuisde van Rotterdam naar het noordoosten van Friesland. Weg van de drukte en overdaad aan prikkels. Terug naar de menselijke maat. Daardoor kan ik pas nu maken wat al lang in mijn hoofd zat. Het lege landschap, de gure, donkere herfst en winter zijn een onuitputtelijke bron van inspiratie voor mij. Ik neem deel aan COLLECTIVE. Deze methode is zeer waardevol. Zonder (waarde)oordelen komt er een stroom van associaties op gang en als ontvanger/vraagsteller voelt het als een groot cadeau al die nieuwe vragen, ideeën en visies te krijgen. Het heeft mij nieuwe inzichten en heel veel stof tot nadenken opgeleverd, ook in contacten buiten de groep om.

lab183.nl

JOYCE ZWERVER
Groningen, NL

Joyce Zwerver (1990, Nederland) studeerde Autonomo Beeldende Kunst aan Minerva en stroomde daarna direct door naar het Frank Mohr Institute voor haar Master Painting. Sinds zes jaar werkt ze als zelfstandig kunstenaar. Ze maakt monumentale site-specific installaties waarin eenvoud, eenheid en tactiliteit voorop staan. Fysiek contact met het publiek is daarbij voor haar steeds belangrijker geworden. Sinds 2020 richt Joyce zich ook op het maken van collages.

Groningen is mijn thuis. Stad en provincie bieden mij de rust om te werken en tegelijkertijd zijn er genoeg culturele activiteiten om geprikkeld te blijven worden. Er heerst een gevoel van saamhorigheid binnen de culturele sector in het noorden die mij erg aanspreekt. Ik deed mee aan de Studiogesprekken van Kunstpunt Groningen. Ik werd aan Erick de Lyon gekoppeld voor meerdere ateliergesprekken. We hebben nog steeds contact.

joycezwerver.com

DEE NOORDELIJKE ARTISTIEKE BIOTOOP

De [kunst]sector is te zien als een keten van met elkaar verbonden schakels [red]. Aan het begin ervan vind je de kunstenaars en instellingen en initiatieven die het werk helpen ontwikkelen en/of het eerst tonen, en aan het eind worden de werken opgenomen in een museale of particuliere collectie. Daarbij is het van belang dat de keten een sterk geheel is, met een goede infrastructuur. (Brom 2020)

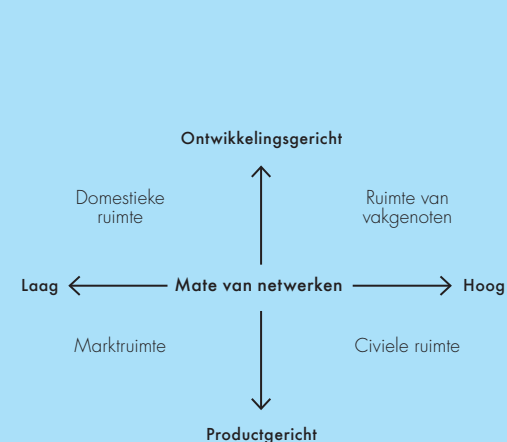
Het verslag dat u nu leest is een samenvatting van het onderzoek naar alle schakels van de keten van de beeldende kunstsector in Noord-Nederland. In dit onderzoek wordt een beeld geschetst van het kunstklimaat in deze regio. De sector werd in kaart gebracht aan de hand van het model van de artistieke biotoop (Gielen 2010). Het doel van het onderzoek was het vaststellen in hoeverre

de samenwerking tussen de Noordenaars kan bijdragen aan een levendig en duurzaam beeldende kunstklimaat in de regio Noord-Nederland. De verschillende leden van de Noordenaars zijn de kleine instellingen aan het begin van de keten waar Brom het over heeft. Dit soort spelers zijn essentieel voor het voortbestaan en verder ontwikkelen van de gehele beeldende kunstsector.¹

Het onderzoek vond plaats tussen het voorjaar van 2020 en het voorjaar van 2021.² Naast literatuuronderzoek, waar met name overheidsstukken en beleidsdocumenten voor gebruikt zijn, vond er in het voorjaar van 2020 een enquête plaats om direct informatie uit het veld te verzamelen. Hij werd verspreid onder contacten van leden van de Noordenaars, via de sociale mediakanalen van de Noordenaars en de afzonderlijke sociale mediakanalen van een aantal instellingen die aangesloten zijn bij de Noordenaars.³

DE ARTISTIEKE BIOTOOP

Om het kunstklimaat in het Noorden in kaart te brengen wordt dus gebruik gemaakt van het model *De artistieke biotoop*, ontwikkeld door socioloog Pascal Gielen. Gielen ziet de (internationale) kunstwereld als een vlechtwerk van verschillende netwerken en sub-netwerken die goed naast elkaar kunnen bestaan. Door in het model onderscheid te maken tussen vier soorten ruimtes, kunnen we zien hoe deze netwerken met elkaar verbonden zijn. Gielen maakt onderscheid tussen vier ruimtes; de domestieke ruimte, de ruimte van vakgenoten, de marktruimte en de civiele ruimte (Borghuis 2015, 36-38). Deze ruimtes ontstaan doordat Gielen de kunstwereld aan de hand van twee assen verdeelt. Horizontaal maakt hij onderscheid in de mate van netwerken. Verticaal gaat het om hoe productgericht of ontwikkelingsgericht een actie, handeling, actor of product is. Het gaat hier dus om schalen, niet om afzonderlijke ruimtes met strikte grenzen. Er vindt overlap plaats en kunstenaars bevinden zich in hun loopbaan in alle vier de ruimtes. Kunstenaars en andere kunstprofessionals kunnen zich ook tegelijkertijd in verschillende ruimtes bevinden. Voor een duurzaam kunstklimaat is het van belang dat de vier ruimtes in balans zijn. Ze zijn essentieel voor een goede loopbaan en gezond kunstklimaat (Gielen 2010, 63). Kort gezegd ziet de artistieke biotoop er als volgt uit: in de domestieke ruimte vindt persoonlijke ontwikkeling plaats, in de ruimte van vakgenoten krijgt de kunstenaar feedback op haar werk, in de marktruimte kan er geld verdiend worden met werk en in de civiele ruimte vindt legitimatie van het kunstwerk plaats en vindt het kunstwerk haar publiek.

DOMESTIEKE RUIMTE

In de domestieke ruimte vinden ontwikkelingsgerichte praktijken plaats en is er een lage mate aan netwerken. Het prototype kunstenaar voor deze ruimte is de (romantische) schilder, die langdurig op zijn zolderkamer zijn mogelijke oeuvre overpeinst. In deze ruimte is het belangrijk dat de kunstenaar zichzelf of haar oeuvre kan ontwikkelen. Mensen aan wie de kunstprofessional haar creativiteit durft te tonen, zoals ouders en hechte vrienden zijn hierbij belangrijk (Gielen 2010, 188-189 en Gielen 2013, 61). Voor een goed ontwikkelde domestieke ruimte is het van belang dat kunstenaars en andere kunstprofessionals een prettige leefomgeving hebben. Denk hierbij bijvoorbeeld aan betaalbare woon- en werkruimtes, een prettig leefklimaat en goede sociale

1. Onder het beeldende kunstklimaat vallen in dit onderzoek de volgende kunstvormen: teken-, schilder- en grafische kunst; beeldhouwkunst en installaties; fotografie; audiovisuele, digitale en mediakunst. Het gaat om kunst gemaakt door nu levende en werkende kunstenaars.
2. Het opzetten en het begin van de uitvoering van het onderzoek begon voor de corona-crisis. De crisis en de gevolgen hiervan worden daarom niet meegenomen.
3. De enquêteresultaten zijn in het bezit van de auteur.

contacten. Een prettige woon- en werkomgeving draagt bij aan de persoonlijke en werkontwikkeling van kunstenaars en kunstprofessionals. Ook is het belangrijk dat er er genoeg ruimte voor experiment is, aangezien dit ook bijdraagt aan deze ontwikkeling.

Uit het onderzoek blijkt dat de domestieke ruimte in Noord-Nederland over het algemeen goed ontwikkeld is. Het leef- en werkklimaat wordt als prettig ervaren, en kunstenaars hebben doorgaans voldoende ruimte om te experimenteren en zichzelf te ontwikkelen. Zo is volgens de respondenten van de enquête de beschikbare werkruimte de voornaamste aantrekkingskracht van de regio. Ook de beschikbare mogelijke expositieruimtes en het leefklimaat werden als aantrekkingskracht benoemd. Omschrijvingen als 'rust', 'goede lucht', en 'ruimte' kwamen meerdere malen naar voren. Toch geeft nog 58% van de respondenten aan dat er toch meer betaalbare woon- en werkplekken voor kunstenaars nodig zijn om de kunstsector meer tot bloei te laten komen. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat het in deze regio al een stuk betaalbaarder is dan in bijvoorbeeld de Randstad, maar dat het voor veel kunstenaars nog steeds lastig is om rond te komen van het kunstenaarschap.

De regio staat daarnaast bekend om de ruimte voor experiment. Hier wordt in beleidsstukken veel aandacht aan besteed en ook de respondenten gaven aan dat in de regio inderdaad meer ruimte is voor (jonge) kunstenaars om zich te ontwikkelen. Toch gaf ook een aantal respondenten aan dat er (te) weinig financiële middelen zijn voor experimenten, met name voor experimenten die op zichzelf staan. Experimenten worden “vaak gekoppeld aan een functie of doel wat behaald moet worden i.p.v. dat het experiment opzichzelfstaand een waarde heeft”. Het overgrote deel van de respondenten ervaart echter wel de ruimte voor het experiment. De domestieke ruimte kan dus als goed ontwikkeld omschreven worden. Om dit zo te houden is het van belang om wonen en werken betaalbaar en prettig te houden, de bestaande samenwerking in de sector goed te onderhouden en de mogelijkheid tot experimenteren verder uit te bouwen. Ook kunnen de Noordenaars inzetten op de al sterke kanten van deze ruimte, door het bewustzijn van wat er in de regio is te vergroten. Zo kan aan kunstenaars en kunstprofessionals duidelijk gemaakt worden dat het niet nodig is om de regio te verlaten om elders opdrachten aan te nemen. Denk aan het tonen van best practices, van kunstenaars en professionals die in deze regio floreren. Veel respondenten gaven namelijk aan dat zij in andere regio's werken/opdrachten aannemen en dat dit eenvoudig te combineren is met wonen (en werken) in Noord-Nederland.

RUIMTE VAN VAKGENOTEN

In de ruimte van vakgenoten draait het net als in de domestieke ruimte om ontwikkeling. Hier is echter sprake van een hoge mate van netwerken. In de ruimte van vakgenoten gaat het om interactie met andere kunstenaars en professionals. Denk bijvoorbeeld aan een open werkplaats, klaslokaal of atelierruimte in een kunstacademie of bij

trainings- en residentieprogramma's. Het uitwisselen van ideeën zorgt voor reflectie en creëert een op onderzoek gericht klimaat. Meer algemeen gezegd levert het uitwisselen van ideeën in een (kunstenaars)gemeenschap een groter gevoel van artistieke mogelijkheden op. Ideeën kunnen in een beginfase getest worden in een (inter)nationale context. Reflectie is dus van sociale aard en daarin verschilt het van de domestieke ruimte (Gielen 2013, 61 en Gielen 2010, 190). De ruimte van vakgenoten is in het Noorden wat minder ver ontwikkeld dan de domestieke ruimte. Hier liggen meer mogelijkheden voor verbetering. Zo lijkt er een gebrek te zijn aan mogelijkheden voor kunstenaars en bemiddelaars die van beginner willen doorstromen naar midcareer-professionals. 64% van de respondenten denkt dat er meer ontmoetings- en debatplekken nodig zijn om het kunstklimaat in de regio meer te laten bloeien. Plekken buiten de academies waar samen gekomen kan worden door beginnende én gevestigde kunstenaars om te kunnen discussiëren over kunst. Door dit soort plekken te faciliteren ontstaan er mogelijkheden om advies en commentaar te geven aan beginnende kunstenaars en voor een meer algehele uitruil van ideeën. Door bijvoorbeeld coachingssessies of anderssoortige begeleiding aan al wat gevorderde kunstenaars te bieden, kunnen zij beter doorstromen en de biotoop daarmee ook weer verder ontwikkelen. Deze begeleiding zou plaats kunnen vinden bij ontmoetings- en debatplekken.

In de ruimte van vakgenoten in het Noorden is sprake van een goede samenwerking tussen instellingen en kunstenaars. Volgens de respondenten is een mogelijke reden van de hoge bereidheid tot en de positieve ervaring met samenwerking in de regio de kleinschaligheid van de sector. Over het algemeen wordt de noordelijke kunstsector omschreven als kleiner, beperkter, en met minder concurrentie. Doordat de sector kleiner is, is het overzicht makkelijk te behouden. Volgens één van de respondenten is het positieve hieraan “dat je iedereen snel leert kennen en volop mogelijkheden krijgt voor de ontwikkeling van je werk”. Prettige en productieve samenwerking is van groot belang in de ruimte van vakgenoten, er ligt hier dus een rol voor de Noordenaars om deze samenwerking te blijven ondersteunen.

Waar nog potentieel ligt is in meer trans-regionale samenwerkingen. Het risico wordt door sommige respondenten onderkend dat kunstenaars wat in de regio kunnen blijven hangen, dat er te weinig uitwisseling en dus stimulering plaatsvindt met collega's of publiek uit andere regio's. De respondenten geven dus eigenlijk aan dat een goed ontwikkelde ruimte van vakgenoten in het Noorden alleen niet genoeg is. Deze ruimte moet zich uitbreiden tot over de grenzen van de regio en van het land. De *studiogesprekken* van Kunstpunt Groningen zijn een goed voorbeeld van hoe de Noordenaars dit soort kennisuitwisseling met makers van uit het hele land kunnen faciliteren. Ook het verder uitbouwen van sociale mediakanalen en zo het bereik buiten de regio uitbreiden kan de ruimte van vakgenoten verder helpen ondersteunen.

MARKTRUIMTE

In de marktruimte is er een lage mate van netwerken en het draait er om een zichtbaar eindproduct. Er is sprake van een lage mate aan netwerken omdat de markt het artistieke product stimuleert om volledig op zichzelf te staan. In de vrije markt zijn de facto alle producten inwisselbaar voor geld. De sociale transacties die er zijn, beperken zich tot markt/economische transacties of hebben deze als einddoel. Het prototype actor in deze ruimte is de kunstveiling; zonder enige sociale relaties en volledig anoniem kunnen hier kunstproducten worden verhandeld. Maar in galleries gaat het niet alleen om pure economische transacties, maar ook om symbolische en informele relaties. Galleries, maar ook kunstbeurzen en massamedia, bevinden zich daarom niet alleen in de marktruimte. Bij dit soort plekken komen professionals, contrasterende ideeën, critici en andere belangrijke partijen samen. Ze zijn daarom ook deels onderdeel van de civiele ruimte (Gielen 2013, 63). Over het algemeen is het in de marktruimte mogelijk voor de kunstenaar om haar creativiteit te verhandelen voor geld. Het vergaren van geld door middel van een creatief product is de hoofdzaak in de marktruimte. Het biedt de kunstenaar hiermee de mogelijkheid om een inkomen te vergaren. (Gielen 2010, 190-191; Gielen 2013, 62). Er zijn in de marktruimte meerdere manieren om geld te krijgen voor een kunstproduct. Denk hierbij niet alleen aan de directe verkoop in bijvoorbeeld een galerie, maar ook aan vergoedingen voor exposities in presentatie-instellingen of aan bijbanen (binnen de kunstsector). De Fair Practice Code en honoraria-richtlijnen vallen dus ook onder de marktruimte. Voor veel mensen die in de kunstsector werken, is het hebben van één baan niet voldoende om rond te komen. We zien dan ook dat veel respondenten (21 van de 59) meer dan één baan in de kunstsector invulde als beroep.

De marktruimte in het Noorden is onderontwikkeld. Volgens een meerderheid van de respondenten is er geen sprake van een afzonderlijke noordelijke kunstmarkt (58,7%). Ook werkt 85% van de respondenten van de enquête wel eens buiten de regio. De respondenten vinden dat er te weinig presentatieplekken zijn, te weinig opdrachten en te weinig mogelijkheden voor inkomen buiten gesubsidieerde projecten. De afzetmarkt is volgens hen te klein, er zijn te weinig mensen die werk kopen en er is te weinig (inter)nationale zichtbaarheid. 54% van de respondenten gaf aan dat het kunstklimaat in de drie noordelijke provincies beter tot bloei zou komen als er meer verkoopmogelijkheden in de regio zouden zijn. De marktruimte in het Noorden kan ondersteund worden door kunstenaars te helpen hun ondernemerschap verder te ontwikkelen. Denk aan hierbij bijvoorbeeld aan hoe netwerken ingezet kan worden om aan opdrachten te komen of hoe werk omgezet kan worden in monetaire waarde. Ook kan het voortzetten van de gesprekken over het belang van fair practices en honorariarichtlijnen bijdragen aan de ontwikkeling van de markt. Aan de andere kant kunnen we de onderontwikkelde marktruimte ook zien als een voordeel. Misschien is het wel juist omdat de markt in de regio minder sturend is, er hier zoveel ruimte is om te experimenteren. Als de kunstenaar er klaar voor is om de markt op te zoeken, kan zij dat bewust elders doen. De respondenten gaven aan dat de afstand tot andere delen van het land eenvoudig te overbruggen is.

DE CIVIELE RUIMTE

De civiele ruimte is, net als de marktruimte, productgericht. Maar in tegenstelling tot de marktruimte is hier een hoge mate van netwerken. In de civiele ruimte komen kunst, publiek en politiek samen. Hier worden kunstwerken tentoongesteld aan een publiek. Denk bijvoorbeeld aan een museum of biënnale, vooral presentatieplekken die met publiek geld gefinancierd worden. Deze instituten zijn gericht op het tentoonstellen van voltooide kunstwerken, maar functioneren ook als ontmoetingsplek waar informele contacten plaatsvinden. Publiek debat en legitimatie zijn cruciaal in het civiele domein. Publiek gefinancierde kunstinstiteiten moeten hun aankopen en/of tentoonstellingen, in tegenstelling tot private instellingen, legitimeren. De civiele ruimte trekt daarom kunstkritiek en politieke legitimatie aan. Het publiekelijk onderbouwde argument genereert een maatschappelijk draagvlak en een publiek debat (Gielen 2010, 191). Volgens de respondenten van de enquête ligt er een rol voor de overheid om het besef van het belang van kunst te kweken bij het publiek. Ook werd er geroepen om een koerswijziging; de focus verleggen van amateurkunst en lokale geschiedenis naar meer eigentijdse kunst en hierbij het publiek bekend maken met deze kunstvorm. Het publiek in Noord-Nederland staat bekend als kritisch en veelzijdig en gewend aan hoog artistiek niveau (Kolsteeg en Van den Hoogen 2018, 33). Aan de andere kant gaf

een aantal respondenten te kennen dat zij het publiek beperkt vinden in omvang. Door onderling publieksinformatie uit te wisselen zouden de Noordenaars hun publieksbereik kunnen vergroten. Door gezamenlijk informatie te verzamelen over hun afzonderlijke publieksgroepen, kunnen ze publiek dat al wél naar de ene instelling komt, eventueel ook verleiden om naar de andere instellingen te komen. Om de civiele ruimte in het Noorden, nog verder te uit te bouwen, zijn er ook nog meer presentatieplekken nodig. Met name plekken waar genreloze/disciplineoverstijgende kunstwerken getoond kunnen worden. Ook hier zouden de Noordenaars op in kunnen spelen, bijvoorbeeld door (zoals ook al gebeurt) faciliteiten uit te wisselen en daarmee op een relatief laagdrempelige wijze interdisciplinaire ruimtes in te richten. Het zou mooi zijn als deze plekken landelijk ondersteund kunnen worden. Dit is nu vaak niet het geval. In 2019 werden drie presentatie-instellingen structureel ondersteund door het Mondriaan Fonds, tegen twaalf in de Randstad (BKNL 2019, 17).⁴ De beperkte hoeveelheid landelijk gesteunde instellingen toont een kwetsbaarheid, want wat gebeurt er als er een instelling wegvalt? (We the North 2018, 56).

De rol van de media in de civiele ruimte in het Noorden is nog niet helemaal duidelijk. Hier zouden de Noordenaars kunnen bijdragen door in de toekomst vervolgonderzoek vorm te geven over media die de beeldende kunstsector in het Noorden bespreekt en daarnaast door zelf meer media-aandacht te genereren voor het beeldende kunstklimaat in de regio. De samenwerking tussen overheden en instellingen wordt overwegend als positief ervaren en er is met name goed contact tussen de partijen. Dit contact wordt overwegend vruchtbaar ervaren. Deze samenwerking verder ondersteunen en ontwikkelen kan helpen de civiele ruimte uit te breiden. Er is namelijk een behoefte aan nog meer productieve samenwerking tussen verschillende lagen overheden en kunstinstellingen. Daarnaast zouden de Noordenaars de handen ineen kunnen slaan bij het aanvragen van subsidies, wat voor kleine en middelgrote instellingen een enorme taak is. Ook worden dit soort instellingen onevenredig belast in de huidige structuren van subsidieaanvraag, dus zouden de Noordenaars kunnen lobbyen voor eenvoudigere aanvraagstructuren.

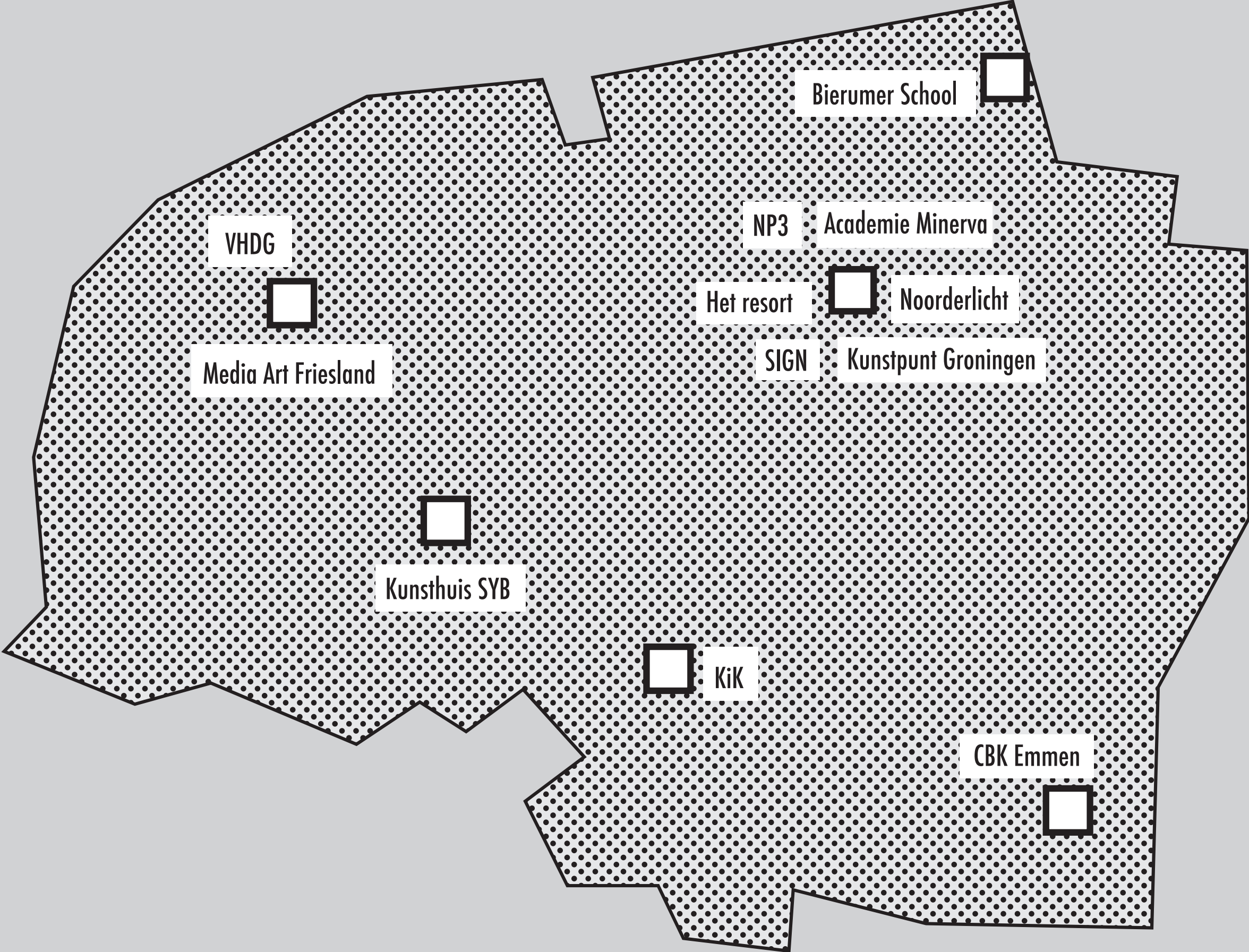
Door de bovenstaande actiepunten aan te pakken wordt de artistieke biotoop in Noord-Nederland verder ontwikkeld en meer in balans gebracht. Dit zal ertoe leiden dat de beeldende kunstsector in de regio levendiger en duurzamer wordt.⁵

BIBLIOGRAFIE

» BKNL. 2019. Een collectieve selfie 4 Beeldende kunst in cijfers.
» Borghuis, Lineke. 2015. De artistieke biotoop: voor een optimaal beeldend kunstbeleid. Master scriptie, Rijksuniversiteit Groningen.
» Brom, Rogier. 2020. “Beeldende kunst. Beeldende kunst: weg van gebaande paden.” Boekmanstichting Kenniscentrum voor kunst, cultuur en beleid S.a. <https://www.boekman.nl/cultuurindex/sectoren/beeldende-kunst/> (geraadpleegd op 26 maart 2020).
» Gielen, Pascal. 2010. “Art Politics in a Globalizing World” In The Murmuring of the Artistic Multitude: Global Art, Memory and Post-Fordism. Red. Pascal Gielen. Amsterdam: Valiz, pag 191-205.
» Gielen, Pascal. 2013. “Artistic Praxis and the Neoliberalization of the Educational Space.” Journal of Aesthetic Education 47 (1): 58–71.
» Kolsteeg, Johan en Van den Hoogen, Quirijn Lennart. 2018. Ruimte. De noordelijke regio en het cultuurbeleid. Groningen: Research Centre for Arts in Society.
» We the North. 2018. We the North Noordelijk regioprofiel. Groningen: Drukkerij Tienkamp.

4. In 2020 werden alle aanvragen uit de noordelijke regio door het Mondriaan Fonds toegekend. Dit roept de vraag op of er barrières liggen voor de (kleinere) noordelijke instellingen landelijke financiering aan te vragen en zo ja, wat hier aan gedaan kan worden.
5. Het volledige onderzoek (waarin het ook nog gaat om de onderlinge verschillen tussen de drie provincies in Noord-Nederland) is verkrijgbaar via de website van Platform Noordenaars www.noordenaars.nl/DeNoordelijkeArtistiekeBiotoop.pdf

TRANS
LATION
GREEN

ACADEMIE MINERVA EN DE MASTEROPLEIDING FRANK MOHR INSTITUTE

ADRES
Praediniussingel 59, 9711 AG Groningen
1820
www.academieminerva.nl
bachelorminervabkv@org.hanze.nl

OPRICHTING
WEBSITE
CONTACT

Academie Minerva spiegelt zich aan de wereld en houdt de wereld een spiegel voor. Al vanaf hun eerste jaar op de academie vormen de studenten een leergemeenschap, een community die steeds ondernemender te werk gaat. De studenten organiseren exposities en verbinden zich met maatschappelijke thema's.

Daarnaast is de academie sterk verbonden met de vestigingsplaatsen. Dat geldt voor zowel Groningen als voor Leeuwarden - de stad is een podium en een speelveld. Alle studenten delen een passie voor kunst en vormgeving, een onderzoekende houding en ambitie om hun eigen positie in de wereld te bepalen.

BIERUMER SCHOOL

ADRES
Hereweg 12, 9906 PE Bierum
2016
www.bierumerschool.nl
debierumerschool@gmail.com

OPRICHTING
WEBSITE
CONTACT

De Bierumer School is een museum voor hedendaagse kunst, dat ruimte biedt aan werkelijk vrij en onafhankelijk denken en waarnemen, een plek voor contemplatie, voor kunst die beantwoordt aan de werkelijkheid van de aardse elementen. Een plek die vrij is van de dagelijks over ons heen gestorte fantasieloze kindertaal van de massamedia, van door commercie en politiek gemarkeerde vrijheden, monetaire romantiek, prefab opinies en andere beperkingen. Biedt plek aan kunst die vragen stelt die niet altijd wachten op een antwoord, aan het zelf zien en denken, aan het weten dat het beeld niet altijd de mantel van het woord is, maar in staat is tot dieper inzicht en kennis te komen.

Ver van het stedsgebied, in het noorden van Groningen, gesitueerd op twee kilometer van de rivier de Eems, met zicht op Duitsland, in een omgeving met een minimum aan afleiding, geeft de Bierumer School kunstenaars gelegenheid drie maanden achtereen in onbegrensde rust en stilte te werken aan een presentatie. Het is een plek voor met name jonge kunstenaars, die er werken, proberen, mislukken, geniale vondsten doen,

gedurfde ideeën ontwikkelen, gesprekken voeren, ontmoetingen hebben en de omgeving verkennen.

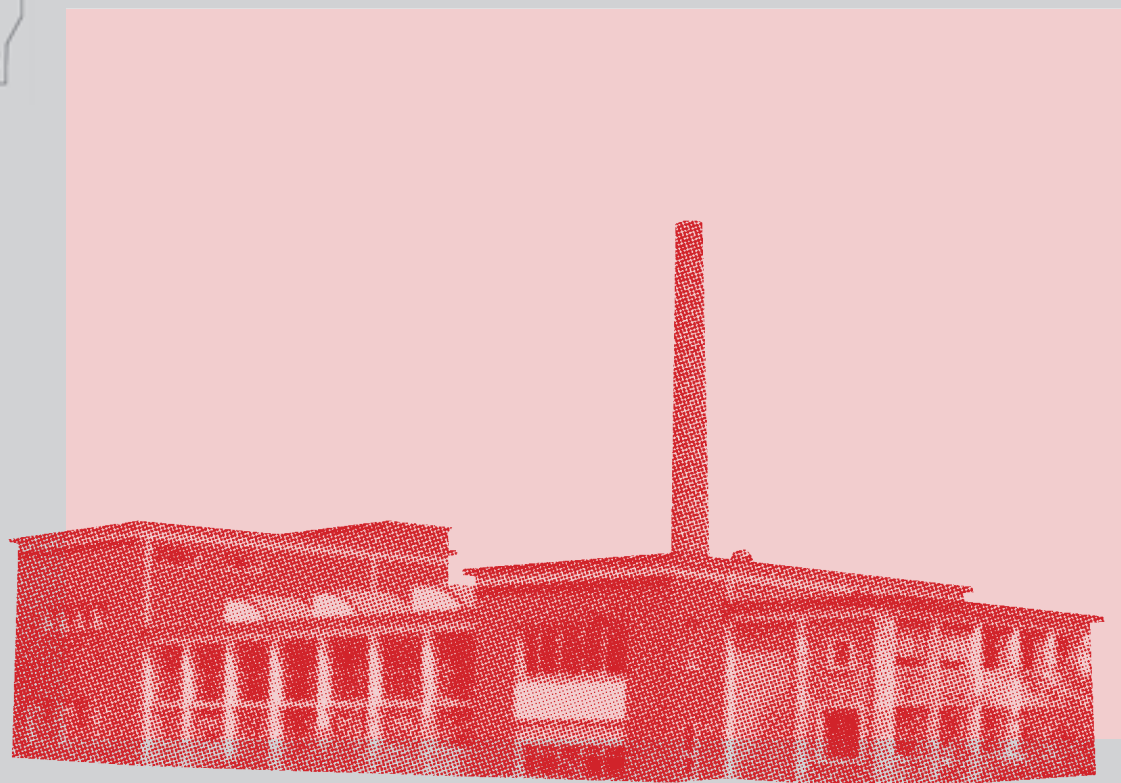
De stichting Bierumer School is in 2016 opgericht door Kindt en Van den Bos. Er is vier keer per jaar een uitgave van de museumkrant *Hidden Times* met bijdragen van de kunstenaars. Er is een educatieprogramma voor kinderen.

CBK EMMEN

ADRES
OPRICHTING
WEBSITE
CONTACT

Ermerweg 88b, 7812 BG Emmen
1973
www.cbkemmen.nl
cbk@emmen.nl

Sinds 2010 is het CBK Emmen gevestigd in De Fabriek, een prachtige, goed geoutilleerde locatie waar het tentoonstellingsprogramma gedurende het hele jaar een groot aantal bezoekers trekt. In januari 2019 is daar de dependance CBK Rensenpark bijgekomen. Deze expositieruimte bevindt zich in de voormalige dierentuin in het centrum van Emmen.

Het CBK Emmen staat garant voor een inspirerend en gevarieerd tentoonstellingsaanbod en is daarnaast uitgegroeid tot een laagdrempelige culturele organisatie, die met een hoogwaardig aanbod midden in de

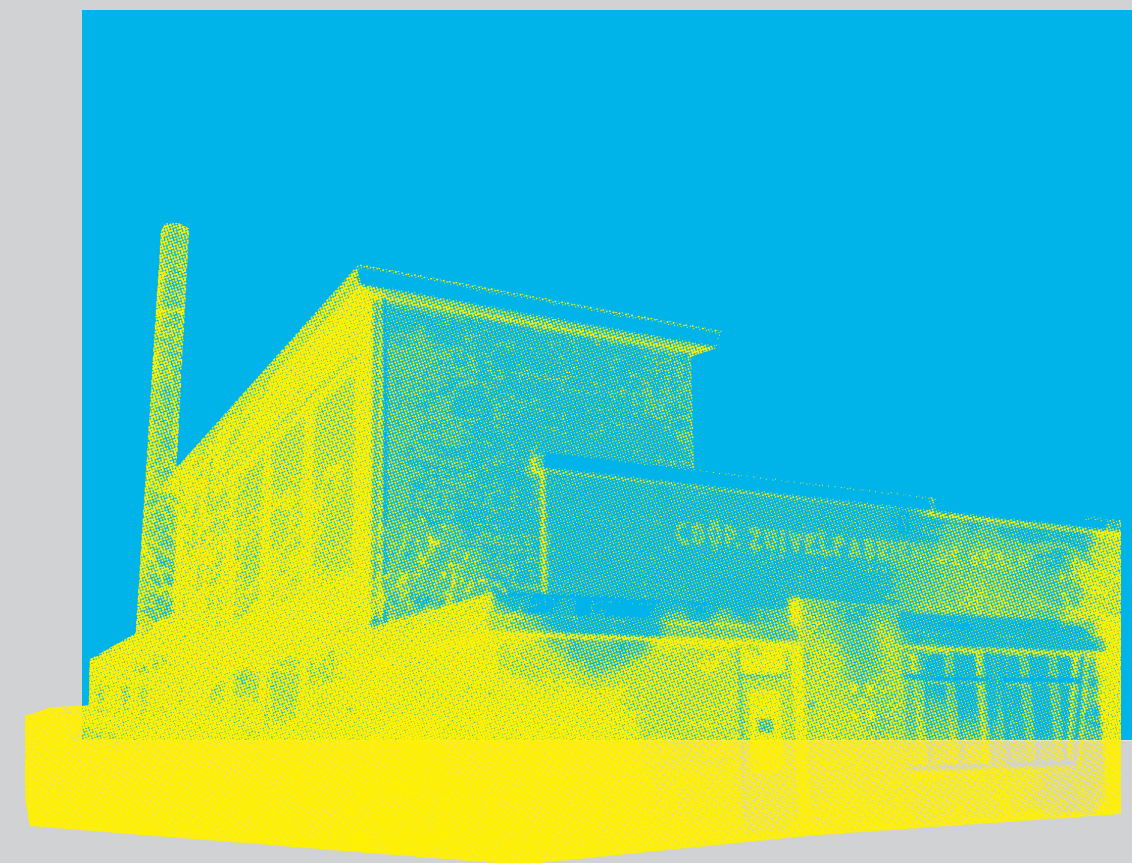
samenleving staat. Om beeldende kunst voor meer publieksgroepen aantrekkelijk te maken, organiseert het CBK lezingen, rondleidingen en workshops voor zowel volwassenen als kinderen.

KiK

ADRES
OPRICHTING
WEBSITE
CONTACT

Kolderveen 28a, 7948 NJ Nijeveen
2005
www.kik-site.nl
contact@kik-site.nl

KiK (Kunst in Kolderveen) sloot begin 2021 helaas definitief de deuren, na vijftien jaar lang vanuit een oude melkfabriek haar stempel op het noordelijk kunstenlandschap te hebben gedrukt. In de fabriek in Kolderveen konden kunstenaars zich laten inspireren door de omgeving en zo tot nieuw werk komen. Door het wegvallen van structurele subsidie kwam een eind aan de enige kunstenaarsresidentie van Drenthe.

KiK is mede-initiator en curator van de tweejaarlijkse kunstexpeditie *Into Nature* en organiseerde daarnaast jarenlang bijzondere initiatieven, waarbij de geschiedenis en verhalen uit de regio aanleiding vormden voor kunstenaars om in gesprek te gaan met omwonenden. Een bijzonder project als *Entre Nous* (2017) liet bijvoorbeeld de culturele en historische rijkheid van de regio zien én droeg daaraan bij.

KUNSTHUIS SYB

ADRES
OPRICHTING
WEBSITE
CONTACT

Hoofdstraat 70, 9244 CP Beetsterzwaag
2000
www.kunsthuis**syb**.nl
info@kunsthuis**syb**.nl

Kunstenaars hebben tijd en ruimte nodig om zich te ontwikkelen, om te experimenteren, onderzoek te doen en nieuwe wegen te vinden. Kunsthuis SYB faciliteert dit al ruim twintig jaar door het aanbieden van residenties van zes weken in het monumentale pand aan de Hoofdstraat in Beetsterzwaag.

Daarnaast organiseert Kunsthuis SYB een kunsttriënnale in Beetsterzwaag, educatieprojecten en andere evenementen en reikt het de driejaarlijkse Sybren Hellinga-Kunstprijs uit. Het Noorden heeft Kunsthuis SYB veel te bieden: gastkunstenaars putten voor hun projecten en artistieke onderzoek graag uit de culturele geschiedenis van de regio of verdiepen zich in het Noord-Nederlandse landschap. Hun verblijf in Beetsterzwaag leidt vaak tot nieuwe inzichten en contacten, die vaak van grote waarde blijken te zijn voor hun projecten.

KUNSTPUNT GRONINGEN

ADRES
OPRICHTING
WEBSITE
CONTACT

Trompsingel 27a, 9724 DA Groningen
1987
www.kunstpunt**groningen**.nl
info@kunstpunt**groningen**.nl

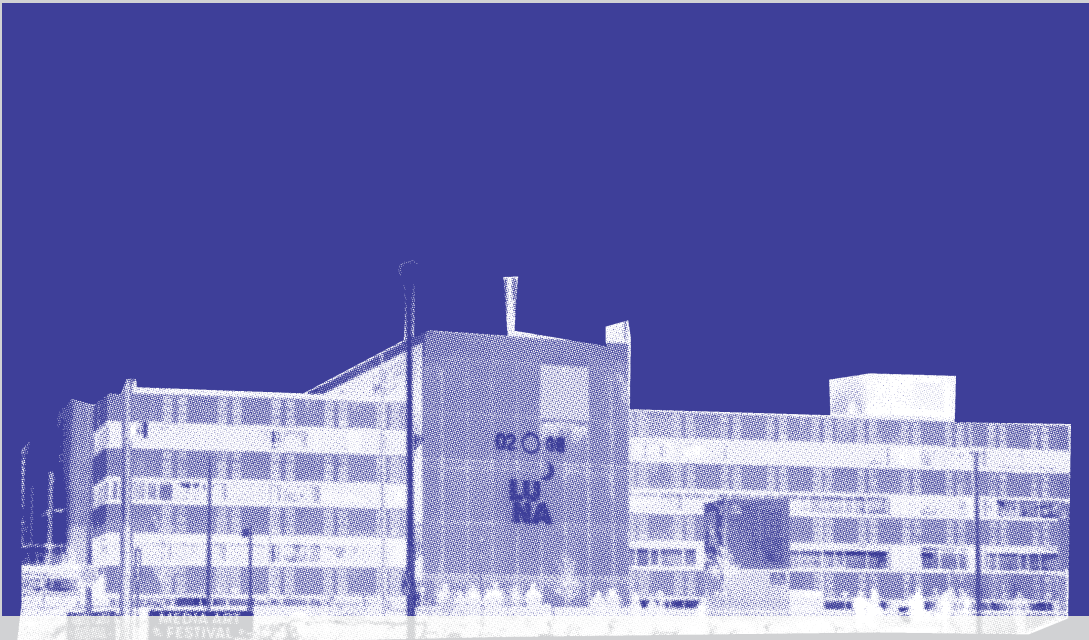
Kunstpunt Groningen is het knooppunt voor beeldende kunst in de gemeente Groningen. Vanuit de gedachte dat kunst er voor iedereen is, verbindt Kunstpunt Groningen kunstenaars en kunst met zoveel mogelijk mensen, onder meer door kunst uit te lenen en door nieuwe kunst in de publieke ruimte te ontwikkelen.

Zo brengt Kunstpunt kunst dichtbij en stimuleert het professionele beeldende kunstklimaat in stad en regio. Kunstpunt Groningen geeft noordelijke professionele kunstenaars opdrachten, organiseert workshops, routes door de stad en andere evenementen en geeft zo samen met partners vorm aan kunststad Groningen.

MEDIA ART FRIESLAND

ADRES Achter de Hoven 21, 8933 AG Leeuwarden
OPRICHTING 2000
WEBSITE www.mediaartfriesland.nl
CONTACT mediaartfriesland@gmail.com

Media Art Friesland (MAF) zet zich, als enige kunstinitiatief in het noorden, in voor talentontwikkeling, promotie en internationalisering op het gebied van mediakunst.

MAF werkt hiervoor samen met jonge talenten uit binnen- en buitenland, met ervaren makers van mediakunst, het onderwijs, de wetenschap en het bedrijfsleven. De talenten worden inhoudelijk en in loopbaanontwikkeling ondersteund, onder meer door coaching en internationale exposure te bieden. MAF organiseert verder het jaarlijkse Media Art Festival en losstaande projecten in Friesland en daarbuiten.

MAF profiteert van de relatieve ruimte die er in Leeuwarden en de provincie is om vrijuit te spelen. Kunstenaars en andere bezoekers komen graag naar Friesland vanwege de ongedwongen sfeer en het feit dat MAF ondanks haar positie in de periferie met een breed perspectief en een internationaal team werkt.

NOORDERLICHT

ADRES Akerkhof 12, 9711 JB Groningen
OPRICHTING 1990
WEBSITE www.noorderlicht.com
CONTACT info@noorderlicht.com

Beeld spreekt tot ons op straat en in huis, nestelt zich in ons brein en kadert elke oogopslag. Beeldcultuur is leidend voor hoe wij de wereld tot ons nemen. Noorderlicht presenteert daarom al ruim dertig jaar inspirerende, originele, artistiek hoogwaardige en betrokken visuele verhalen van kunstenaars die de wereld bevragen.

Door het immer veranderende karakter van beeldcommunicatie omarmt Noorderlicht naast fotografie steeds nadrukkelijker video, animaties, virtual reality-omgevingen en andere lens-based kunstvormen in de programmering. Met eigenzinnige tentoonstellingen, festivals, publicaties en opdrachten met een maatschappelijk geëngageerde

agenda heeft Noorderlicht een landelijk bereik en een internationale uitstraling opgebouwd. Noorderlicht dankt haar eigenzinnigheid mede aan de regio waarin het opereert en maakt van haar festival met ingang van 2021 een biënnale voor de drie noordelijke provincies.

NP3 - NIET PARKEREN TOT DE 3^e MACHT

ADRES
LOCATIES

Hofstraat 21, 9712 JA Groningen
RE:Search:Gallery, Hofstraat 21, 9712 JA Groningen
eMMA, Rem Koolhaas Videobusstop, Emmaplein, 9711 AP Groningen
MOBi, Suikerlaan 41, 9743 DA Groningen

OPRICHTING
WEBSITE
CONTACT

2004
www.np3.nu
hier@np3.nu

NP3 staat voor een doelgerichte visie en entrepreneurschap vanuit de kunstenaarspraktijk met een dynamisch en breed onderzoekskader, diversiteit in presentatie-modellen en volop ruimte voor uitwisseling, samenwerking en de beleving daarvan.

De kracht en passie van NP3 ligt in het actief inspelen op actuele ontwikkelingen rond de grenzen van de experimenterende hedendaagse kunst, met daarin centraal de professionele kunstenaar.

NP3 zoekt in een open en kritische houding gezamenlijk met gelijkgestemden, binnen en buiten de kunstsector, naar inzichten, contexten en nieuwe perspectieven. Altijd in relatie tot maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van cultuur, economie, politiek, technologie en

wetenschap en de veranderende positie van de kunstwereld daarbinnen.

Met haar drie fysieke locaties biedt NP3 ruimte aan ontwikkelingen in de hedendaagse kunstwereld, creatieve industrie, wetenschap, onderwijs en het bedrijfsleven. Door samen te werken en verbindingen te leggen met onderzoekende kunstenaars, met creatief denkende onderzoekers en met betekenis zoekende ondernemers.

HET RESORT

POSTADRES
BEZOEKADRES
OPRICHTING
WEBSITE
CONTACT

Polderstraat 29d, 9724 EB Groningen
nomadisch
2018
www.hetresort.nl
mail@hetresort.nl

Het resort is een experimenteel, nomadisch, door de oprichters geleid kunstinitiatief in Groningen. Ze biedt kunstenaars ruimte en tijd aan op bijzondere locaties, die in transitie zijn of hun functie verloren of juist hervonden hebben, nieuw werk te creëren.

Het resort test hoe de kunsten zich staande houden in omgevingen waar kunst (nog) geen vaste positie heeft en zoekt als locaties zowel monumentale architectuur als rafelranden waarbij de (voormalige) functie van de locatie een belangrijke rol speelt. Ze zoekt een wisselwerking tussen kunstenaars en omgevingen waardoor

nieuwe werkwijzen en contexten ontstaan. Het resort organiseert naast deze residenties projecten en talentontwikkelingsprogramma's. Het resort floreert door de manier waarop we met elkaar omgaan in het noorden: elkaar helpend, samenwerkend en samen optrekkend.

SIGN

ADRES Winschoterkade 10, 9711 EA Groningen
OPRICHTING 1989
WEBSITE www.sign2.nl
CONTACT signnl@gmail.com

SIGN is een experimenteel interdisciplinair podium voor jonge kunstenaars dat zorgt voor verdere profilering, ontwikkeling en intensivering van hun kunstenaarschap.

In het avontuurlijke programma van SIGN wordt volop geëxperimenteerd met presentatievormen, gecombineerd met werkperiodes en verblijf en wordt er nieuw werk geïnitieerd in bijzondere contexten. Presentaties zijn er in SIGN, op locatie en in de openbare ruimte vanuit allerlei omstandigheden, invalshoeken en disciplines, rondom een bepaald thema of gerelateerd aan andere kennisterreinen, waarbij kunstenaars samengebracht worden met anderen en waardevolle contacten ontstaan. Dit leidt tot ervaring en volgende stappen in hun praktijk. Door er gepaste deskundigen bij te betrekken, reflectanten, kan worden gereflecteerd op het werk. Daar waar

er mogelijkheden zijn om publiek, makers en disciplines met elkaar in contact te brengen, is SIGN actief aanwezig. SIGN is altijd op zoek naar nieuwe vormen waarin kunst kan communiceren met de samenleving en een actuele ervaring wordt.

SIGN ziet Groningen als een compacte stad, waar de lijnen kort zijn. De rijkdom en diversiteit aan andere (culturele) sectoren en de community van (inter) nationale studenten dragen bij aan de levendigheid. Tegelijkertijd is het platteland vlakbij, wat een interessante wisselwerking geeft tussen het stedelijke en het rurale.

KUNSTINITIATIEF VHDG (VOORHEEN DE GEMEENTE)

ADRES Ipe Brouwersteeg 10A, 8911 BZ Leeuwarden
OPRICHTING 1999
WEBSITE www.voorheendegemeente.nl
CONTACT contact@voorheendegemeente.nl

Kunstinitiatief VHDG is al ruim twintig jaar een eigenzinnige productie-, presentatie- en ontmoetingsplek in Leeuwarden, Fryslân en biedt kunstenaars de kans om te experimenteren en nieuw werk te maken.

De komende jaren richt VHDG zich op kunstenaars die reageren op maatschappelijke bewegingen in relatie tot de lokale context. Het kunstinitiatief doet dat op een manier die bij VHDG past: op menselijk en lokaal niveau, met humor en niet predikend, maar bevragend.

VHDG is gevestigd in de Haniahof, gelegen in hartje Leeuwarden. Maar VHDG trekt er ook graag op uit en

presenteert hedendaagse kunst op bijzondere plekken: in de openbare ruimte, op een rotonde of boven op een rondrijdende SRV-wagen.

De identiteit van VHDG is verbonden met diens Friese wortels. VHDG is eigenzinnig en eigengereid, oprecht en onpretentius, nuchter en tegelijk dromers. Fryslân vormt de voedingsbodem, onderzoeksterrein en plek voor experiment.

COLOFON

COÖRDINATIE ARTIST IN SPACE

Agnes Winter & Gunda Schaapveld

SAMENSTELLING & CONCEPT PUBLICATIE

Agnes Winter & Margriet van Weenen

EINDREDACTIE

Marc Knip & Margriet van Weenen

REDACTIE

Marc Knip, Agnes Winter, Andrea Möller & Gunda Schaapveld

BEELDREDACTIE

Margriet van Weenen

ONTWERP

Maarten van Maanen & Ellen de Haan

REDACTIONELE BIJDRAGEN

Marike Hoekstra & Gunda Schaapveld

PENVOERDER ARTIST IN SPACE

Keunstwurk

MET SPECIALE DANK AAN

Anne de Jong (Provincie Drenthe), Douwe Zeldenrust (Keunstwurk), Michiel van der Kaaij (K&C), Hellen Abma (K&C), Marije van der Heide (Gemeente Groningen), Susan Hoexum (Gemeente Groningen), Douke IJsselstein (Mondriaan Fonds), Mark Fischer (Station Noord), Quirijn van den Hoogen (RUG), alle talenten, kunstenaars, coaches, Gemeente Groningen en Tresoar/OBE

FOTOGRAFIE

David Vroom, Nathalie Schram, Hanne van der Velde, Ellen de Haan, Marc Knip, Corine Hörmann, Tijmen van Dijk, Sjoerd Knol, Jochem van den Wijngaard, Aebele Trijsburg, Mina Kim, Anouk Mastenbroek, Irene de Boer en Jan Tengbergen

DRUK

Scholma Print & Media, Bedum (scholma.nl)

OPLAGE

500

DEELNEMENDE INSTELLINGEN

Academie Minerva, Bierumer School, CBK Emmen, KiK, Kunsthuis SYB, Kunstpunt Groningen, Media Art Friesland, Noorderlicht, NP3, Het resort, SIGN, VHDG

DEELNEMENDE TALENTEN

Iulia-Irina Aionesi, Pieter Augustijn, Monika Balu, Irene de Boer, Paula Biemans, Klaske Bootsma, Johannes Bosgra, Nynke Brandsma, Martina Dal Brollo, Gitte Brugman, Koos Buist, Carolina Burandt, Anthea Bush, Lola Diaz Cantoni, Kamilė Česnavičiūtė, Dinnis van Dijken, Ingeborg Entrop, Linde Ex, Silvia Fledderus, Aalt van de Glind, Denislav Golemanov, Klaas Hendrik Hantschel, Loes Heebink, Wander Kars, Jorien Ketelaar, Arjan Kruidhof, Mina Kim, Kiki Kruisdijk, Jildau Nijboer, Simon Niks, Marc Paulusma, Samantha Pellarini, Anna-Lucia Rijff, Natascha Rodenburg, Esther Schlebos, Henrike Scholten, Romy Joya Kuldip Singh, Marnix Sixma, Gejan Stol, Anne van Stormbroek, Lisette van Straaten, Jovana Stulic, Aebele Trijsburg, Eleni Tsompanidou, Vanina Tsvetkova, Irene Urrutia, Amber Veel, Marsja van der Ven, Dries Verbeke, Celine Wierda, Jochem van den Wijngaard, Marthijn de Wind, Anna-Fleuri Wolters, Klaudija Ylaite, Laura Zwaneveld, Joyce Zwerver

PARTNERS

KEUNSTWURK

Artist in Space is een experimenteel talentprogramma ontwikkeld en uitgevoerd door de leden van platform Noordenaars gedurende 2019-2021. Twaalf kunstinstellingen uit Noord-Nederland werken samen en creëren nieuwe kansen voor talenten binnen de beeldende kunst. Gezamenlijk stimuleren we talentontwikkeling en geven we een sterke impuls aan het artistieke klimaat in het Noorden.